

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม
ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กิตติภา อ้นพิมพ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ธันวาคม 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศศุภกฤต

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการค้นคว้าอิสระสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ดร.วาริช รัตนกรรติ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 และนางอัญชรี ใจดีใจน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสาทรวิทยาคาร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า จนทำให้การค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวของผู้วิจัยและกัลยาณมิตรที่ดีที่ให้การกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีมาจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่ให้การสนับสนุน อบรมสั่งสอน เป็นกำลังใจและแรงบันดาลใจ ชี้นำแนวทางในการศึกษามาโดยตลอด จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผู้ทีสนใจ

กิตติภา อันพิมพา

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาการศึกษา ได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ธันวาคม 2564

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชน และสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้วิจัย	กิตติภา อ้นพิมพ์า
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังกณา อ่อนธานี
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2564
คำสำคัญ	ชุมชนเป็นฐาน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1. สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 2. ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2.1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75 2.2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ดำเนินการวิจัยโดยประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และทำการทดลองใช้กิจกรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพที่ 54 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และเวลา แล้วปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดสระปทุม มิตรภาพที่ 54 จำนวน 15 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา

2564 จำนวน 17 คน ใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ขั้นที่ 2 ดำเนินการ ขั้นที่ 3 สะท้อนกลับ ขั้นที่ 4 เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ โดยมีความมีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

2.1 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหานักเรียน พบว่า คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาลงเรียนของนักเรียน สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title	THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY-BASED LEARNING ON THE PROBLEMS IN COMMUNITIES AND SOCIETY TO ENHANCE THE PROBLEM-SOLVING THINKING SKILLS FOR MATTAYOMSUEKSA 3
Authors	Kittipa Unpimpa
Advisor	Assistant Professor. Dr. Angkana Onthanee
Academic Paper	Independent Study M.Ed. in Curriculum, and Instruction, Naresuan University, 2021
Keywords	Community Based Learning, Learning Activity, problem-solving thinking skills

Abstract

The purposes of this research are (1) create and find the efficiency of learning activities by using Community-based Learning Activity to enhance the problem-solving thinking skills for Mattayomsueksa 3 according to 75/75 criteria, (2) study the results of using Community-based Learning Activity base on the problems in communities and society that enhances the problem-solving thinking skills for Mattayomsueksa 3,(2.1) compare the students' ability to solve the problems after studying using Community-based Learning Activity base on the problems in communities and society that enhances the problem-solving thinking skills with the criteria of 75 percent, (2.2) compare the students' learning achievement between before and after using Community-based Learning Activity base on the problems in communities and society that enhances the problem-solving thinking skills.

The research was conducted in accordance with the Research and Development process (Research and Development). There are 2 steps as follows: Step 1: Create and find the effectiveness of community-based Learning Activity. Creating learning activity and appropriateness were considered by 3 experts and the experimental activity was conducted with the 3 students of Mattayomsueksa 3, Watsapratum-mitraphap 54 school affiliated with the office of Phichit Primary Educational Service Area 1, in academic year of

2021 to consider the appropriateness of the content, learning activity and duration. And then improved, then used to experiment with 15 students of Watsapratum-mitraphap 54 school to determine the efficiency. Step 2: Study the results of using community-based Learning Activity. The samples were 17 Mattayomsueksa 3 students in the first of academic year 2021, BaanNhongHuaPluak school. The samples were obtained from the experimental model of One Group Pretest-Posttest Design. Research instruments are (1) Community-based Learning Activity (2) problem-solving ability scale (3) learning achievement scale (4) record field form. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and independent t-test.

The results of the study found that:

1. Learning activities using Community-based Learning Activities consisted of 4 steps: (1) preparing step (2) action step (3) reflection step (4) publishing to the public with value efficiency at $E1/E2 = 76.89/75.50$, which met the specified criteria.

2. The results of using community-based Learning activities on problems in community and society that enhances problem-solving ability.

2.1 The scores of students' problem-solving ability after studying was found to be statistically significantly higher than the threshold of .05 level.

2.2 Learning achievement of students after studying using Community-based Learning Activity on problems in communities and society, comparing between pretest and posttest was found that the scores of the posttest was statistically significantly higher than the threshold of .05 level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของงานวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	13
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้.....	24
ชุมชนเป็นฐาน.....	43
การคิดแก้ปัญหา.....	57
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	77
ตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็น ฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75.....	78
ชั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหา ในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	100
ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75.....	100
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	110
5 บทสรุป.....	112
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผล.....	114
ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	125
ประวัติผู้วิจัย.....	209

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข.....	19
2	แสดงโครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส 23101 สาระหน้าที่พลเมือง.....	20
3	แสดงการใช้ชุมชนเป็นฐาน.....	37
4	แสดงการสังเคราะห์กระบวนการของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน.....	42
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับการคิดแก้ปัญหา.....	57
6	แสดงการวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และจำนวนชั่วโมง สาระที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	65
7	แสดงการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	67
8	แสดงโครงสร้างการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	68
9	แสดงผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	83
10	แสดงผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	84
11	แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน.....	88
13	แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 15 คน	89
14	แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75.....	90
15	แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	91
16	แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน.....	118
17	แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	121
18	แสดงผลความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตาม เกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน.....	153
20	แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลัง เรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริม ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75.....	154

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายหลายด้าน เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปรับตัวของชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ โดยปัจจัยสำคัญที่สามารถรองรับและตอบสนองได้ดีต่อการการผลักดันให้ประเทศเดินหน้า คือ การศึกษา เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาพลเมืองในประเทศให้เกิดความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เป็นไปตามต้องการ ทั้งในส่วนของการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ สังคม การเมืองการปกครอง แต่ในทางกลับกันตามสภาพความเป็นจริงของการศึกษาไทยในปัจจุบัน ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการศึกษาที่แปลกแยกจากสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคมและชุมชนชน (มนตรี ยางธิดาร 2553, หน้า 12) ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ซึ่งสาเหตุของปัญหาดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน มีลักษณะที่ไม่ตรงตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนการศึกษาชาติ เพราะไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ก่อให้เกิดความด้อย ประสิทธิภาพและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน การจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการตามการศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอนจนถึงตัวผู้เรียนในระดับต่างๆ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตามเป้าประสงค์ที่ต้องการ (เขาวภา ประคองศิลป์, 2556, หน้า 43)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (ข้อ 3) มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มาตรา 24 การ

จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้ (ข้อ 1) จัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ข้อ 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหา (ข้อ 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (ข้อ 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระ ความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในทุกวิชา (ข้อ 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ (ข้อ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ใน มาตรา 29 ได้ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ว่า "ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัด กระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัด การศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน" ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการเชื่อมโยงหลักวิชาการเข้าสู่การมีส่วนร่วมในท้องถิ่นของสถานศึกษา (ดวง กมล สิ้นเพ็ง, 2551, บทนำ)

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงมีการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้เรียน ไปพร้อม ๆ การส่งเสริม ทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน และสังคมได้ สามารถดูได้จากกรณี หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น และวิชาเพิ่มเติมที่มีการบูรณาการท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนร่วม การ เรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสาร ความรู้ประสบการณ์ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจน เจตคติ ซึ่งอาจทำ ได้หลายวิธีและอาจใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่างๆ อีกมากมาย โดยมีการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และสามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ใน สังคมได้โดยปกติสุข จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของ ผู้เรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้มี นิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การนำแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนวิทยาการท้องถิ่น ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น มาใช้ประโยชน์ในการจัดกระบวนการ เรียนการสอน จึงเป็น วิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้

กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ ซึ่งการนำวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในหลักสูตรการเรียน เป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้เป็นชุดความรู้ในชุมชนที่มีการใช้เพื่อการดำเนินวิถีชีวิต ที่ได้ผลมาในอดีต สามารถดำรง ความสันติสุขแก่ บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนความมีดุลยภาพอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างผสมกลมกลืน เป็นกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เน้นการมีส่วนร่วมของ ชุมชน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้เชื่อมโยงชุด ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับสถานศึกษาเข้าสู่ หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในแต่ละท้องถิ่น (ธมตญา นามเมืองรักษ์ 2560, หน้า 7)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน เป็นลักษณะเดียวกันกับ การเรียนรู้ด้วยการบริการ สังคม กล่าวคือ เป็นการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในด้านการให้บริการทั้งวิชาการและวิชาชีพพร้อมกับความเป็นคน การนำองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการบริการสังคมมาพัฒนาตนเอง นำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิด เจตนารมณ์ จากการเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม เกื้อหนุนการใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตย สร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มองเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และแสดงออกด้วยการทำกิจกรรมบริการชุมชน (Community Service) เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสังคม จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะทางด้านการบริการชุมชน และ ความมีจิตสำนึกในการรักบ้านเกิด

ปัจจุบันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวน ซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก แม้ว่าในภาพรวมสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น และมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งแตกต่างกันไปทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับความเสี่ยงและปัญหาในหลายมิติ สิ่งที่จะช่วยให้นักบุคคลสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาต่างๆได้ นั่นคือ การจัดการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก เนื่องจากการศึกษาเป็นกลไกที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลง ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้สภาพความเป็นอยู่ของสังคมใด ๆ จึงเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึง

ความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสังคมนั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชากรเป็นสำคัญ สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2543 : ก) สังคมทุกวันนี้ซับซ้อนขึ้น การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนได้ จึงเกิดสภาวะวิกฤต เช่น ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจน การไม่มีงานทำ ความเครียด ความรุนแรง อาชญากรรม การทำลายสิ่งแวดล้อม และ อื่นๆ ที่มนุษย์ไม่สามารถจัดระบบชีวิต และสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขได้

ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีหลายองค์การที่เสนอกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิชย์, 2555, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่จำเป็น คือ การทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมเข้าสู่โลกการทำงาน และการใช้ชีวิตที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยมีทักษะการแก้ปัญหาเป็นประเด็นที่สำคัญหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการทำงานได้ ดังนั้นการคิดแก้ปัญหาซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วุ่นวาย สับสนได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับสภาวะสังคมสับสน วุ่นวาย ได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง

ในปัจจุบันมีเหตุการณ์หรือข้อมูลทางสถิติมากมายที่สามารถยืนยันได้ว่า เด็กไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาและไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ได้จัดโครงการวิจัย "การสังเคราะห์องค์ความรู้การคุ้มครองทางสังคมในกลุ่มเด็ก" ไว้ในปี 2563 พบว่า ปัจจุบันเด็กจำนวนมากที่มีความเปราะบาง อยู่ในภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม มีปัญหาพฤติกรรม ปัญหาครอบครัว ซึ่งส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือก่อปัญหาสังคมอื่น ๆ ดัชนีชี้วัดความเปราะบาง (The Child Vulnerability Index - CVI) ซึ่งวัดโอกาสของเด็กที่จะกลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยง โดยเด็กไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 42.2 ซึ่งความเปราะบางของเด็กมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับปัจจัยรอบตัวเด็ก โดยปัจจัยหลักที่ส่งอิทธิพลประกอบด้วย 1) ความยากจน 2) ปัญหาสุขภาพร่างกาย ทั้งของผู้ดูแลเด็ก และตัวเด็กเอง 3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม เช่น การย้ายถิ่น พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว การหย่าร้าง ความแตกแยกครอบครัว การตั้งครมในชวงวัยรุ่น ความเหลื่อมล้ำทั้งทางเพศและเชื้อชาติ 4) ปัจจัยด้านความรุนแรง ทั้งที่กระทบต่อร่างกายและจิตใจ รวมถึงความรุนแรงทางเพศ และ 5) เศรษฐกิจและการเมือง เช่น สงคราม ภัยธรรมชาติ ครอบครัวและสภาวะแวดล้อมมีอิทธิพลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว การขาดการดูแลเอาใจใส่ เด็กปฐมวัยจำนวนมากประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของสถาบันครอบครัวในหลายด้าน ได้แก่ การขาดความรู้ในการดูแลเด็กของพ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็ก พบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่ตอบสนองต่อความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก การห้ามหรือการขู่ให้เด็กกลัว การใช้อารมณ์กับเด็ก ความไม่คงเส้นคงวา รวมทั้งครอบครัวมีการหย่าร้างสูงขึ้น ทำให้เด็กขาด

ความอบอุ่นและเด็กถูกทอดทิ้ง ในขณะที่โรงเรียนก็ไม่สามารถรับเด็กเข้าในระบบได้ทั้งหมด เด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียนจะขาดเพื่อน ขาดผู้ชี้แนะที่ดี ดังนั้นการทำงานเกี่ยวกับเด็กจึงไม่สามารถจำกัดเป้าหมายการทำงานเพียงเฉพาะกลุ่มเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องขยายขอบเขตการทำงานไปยังต้นตอของปัญหา เช่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเติบโตขึ้นเป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านการมีจิตสาธารณะ บริการชุมชน และเป็นบุคคลที่มีความรัก ภาควุฒิใจในชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง และของประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าอิสระไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75
  - 2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม มีสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน ปัญหาชุมชนและสังคม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐานที่ 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม อารมณ์ดี ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสงบสุข ใช้เวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย
2. ปัญหาชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหา
3. การลงมือแก้ไขปัญหาชุมชน
4. ผลดีของการแก้ไขปัญหาชุมชนที่มีต่อชุมชนและสังคม

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้

- 1.1 เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอนและมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน
- 1.2 เป็นศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป มีความเชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน
- 1.3 เป็นครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป เชี่ยวชาญด้านการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งข้อมูลจาก

การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ค้นหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระประทุมมิตรภาพที่ 54 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 3 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำกว่าปานกลาง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านเวลา

2.2 ค้นหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:3) ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระประทุมมิตรภาพที่ 54 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 9 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูง จำนวน 3 คน ปานกลางจำนวน 3 คน และต่ำกว่าปานกลาง จำนวน 3 คน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม คือเรื่อง สังคมไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐานที่ 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม อารมณ์รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสงบสุข ใช้เวลา 12 ชั่วโมง

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ตัวแปรตาม คือ 1) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้ศึกษาจากการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก จำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านหนองหัวปลวก หมู่บ้านสามปลัก หมู่บ้านหนองแห้ว เจริญทรัพย์ และหมู่บ้านม่วงเต่า ตำบลไร่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นแหล่งที่ให้ผู้เรียนศึกษาในเรื่องปัญหาของชุมชนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เลือกปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา วางแผนในการแก้ปัญหา และลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจชุมชนและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ความต้องการหรือธรรมชาติของชุมชนนั้น ๆ และสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับชุมชนที่แท้จริง โดยกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาชุมชน

ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหามุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน วางแผนแก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหามุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหามุมชนตามแนวทางที่วางแผน

ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และ ประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และสรุปองค์ความรู้

ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ ผู้เรียนประชาสัมพันธ์ ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาชุมชน และการจัดแสดงผลงานการแก้ไขปัญหาชุมชน ให้คุณครู เพื่อน นักเรียน และคนในชุมชนรับทราบ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อ แก้ไขและพัฒนาชุมชนได้ในอนาคต

2. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่องปัญหาชุมชน และสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 75/75 หมายถึง คุณภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อจัดการเรียนการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 มีความหมาย โดย

75 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่าง เรียน แต่ละกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ใบบกิจกรรม คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

75 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ย่อยหลังเรียนท้ายแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ของแต่ละแผน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

4. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งต้องใช้สติปัญญา ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ความคิด การรับรู้พฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาประมวล รวมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ แล้วนำมาคิดวิเคราะห์กับสถานการณ์ปัญหาชุมชนที่ปรากฏ ตามขั้นตอนการ แก้ปัญหา โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การกำหนดปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขต ข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ การแยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่ายหรืออธิบายสภาพ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

4.2 การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริง และสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและ

ผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด โดยการแยกแยะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชนแต่ละด้าน และเชื่อมโยงสาเหตุของปัญหาและผลกระทบได้

4.3 การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามแนวทางที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ผลดี-ผลเสีย ของแนวทางแก้ไขปัญหานั้นนำเสนอได้ถูกต้อง และนำเสนอผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา

4.4 การวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการอธิบายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหานั้นว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร การสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต การบอกหรืออธิบายผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหานั้นได้เสนอ วางแผน และดำเนินการไป โดยการวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหานั้น จะต้องวิเคราะห์ไปถึง ปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และผลของการแก้ปัญหา

5. ปัญหาชุมชนและสังคม หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในเขตบริการของ โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก ทั้งหมด 4 หมู่บ้าน ในเขตตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ซึ่งได้ปัญหาจากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหาชุมชน ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจความยากจนของคนในชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นมลพิษจากการเผาอ้อย และปัญหาเยาวชนมั่วสุมดื่มสุราและยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ สามารถวัดได้โดยเครื่องมือวัดผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้วัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทย เป็นปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ โดยวัดตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอรายละเอียดตามหัวข้อ ต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม 2560)
  - 1.1 วิสัยทัศน์
  - 1.2 เป้าประสงค์หลักสูตร
  - 1.3 เป้าหมาย
  - 1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - 1.5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์
  - 1.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
  - 1.7 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
  - 1.8 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง
  - 1.9 คำอธิบายรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 1.10 โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.3 ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี
  - 2.3 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.4 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.5 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.6 การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้
3. ชุมชนเป็นฐาน

- 3.1 ความหมายของชุมชนเป็นฐาน
- 3.2 แนวคิด ทฤษฎีชุมชนเป็นฐาน
- 3.3 องค์ประกอบที่สำคัญของชุมชนเป็นฐาน
- 3.4 ลักษณะสำคัญของชุมชนเป็นฐาน
- 3.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม

4. การคิดแก้ปัญหา

- 4.1 ความหมายของการคิดแก้ปัญหา
- 4.2 แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนาการคิดแก้ปัญหา
- 4.3 องค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา
- 4.4 ขั้นตอนของการคิดแก้ปัญหา
- 4.5 วิธีการสอนคิดแก้ปัญหา
- 4.6 ประโยชน์ของการคิดแก้ปัญหา
- 4.7 การวัดและประเมินผลการศึกษาการคิดแก้ปัญหา

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 5.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 5.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. วิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยในประเทศ
- 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม 2560) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระสำคัญ ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์หลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2561 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลและเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำของสังคมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาในการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 เป้าประสงค์หลักสูตร

- เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เป็นผู้นำที่ดีของสังคมและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารอย่างหลากหลาย ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)

- เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง

- เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนการสอนและใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class standard)

- เพื่อให้การใช้งบประมาณและทรัพยากรของทุกหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

1.3 เป้าหมาย

การศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดเป้าหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ชยัน ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน สามัคคี มีวินัย มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
2. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ
3. นับถือตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์

4. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้วิธีการเรียนรู้ รักการอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้
5. มีทักษะในการใช้ภาษาไทย และภาษาสากล
6. มีทักษะในการทำงาน การจัดการ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องานและอาชีพสุจริต
7. มีความรู้และทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการ
8. มีความคิดเชิงระบบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์
9. รักการออกกำลังกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และมีสมรรถภาพทางกาย
10. ดูแลรักษาสุขภาพตนเอง ครอบคลุม และชุมชน ป้องกันตนเองจากสารเสพติดและอบายมุข
11. มีลักษณะนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
12. เห็นคุณค่าในความงามของศิลปะและธรรมชาติ
13. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม
14. รักท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย สืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
15. มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนตามวิถีทางประชาธิปไตย รักสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม 2560) มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และ

การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีกาดัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

1.5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตเป็นสาธารณะ

1.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความ

เข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

- ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาการตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

- เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- ประวัติศาสตร์ เวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

- ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. 7 สารและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางด้านประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของทางกายภาพของโลก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ สร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.8 คุณภาพผู้เรียน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มี ทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ใน การดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

1.9 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง

ตารางที่ 1 แสดงมาตรฐานที่ ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม
 และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่าง
 สันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรง
 รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
<p>ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิด ปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และ เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทยและ วัฒนธรรมสากล - การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทยที่ เหมาะสม - การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม
<p>ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศ และสังคมโลก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหา - การทุจริต ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ - แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้งและการ สร้างความสมานฉันท์

1.10 โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส23101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1
โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก จำนวน 1.5 หน่วยกิต/เวลา 60 ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	ประวัติและ ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	ส 1.1 ม. 3/1 ส 1.1 ม. 3/2	พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ส่งผลให้มีการนับถือ พระพุทธศาสนา อย่างกว้างขวางในหลายประเทศ โดยเฉพาะดินแดนในภูมิภาคเอเชีย พระพุทธศาสนา มี ความสำคัญในการสร้างสรรค์อารยธรรม และความสงบสุขแก่ชาวโลก	2	2
2	พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และ ชาดก	ส 1.1 ม. 3/4 ส 1.1 ม. 3/5	การศึกษาพุทธประวัติ ประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่างย่อมทำให้ได้ข้อคิดและ แบบอย่างการดำเนินชีวิตไปเป็น แนวทางในการปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสม	3	5
3	หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	ส 1.1 ม. 3/6 ส 1.1 ม. 3/7	ข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 เป็น หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่ง ทำให้ผู้ปฏิบัติได้นำไปใช้ เพื่อการ พัฒนาตน เตรียมพร้อมสำหรับการ ทำงานและมีครอบครัว โดยมีพระสงฆ์ เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการเผยแผ่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	3	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
4	พระไตรปิฎก และพุทธศาสนา สุภาสิต	ส 1.1 ม. 3/6	หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ได้ถูกรวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก ซึ่ง จัดเป็นหมวดพระวินัยปิฎก พระ สุตตันตปิฎก และพระ-อภิธรรมปิฎก ใน พระไตรปิฎกมี พุทธศาสนสุภาสิต ซึ่งมีข้อคิดเตือนสติใ บุคคลดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงาม	3	5
5	หน้าที่ชาวพุทธ และมารยาท ชาวพุทธ	ส 1.2 ม. 3/1 ส 1.2 ม. 3/2 ส 1.2 ม. 3/3 ส 1.2 ม. 3/6 ส 1.2 ม. 3/7	ชาวพุทธทุกคนพึงปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมต่อสาวก และบุคคลต่างๆ ตาม มารยาทชาวพุทธ ปฏิบัติหน้าที่ของศา สникชนที่ดี แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เสนอแนวทางในการธำรงรักษา พระพุทธศาสนา	3	5
6	วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา า และศาสนพิธี	ส 1.2 ม. 3/4 ส 1.2 ม. 3/5	การปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม อย่างถูกต้องเป็นการแสดงความ เคารพในหลักคำสอนและธำรงรักษา ไว้ซึ่งศาสนาที่น่าเชื่อถือ	2	5
7	การบริหารจิต และการเจริญ ปัญญา	ส 1.1 ม. 3/8 ส 1.1 ม. 3/9	การบริหารจิตและการเจริญปัญญา ด้วยอานาปานสติ การนำวิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการแบบอริยสัจ และวิธีคิด แบบ สืบสาวเหตุปัจจัย มีผลต่อการ พัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการ ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ	2	5

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
8	พระพุทธศาสนา กับการ แก้ปัญหาและ การพัฒนา	ส 1.1 ม. 3/3	พระพุทธศาสนามีหลักธรรมซึ่ง สอดคล้องการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นหลัก สำคัญของแนวความคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของ มนุษย์อย่างมีคุณภาพ	2	5
9	ศาสนากับการ อยู่ร่วมกันใน ประเทศไทย	ส 1.1 ม. 3/10	การยอมรับในความแตกต่างทางความ เชื่อ และหลักธรรมของศาสนาอื่น ย่อมทำให้ เกิดการยอมรับในวิถีการดำเนินชีวิตที่ แตกต่างกันของศาสนิกชน	2	5
10	กฎหมายแพ่ง และอาญา	ส 2.1 ม. 3/1	การกระทำความผิดทางอาญาและ ทางแพ่งมีความแตกต่างกันในลักษณะ ของการกระทำความผิดและบทลงโทษ	6	5
11	สิทธิมนุษยชน	ส 2.1 ม. 3/2	สิทธิมนุษยชนมีความสำคัญต่อ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นทุกคน จึงต้องมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้อื่น ตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยเป็นไปตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยตามวาระและ โอกาสที่เหมาะสม	5	10
12	วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรม สากล	ส 2.1 ม. 3/3	วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนิน ชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นทุกคนจึงต้อง ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและ เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม	3	7

ตาราง 2 (ต่อ อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
13	สังคมไทย	ส 2.1 ม.3/5 ส 2.1 ม. 3/4	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม สาเหตุปัญหาในชุมชนและ สังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทุจริต แนวทางการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการ สร้างความสามัคคีกัน ปัจจัยที่ส่งเสริม การดำรงชีวิตในชุมชนและสังคมได้ อย่างสงบสุข	12	20
14	การเมือง การปกครอง ในยุคปัจจุบัน	ส 2.2 ม. 3/1 ส 2.2 ม. 3/2 ส 2.2 ม. 3/3 ส 2.2 ม. 3/4	การปกครองระบอบเผด็จการ และ ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการ ปกครอง ที่ใช้อยู่ในยุคปัจจุบัน ประเทศไทยมี การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยที่มีความคล้อยคลึงและ แตกต่างกับประเทศอื่น โดยมี รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ใน การปกครองประเทศ มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเป็นไป ตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบันมีปัญหาที่ เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนา ประชาธิปไตย ของประเทศไทยจึงต้อง ร่วมกันเสนอ แนวทางแก้ไข	10	15
รวม				60	100

จากตารางโครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้คัดเลือก หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง สังคมไทย ในการทำวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 12 ชั่วโมง เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ ในการสอนแต่ละครั้งที่ ครูผู้สอนได้กำหนดไว้หากผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ และได้ยึดหลักการสอน หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอน ครูผู้สอนก็จะสามารถออกแบบการจัดการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ไว้ได้ นักการศึกษาหลายท่านจึงได้ให้นิยามความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2545, หน้า 14) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักสูตรไปปรับใช้ในระดับชั้นเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูได้วางแผนการสอน เตรียมการสอนได้ล่วงหน้า อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ชนาธิป พรกุล (2552, หน้า 7) ให้ความหมายว่า กิจกรรมการเรียนรู้คืองานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงพฤติกรรมที่ผู้สอนกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้

เสริมศักดิ์ บุตรทอง (2547, หน้า 28) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทั้งหมดของการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียนโดยครูผู้สอน ร่วมกันจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในลักษณะต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญ

อุบลรัตน์ เพ็งสถิต (2542, หน้า 150) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองบ่อย ๆ ครั้ง จนในที่สุดกลายเป็นพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นอย่างถาวร

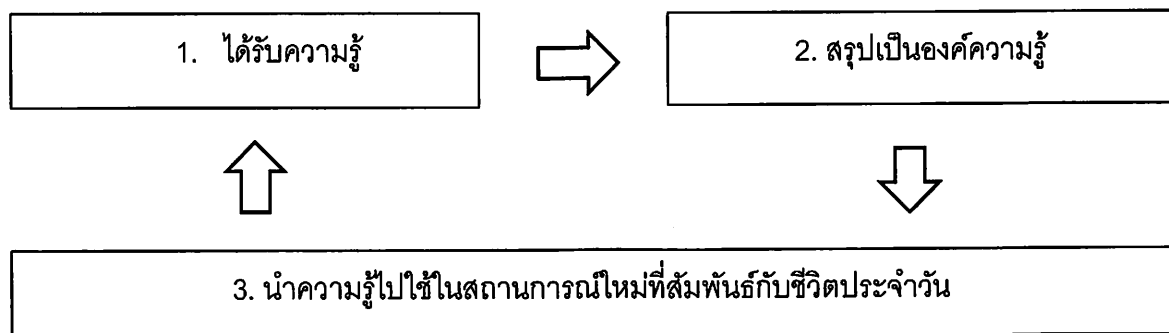
จากการศึกษาความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน โดยครูผู้สอนร่วมกันจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียน และนอก

ห้องเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักสูตรไปปรับใช้ ระดับชั้นเรียน และยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูได้วางแผนการสอน เตรียมการสอนได้ล่วงหน้า ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจ และผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในลักษณะต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แกรน และ เจย์ (Grant Wiggins and Jay McThighe อ้างอิงใน เฉลิม พักอ่อน, 2552) ได้เสนอวงจรการจัดการเรียนรู้อย่างเข้าใจในแต่ละเรื่องไว้ ดังนี้

ภาพ 1 แสดงวงจรการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ

ในการจัดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจแล้ว ครูต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ โดยการให้ผู้เรียนศึกษาความรู้จากกิจกรรมที่ครูจัดให้ ไม่ใช่ครูบอกความรู้หรือครูบอกความเข้าใจของครูให้กับผู้เรียน จากนั้นครูจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน สรุปความรู้ที่ได้รับเป็นองค์ความรู้อย่างเข้าใจ เป็นภาษาของตนเอง เพื่อให้เป็นองค์ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวของผู้เรียน และสุดท้ายต้องจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้นำองค์ความรู้นี้ไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ ที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นสภาพจริง สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน หรือสอดคล้องกับ การดำรงชีวิต เป็นการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิต จึงจะครบกระบวนการ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องที่เรียนอย่างเข้าใจ ได้องค์ความรู้หรือเป็นความเข้าใจที่ฝังอยู่ใน ตัวของผู้เรียนที่เรียกว่า ความเข้าใจที่คงทน (Enduring understanding)

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญ เพราะเป็นคู่มือที่ช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ตามที่กำหนด จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นตอนการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมี

ระบบและตามขั้นตอน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.3 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ครั้งนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนที่มีลำดับขั้นตอนสัมพันธ์กัน ดังนั้นจึงมีนักวิชาการการศึกษาหลายท่านได้แบ่งองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2544, หน้า 166 -170) ได้แบ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยเร้าหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และทราบจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ในบทเรียนนั้น ๆ อย่างแท้จริง หากกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนไม่ได้ช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ก็จะขาดการรับรู้ที่ดีไม่มีการจำและคิดเพื่อตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลสุดท้ายก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนจำเป็นต้องช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและต้องให้สัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมในขั้นสอนด้วย ดังนี้

1.1 เพื่อทบทวนพื้นฐานความรู้เพิ่มเติมให้สัมพันธ์กับการสอนเนื้อหาใหม่หรือแนวความคิดใหม่หรือหลักการใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการระลึกได้ และเกิดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

1.2 เพื่อวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดงานที่จะปฏิบัติว่าจะต้องทำอะไร อย่างไร เมื่อไร

1.3 เพื่อแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบโดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ได้ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเมื่อเรียนจบบทเรียนแล้วเกิดการเรียนรู้อะไรต่อตนเองบ้าง

ข้อควรคำนึงในการกำหนดกิจกรรม ในการกำหนดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ควรคำนึงถึง 4 สิ่งต่อไปนี้

1. ต้องเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับขั้นสอน

2. ต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับลำดับขั้นตอนการสอน ซึ่งโดยปกติจะใช้เวลาไม่เกิน ร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมดและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

3. ต้องกำหนดสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ น่าตื่นตัว มีความสนุกสนาน และเพลิดเพลินหรือมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4. ต้องกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของผู้สอนเอง ก็จะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 กิจกรรมแกนหลักเป็นการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ของการสอนในครั้งนั้น ๆ ซึ่งถือเป็นการกำหนดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง จึงมีความสำคัญมากที่สุดต่อการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ของบทเรียนเรื่องนั้น ๆ ในการกำหนดกิจกรรม แกนหลักให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนแต่ละครั้งมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

2.1.1 ต้องพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนในครั้งนั้น ว่ามีพฤติกรรมตรงกับการ เรียนรู้ชนิดใดนั้น จะพิจารณาเฉพาะคำกริยาของจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องพิจารณา ข้อความที่เป็นพฤติกรรมของจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญจึงจะตัดสินได้ว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ของ การสอนครั้งนั้น ๆ ตรงกับการเรียนรู้ชนิดใด

2.1.2 ต้องเลือกหรือกำหนดกิจกรรมแกนหลักตามชนิดการเรียนรู้นั้นให้บรรลุผล ตาม จุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.3 กิจกรรมทดสอบ เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด การ แก้ปัญหา ทักษะทางกายและเจตคติในการตอบปัญหาหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมแกนหลักหรือไม่หากผู้เรียนยังไม่เกิดการเรียนรู้ก็ควรจะให้ คำแนะนำเพิ่มเติมหรือสอนใหม่โดยไม่ให้ผู้เรียนเสียกำลังใจจนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

3.1 กิจกรรมสรุปบทเรียนเป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียบเรียงความรู้ ความคิดและทักษะทางกายแล้วสรุปเป็นแนวความคิด มโนภาพ หลักการ ข้อสรุปหรือลำดับขั้นตอนในการ ปฏิบัติงาน ผู้สอนควรจะตระหนักถึงการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออก ร่วมกันโดยการอภิปรายหรือ เขียนตอบก็ได้ตามความเหมาะสมแต่ผู้สอนไม่ใช่เป็นผู้สรุปเสียเอง ผู้สอนควรเป็นเพียงผู้ช่วยแนะนำแนวทาง บางประการเท่านั้น หรืออาจช่วยรวมข้อสรุปเขียนไว้บนกระดานบ้างก็ได้ เพื่อเป็นการเน้นให้ชัดเจนอีกครั้ง หนึ่ง หลังจากผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียนแล้ว ก็ต้องจดจำข้อสรุปนั้น ๆ ต่อไป มิฉะนั้นผู้เรียนอาจจำได้ไม่นาน หรือลืมได้ง่าย ดังนั้นผู้สอนควรวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้นาน

3.2 กิจกรรมฝึกทักษะ เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เพิ่มเติมทักษะทางสมองและหรือทางกายให้มีความชำนาญเพิ่มสูงขึ้น เช่น ทำแบบฝึกหัด ศึกษาค้นคว้า ทำรายงาน ทำกิจกรรม เสริมหลักสูตร ทำกิจกรรมจากในงาน ปฏิบัติตามโรงงาน เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ เป็นต้น

ยาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 78) ได้แบ่งการจัดองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นเตรียมความพร้อมและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากคิดและอยากทำ เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ โดยมีหลักการนำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้

1. นำให้น่าสนใจ โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้เพลง เกมส์ หรือคำทาย
2. นำให้ตรงหรือสอดคล้องกับเรื่องที่จะใช้ในการสอน
3. ไม่ควรใช้เวลามากเกิน 10 นาที

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมหรือขั้นสอน เป็นขั้นตอนที่ต่อจากชี้นำเข้าสู่บทเรียน ถือเป็นขั้นสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้มีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา เช่น การค้นคว้า การอภิปรายกลุ่ม การรายงาน การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงความคิดเห็น การสาธิต ฯลฯ โดยผู้สอนจะต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
2. กิจกรรมต้องส่งเสริมความคิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์
3. กิจกรรมสอดคล้องกับวัยวุฒิ วุฒิภาวะ และความพร้อมของนักเรียน
4. กิจกรรมต้องตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน
5. กิจกรรมต้องส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียน
6. กิจกรรมต้องเหมาะสมกับเวลาและสภาพแวดล้อม
7. กิจกรรมต้องเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ หรือฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
8. กิจกรรมต้องมีลำดับขั้นตอนลำดับความง่ายไปยาก รูปธรรมไปนามธรรม และความเรียบง่าย

ไปสู่ความซับซ้อน

9. กิจกรรมต้องใช้สื่อในการสอนได้สอดคล้องและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุปและวัดผล เป็นการสรุปเนื้อหาที่เรียนมาแล้วทั้งหมด สรุปทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะที่ผู้เรียนได้รับ ตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการ สรุปนี้ ผู้สอนควร

ให้ผู้เรียนเป็นผู้สรุปหรือผู้สอนร่วมสรุปกับผู้เรียน หลังจากนั้นผู้สอนควรวัดผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ โดยอาจจะใช้วิธีการตอบคำถาม ทำแบบทดสอบ แบบฝึกหัด หรือรายงาน ตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้

จากข้อมูลองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน คือ เป็นการเตรียมความพร้อมและเร้าความสนใจให้กับผู้เรียน ชี้แจง จุดประสงค์ และบททวนพื้นฐานความรู้เดิมให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับการสอนเนื้อหาใหม่ โดยมีการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน 2) ขั้นสอน คือ เป็นขั้นสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ การกำหนดกิจกรรมหลักที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมเพื่อทดสอบว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ความคิด การแก้ปัญหาทักษะทางกายและเจตคติไปใช้ในการแก้ไข ปัญหาหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิด และ 3) ขั้นสรุป คือ การกำหนด กิจกรรมสรุปความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนมา โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียบเรียง ความรู้ ความคิด และทักษะตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้

2.4 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นในการสร้างกิจกรรมการเรียน ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงหลักการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2533, หน้า 73-76) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร หลักสูตรปัจจุบันมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญามีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยสามารถคิดค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นคนใฝ่เรียนใฝ่รู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการคิดวิธีการทำ วิธีการแก้ปัญหา และสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวังผู้สอนจึงต้องศึกษาหลักสูตร แล้วจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนกล่าวคือ ผู้สอนต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์ในครั้งนั้นต้องมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใด

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัยความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เช่น นักเรียนในระดับประถมศึกษาชอบเรียนป่วนเล่นครูจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาท ได้แข่งขันได้เล่นเกม ได้ร้องเพลง ได้เต้นให้แสดงออกตามวัย เป็นต้น

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะเจตคติ และค่านิยม เนื้อหาวิชาแต่ละประเภทต้องอาศัยเทคนิควิธีสอนหรือการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น ถ้าเป็นประเภททักษะ ก็ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติฝึกฝนอย่างมีขั้นตอนจึงจะเกิดทักษะได้

จากการศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร สอนอย่างมีลำดับขั้นตอนเพื่อให้การการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ มีความเหมาะสมกับวัยความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา

2.5 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอหลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 73-76) ได้ให้หลักการในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร หลักสูตรฉบับปัจจุบัน มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย สามารถคิดค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและรักการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีคิด วิธีการทำ วิธีการแก้ปัญหา และสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง ผู้สอนจึงต้องตามหลักสูตรแล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน กล่าวคือ ผู้สอนต้องพิจารณาว่า จุดประสงค์การสอนในครั้งนั้นมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใด ผู้สอนก็ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดทักษะดังกล่าวขึ้น

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เช่น นักเรียนในระดับประถมศึกษาชอบเรียนปณเฑาะว์ ครูจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดง บทบาท ได้แข่งขัน ได้เล่นเกม ได้ร้องเพลง ได้เต้น ให้ได้แสดงออกตามวัย ผู้เรียนจะเรียนด้วยความ สนุกเพลิดเพลิน ดีกว่าที่จะนั่งฟังครูพูดอธิบายอย่างเดียว

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะเจตคติ และค่านิยม เนื้อหาวิชาแต่ละประเภทต้องอาศัยเทคนิควิธีสอน หรือการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น ถ้าเป็นประเภททักษะก็ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนอย่างมีขั้นตอนจึงจะเกิดทักษะได้ ยกตัวอย่าง การสอนคัดเขียนไทย นักเรียนจะคัดเขียนตัว

อักษรไทยได้สวยงามต้องได้ฝึกการคัดบ่อย ๆ ตามลำดับขั้นตอนและมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องจนสามารถคัดได้อย่างสวยงามในเวลาที่กำหนด หรือถ้าเป็นเนื้อหาวิชาประเภทการแก้ปัญหาก็ต้องให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหานั้น เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสนและสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้ การจัดลำดับขั้นตอนควรเริ่มจากง่ายไปยาก รูปธรรมไปนามธรรม ไกลตัวไปใกล้ตัวและส่วนรวมไปส่วนตัว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจโดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม สื่อการสอนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

6.1 สื่อบุคคลและของจริง หมายถึง ผู้สอน ผู้ช่วยสอน วิทยากรพิเศษหรือของจริง ต่าง ๆ เพื่อช่วยในการประกอบการสอน

6.2 วัสดุและอุปกรณ์เครื่องฉาย เช่น ภาพยนตร์ แผ่นโปร่งใส สไลด์ फिल्म สตรีป

6.3 วัสดุและอุปกรณ์เครื่องเสียง เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

6.4 สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร รูปภาพ

6.5 วัสดุที่ใช้แสดง เช่น แผนที่ ลูกโลก ของจำลองต่าง ๆ

การใช้สื่อการสอนต้องคำนึงถึงข้อต่อไปนี้ 1) ความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน 2) การใช้สื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) ความเหมาะสมของชนิดของสื่อกับกิจกรรมการเรียนการสอน 4) สื่อที่สามารถหาได้ในแหล่ง วิชาการหรือในห้องถื่นนั้น และ 5) ความสะดวกในการใช้

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอน เป็นผู้อำนวยการวางแผนจัดการ ส่วนตัวความรู้เป็นผลพลอยได้จากการกระทำกิจกรรม ทั้งนี้ เพราะระหว่างทำกิจกรรม ผู้เรียนจะได้รับผล คือเกิดการพัฒนาดนเองทางการคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เรียกว่า เรียนรู้วิธีการหาความรู้ (Learn how to learn) ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าตัวความรู้ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมจึงควรเน้น วิธีการหาความรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่ายิ่ง

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการ แสวงหาความรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและได้รับประโยชน์จากการเรียน

อย่างแท้จริง เช่น จัดกิจกรรมให้ได้ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ จากการศึกษาออกสถานที่ จากการเข้าร่วมการอภิปราย การสัมมนาหรือจัดแสดงนิทรรศการ แสดงละคร จัดได้ว่าที่ จัดแข่งขัน การแต่งกลอนสติ จัดประกวดเรียงความ ให้จัดป้าย ประกาศ วันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นทั้ง กิจกรรมในวิชาที่เรียน และ กิจกรรมเสริม ประกอบการเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัด และได้พัฒนาศักยภาพส่วนตัวของผู้เรียนได้

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทำให้ผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการสอนแต่ละเนื้อหาวิชา และแต่ละ ครั้งผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเดียวกันตลอด ควรคิดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจ เลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่ สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น สอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียน ได้คิดคำนวณ ได้แก้ปัญหา ได้ทดลอง ได้สืบเสาะหาความรู้ ดังนั้น ผู้ที่สอนอาจเลือกใช้วิธีที่ในแบบทดลอง แบบวิทยาศาสตร์ แบบแก้ปัญหาหรือแบบ สืบสวนสอบสวน ตามความเหมาะสม เป็นการเปลี่ยนใช้เทคนิค วิธีสอนที่หลากหลาย โดยให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้เรียนก็จะเรียนด้วยความกระตือรือร้น และเกิดการ เรียนรู้ได้ดี

10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง เพราะทำให้ ผู้เรียนเรียน ด้วยความสุข สบายใจ ไม่ตึงเครียด อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน บรรยากาศจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สอนเป็นสำคัญ ถ้าผู้สอนเข้มงวด เคร่งครึมและเคร่งเครียด บรรยากาศจะตึง เครียด ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจในการเรียน แต่ถ้าผู้สอนเข้าใจผู้เรียนให้ความเมตตา มีบุคลิกที่ ร่าเริง แจ่มใส ไม่เข้มงวดดุดัน ให้มีอิสระแก่ผู้เรียน ในการซักถามปัญหา และปรึกษาหารือกันระหว่างทำ กิจกรรม โดยไม่ห่วงววยสับสน มีวินัยในตนเอง ก็จะเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมได้ดี

11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง เพื่อค้นหาข้อดีข้อบกพร่อง แล้วนำ ผลไปปรับปรุงแก้ไขสำหรับใช้ในครั้งต่อไป ในการวัดผลควรมีทั้งการวัดผลระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม และ ภายหลังการทำกิจกรรม โดยครูอาจใช้วิธีการสังเกต ซักถาม ตรวจสอบผลงานหรือทดสอบ เมื่อวัดผลแล้วถ้า พบว่ากิจกรรมนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็สามารถนำไปใช้ต่อไปได้ แต่ถ้าผู้เรียนพบปัญหาขณะปฏิบัติ กิจกรรม ผู้สอนควรได้วิเคราะห์สาเหตุแล้วแก้ไขให้ตรงจุดกิจกรรมนั้นอาจยากเกินระดับความสามารถ ของเด็ก สถานการณ์สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยหรือผู้เรียนยังขาดประสบการณ์พื้นฐาน ก็จำเป็นต้อง ปรับปรุงแก้ไข ให้ดีขึ้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, หน้า 20-23) กล่าวว่า ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อให้มี ประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดทุกข้อ โดยกิจกรรมนอกจากจะต้องสร้างเสริมพฤติกรรมและทักษะทุกด้าน ตามผลการเรียนรู้หรือจุดประสงค์การเรียนรู้แล้ว จะต้องสร้างมโนทัศน์ในสาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่กำหนดอย่างชัดเจนครบถ้วนและทันสมัย

2. กิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งกระบวนการในที่นี่ หมายถึง

2.1 การมีขั้นตอนต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติโดยใช้ร่างกาย ความคิด การพูดในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ คือ ได้ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติหลังจากทำ กิจกรรมแล้ว

2.2 การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิตจริง ดังแนวคิดที่ว่าแทนที่จะให้เด็กกินทุกวัน เราควรฝึกวิธีหาปลาให้กับเขาเพื่อให้เขาสามารถหาปลากินเองได้ตลอดชีวิตจะดีกว่า

3. เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน เพราะผู้เรียน คือ หัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่ตนจะจัดกิจกรรม เพื่อคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับธรรมชาติ วัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนเป็นส่วนรวมและขณะเดียวกันจะสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย

4. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน ครู จะต้องมียุทธศาสตร์เสนอเทศถึงสถานที่และวิทยาการท้องถิ่นหรือแหล่งวิทยาการใดบ้างที่ครูจะใช้ได้ เพราะอาจจะมีกิจกรรมบางอย่างที่ครูต้องการนำมาใช้ แต่ทำไม่ได้เพราะขาดแหล่งวิทยาการที่สำคัญ ๆ หรือครูมีเวลาและสถานที่ เหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่องเพียงใด ครูควรออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพของห้องเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยพยายามใช้ประโยชน์ จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มากที่สุด เช่น หัวข้อที่กำหนดในการทำรายงานการศึกษาค้นคว้าโครงการ หรือ ชิ้นงาน ก็ควรเป็นหัวข้อ เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ช่วยให้ ผู้เรียนได้ค้นพบ ความถนัด ความสามารถและความสนใจ เพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ การประกอบอาชีพ การดำรงตนเองในสังคมและบุคลิกภาพส่วนตัว

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นที่ประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็น สำคัญ พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทสำคัญ ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง กระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในกระบวนการเรียนรู้ มี

บทบาทเป็นผู้กระทำในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความพร้อม กระบวนการที่จะเรียนรู้ รวมทั้งเกิดทักษะและพฤติกรรมสามจุดเน้นที่ต้องการด้วย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ หลักการที่สำคัญในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าคิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานที่สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อวางรากฐานของชีวิตให้เจริญงอกงามอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมคุษ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา การจัดการเรียนรู้ต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมอง การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ขัดต่อการทำงานของสมองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ไม่ได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งต้อง คำนึงถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เป็นกัลยาณมิตรให้เรียนอย่างมีความสุข โดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริง และทักษะด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติ ตลอดจนสนใจการเรียนรู้ที่ดึงดูด ความสนใจ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองในแต่ละช่วงวัย จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจ ความตั้งใจ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ทำงานและอยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข

4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม ได้รับรู้ เกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

จากข้อมูลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ในการพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร สาระการเรียนรู้ตัวชี้วัด จุดประสงค์ การ เรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และเนื้อหา

2. กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง และจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของธรรมชาติ วัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
3. กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องมีลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันจากง่ายไปยาก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสน
4. กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและชีวิตจริง ที่นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของนักเรียนได้ โดยเน้นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการหาความรู้ มากกว่าการให้ความรู้
5. มีการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียน

2.6 การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

2.6.1 ความหมายของประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 135) สรุปว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานมีความสำเร็จโดยใช้เวลา ความพยายาม และค่าใช้จ่ายคุ่มค่าที่สุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยกำหนด เป็นอัตราส่วนหรือร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลลัพธ์ (Ratio between input, process and output) ประสิทธิภาพเน้นการดำเนินการที่ถูกต้องหรือกระทำสิ่งใด ๆ อย่างถูกวิธี (Doing the thing right) ต่ำกว่าประสิทธิภาพมักสับสนกับคำว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ซึ่งเป็นคำที่คลุมเครือ ไม่เน้นปริมาณ และมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเน้นการกระทำที่ถูกต้องที่ควร (Doing the right thing) ดังนั้น สองคำนี้จึงมักใช้คู่กัน คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.6.2 ความหมายของการทดสอบประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 136) ได้สรุปว่า การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อ หรือชุดการสอน จึงหมายถึง การหาคุณภาพของสื่อหรือชุดการสอน โดยพิจารณาตามขั้นตอนของ การพัฒนาสื่อหรือชุดการสอนแต่ละขั้น ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Developmental Testing" คือ การทดสอบคุณภาพตามพัฒนาการของการผลิตสื่อหรือชุดการสอนตามลำดับขั้นเพื่อตรวจสอบ คุณภาพของแต่ละองค์ประกอบของต้นแบบชิ้นงาน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือชุดการสอนไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น (Try out) และการทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run) เพื่อหาคุณภาพของสื่อตามขั้นตอนที่กำหนดใน 3 ประเด็น คือ การทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น การช่วยให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียน และทำแบบประเมินสุดท้ายได้ดี และการทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะผลิตออกมาเผยแพร่เป็นจำนวนมาก

1) การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้นเป็นการนำเสนอสื่อหรือชุดการสอนที่ผลิต ขึ้นเป็นต้นแบบ (Prototype) แล้วไปทดสอบประสิทธิภาพใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละระบบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนให้เท่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และปรับปรุงจนถึง เกณฑ์

2) การทดสอบประสิทธิภาพสอนจริงหมายถึง การนำเสนอสื่อหรือชุดการสอน ที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพใช้และปรับปรุงจนได้คุณภาพถึงเกณฑ์แล้วของแต่ละหน่วย ทุกหน่วย ในแต่ละวิชาไปสอนจริงในชั้นเรียนหรือในสถานการณ์เรียนที่แท้จริงในช่วงเวลาหนึ่ง อาทิ 1 ภาคการศึกษาเป็นอย่างน้อย เพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปเผยแพร่และผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การทดสอบประสิทธิภาพทั้งสองขั้นตอน จะต้องผ่านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development-R&D) โดยต้องดำเนินการวิจัยในขั้นทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น และอาจทดสอบประสิทธิภาพในขั้นทดสอบประสิทธิภาพใช้จริงด้วยก็ได้ เพื่อประกันคุณภาพ ของสถาบันการศึกษาทางไกลนานาชาติ

2.6.3 ความจำเป็นที่จะต้องการประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520หน้า 136) ได้สรุปว่า การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนมีความจำเป็นด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

1) สำหรับหน่วยงานผลิตสื่อหรือชุดการสอนการทดสอบประสิทธิภาพช่วยประกันคุณภาพของสื่อหรือชุดการสอนว่าอยู่ในขั้นสูง เหมาะสมที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อนแล้ว เมื่อผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ดี ก็จะต้องผลิต

2) สำหรับผู้ใช้สื่อหรือชุดการสอนสื่อหรือชุดการสอนที่ผ่านการทดสอบ ประสิทธิภาพ จะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยสอนได้ดี ในการสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง บางครั้งชุดการสอนต้องช่วยครูสอน บางครั้งต้องสอนแทนครู (อาทิในโรงเรียนครูคนเดียว) ดังนั้นก่อนนำสื่อหรือชุดการสอนไปใช้ ครูจึงควรมั่นใจว่า ชุดการสอน นั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้น จะช่วยให้เราได้สื่อหรือชุดการสอนที่มีคุณค่าทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) สำหรับผู้ผลิตสื่อหรือชุดการสอนการทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจ ได้ว่า เนื้อหาสาระที่บรรจุลงในสื่อหรือชุดการสอนมีความเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ อันจะช่วยให้ ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงสมอง แรงงาน เวลาและเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

2.6.4 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 137) ได้สรุปการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ความหมายของเกณฑ์ (Criterion) เกณฑ์เป็นขีดกำหนดที่จะยอมรับว่า สิ่งใดหรือพฤติกรรมใดมีคุณภาพและหรือปริมาณที่จะรับได้

การตั้งเกณฑ์ ต้องตั้งไว้ครั้งแรกครั้งเดียว เพื่อจะปรับปรุงคุณภาพให้ถึงเกณฑ์ ขั้นต่ำที่ตั้งไว้ จะตั้งเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพไว้ต่างกันไม่ได้ เช่น เมื่อมีการทดสอบ ประสิทธิภาพแบบเดียว ตั้งเกณฑ์ไว้ 60/60 แบบกลุ่มตั้งเกณฑ์ไว้ 70/70 ส่วนแบบสนามตั้งไว้ 80/80 ถือว่า เป็นการตั้งเกณฑ์ที่ไม่ถูกต้อง

อนึ่ง เนื่องจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นเกณฑ์ต่ำสุด ดังนั้นหากการทดสอบคุณภาพของสิ่งใดหรือพฤติกรรมใดได้ผลสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 หรืออนุโลมให้มีความคลาดเคลื่อนต่ำ หรือสูงกว่าค่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้เกิน 2.5 ก็ให้ปรับขึ้นไปอีกหนึ่งขั้น แต่หากได้ค่าต่ำกว่าค่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ ต้องปรับปรุงและนำไปทดสอบประสิทธิภาพให้หลายครั้งในภาคสนามจนได้ค่าถึงเกณฑ์ที่กำหนด

2) ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นระดับที่ผลิตสื่อหรือชุดการสอน จะพึงพอใจว่า หากสื่อหรือชุดการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว สื่อหรือชุดการสอนนั้นก็มีความคุ้มค่าที่จะนำไปสอนนักเรียนและคุ้มค่าแก่การลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) กำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E1 = Efficiency of Process (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และพฤติกรรมสุดท้าย (ผลลัพธ์) กำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E2 = Efficiency of Product (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

2.1 ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) คือ ประเมินผล ต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยของผู้เรียน เรียกว่า "กระบวนการ (Process) ที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การทำโครงงาน หรือทำรายงานเป็นกลุ่ม และรายงานบุคคล ได้แก่งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้

2.2 ประเมินพฤติกรรมสุดท้าย (Terminal Behavior) คือ ประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่

ประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อร้อยละของผลการประเมินหลังเรียนทั้งหมด นั่นคือ $E1/E2 =$ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ตัวอย่าง 80/80 หมายความว่า เมื่อเรียนจากสื่อหรือชุดการสอนแล้ว ผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกปฏิบัติ หรืองานได้ผลเฉลี่ย 80% และประเมินหลังเรียนและงานสุดท้ายได้ผล เฉลี่ย 80%

การที่จะกำหนดเกณฑ์ E1/E2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจ โดยพิจารณาพิสัยการเรียนรู้ที่จำแนกเป็นวิทย์พิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และ ทักษะพิสัย (Skill Domain)

ในขอบข่ายวิทย์พิสัย (เดิมเรียกว่า พุทธิพิสัย) เนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ สูงสุดแล้วลดต่ำลงมา คือ 90/90 85/85 80/80

ส่วนเนื้อหาสาระที่เป็นจิตพิสัยจะต้องใช้เวลาไปฝึกฝนและพัฒนา ไม่สามารถ ทำให้ถึง เกณฑ์ระดับสูงได้ในห้องเรียนหรือในขณะที่เรียน จึงอนุโลมให้ตั้งไว้ต่ำลง นั่นคือ 80/80 75/75 แต่ไม่ต่ำกว่า 75/75 เพราะเป็นระดับความพอใจต่ำสุด จึงไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำกว่านี้ หาก ตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใด ก็มักได้ผล เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากระบบการสอนของไทยปัจจุบัน (2520) ได้ กำหนดเกณฑ์ โดยไม่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ 0/50 นั่นคือ ให้ประสิทธิภาพกระบวนการมีค่า 0 เพราะครูมักไม่มีเกณฑ์เวลาในการให้งาน หรือแบบฝึกปฏิบัติแก่นักเรียน ส่วนคะแนนผลลัพธ์ที่ให้ ผ่านคือ 50% ผลจึงปรากฏว่า คะแนนวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนต่ำในทุกวิชา เช่น คะแนนภาษาไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเฉลี่ยแต่ละปีเพียง 51% เท่านั้น

2.6.4 วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 138) ได้สรุปวิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ กระทำได้ 2 วิธี คือ โดยใช้สูตรและโดยการคำนวณธรรมดา ดังนี้

ก ใช้สูตรกระทำได้ โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดกิจกรรม
	$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ทำระหว่างเรียน
			คะแนนรวมของผู้เรียนที่ได้จากการสอบย่อยในขณะที่ใช้กิจกรรม
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมในระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\sum f}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพ์
	$\sum f$	แทน	ผลรวมของคะแนนรวมของผลลัพ์ของการประเมินหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของการประเมินสุดท้าย ประกอบด้วยผลการสอบหลังเรียนและคะแนนจากการประเมินครั้งสุดท้าย

ข. โดยใช้วิธีการคำนวณโดยไม่ใช้สูตร

หากจำสูตรไม่ได้หรือไม่อยากใช้สูตร ผู้ผลิตสื่อหรือชุดการสอนก็สามารถใช้วิธีการคำนวณธรรมดาหาค่า E_1 และ E_2 ได้ ด้วยวิธีการคำนวณธรรมดา

สำหรับ E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของงานและแบบฝึกปฏิบัติ กระทำได้โดยการนำคะแนนงานทุกชิ้นของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม แต่ละคนมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยและเทียบส่วนโดยเป็นร้อยละ

สำหรับค่า E_2 คือ ประสิทธิภาพผลลัพ์ของการประเมินหลังเรียนของแต่ละสื่อ หรือชุดการสอน กระทำได้โดยการเอาคะแนนจากการสอบหลังเรียนและคะแนนจากงานสุดท้ายของนักเรียนทั้งหมดรวมกันหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนร้อย เพื่อหาค่าร้อยละ

2.6.5 การตีความหมายผลการคำนวณ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 139) ได้สรุปว่าหลังจากคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 ได้แล้ว ผู้หาประสิทธิภาพต้องตีความหมายของผลลัพ์โดยยึดหลักการและแนวทาง ดังนี้ 1) ความคลาดเคลื่อนของผลลัพ์ให้มีความคลาดเคลื่อนหรือความแปรปรวนของผลลัพ์ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ 5) จากช่วงต่ำไปสูง = 2.5 นั่นให้ผลลัพ์ของค่า E_1 และ E_2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%

หากคะแนน E_1 และ E_2 ห่างกันเกิน 5% แสดงว่า กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกับการสอบหลังเรียนไม่สมดุลกัน เช่น ค่า E_1 มากกว่าค่า E_2 แสดงว่า งานที่มอบหมายอาจจะง่ายกว่าการสอบ หรือหากค่า E_2 มากกว่าค่า E_1 แสดงว่า การสอบง่ายกว่าหรือไม่สมดุลกับงานที่มอบหมาย ให้ทำ จำเป็นจะต้องปรับแก้

หากสื่อหรือชุดการสอนได้รับการออกแบบพัฒนาอย่างดีมีคุณภาพ ค่า E, หรือ E ที่คำนวณได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ จะต้องใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน 5 % ซึ่งเป็น ตัวชี้วัดที่จะยืนยันได้ว่านักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นหรือไม่ก่อนที่ จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขั้นสุดท้ายหรืออีกนัยหนึ่งต้องประกันได้ว่านักเรียนมีความรู้จริงไม่ใช่ทำ กิจกรรมหรือทำสอบได้เพราะการเดา การประเมินในอนาคตจะเสนอผลการประเมินเป็นเลขสองตัว คือ E.คู่ E เพราะ จะทำให้ผู้อ่านผลการประเมินทราบลักษณะนิสัยของผู้เรียนระหว่างนิสัยในการทำงานอย่าง ต่อเนื่อง คงเส้นคงวาหรือไม่ (ดูจากค่า E คือ กระบวนการ) กับการทำงานสุดท้ายว่ามีคุณภาพมาก น้อยเพียงใด (ดูจากค่า E คือ กระบวนการ) เพื่อประโยชน์ของการกลับกรอบบุคลากรเข้าทำงาน

ตัวอย่าง นักเรียนสองคน คือเกษมกับปรีชา เกษมได้ผลลัพธ์ E/E, - 78.50/82.50 ส่วนปรีชา ได้ผลลัพธ์ 82.50/78.50 แสดงว่านักเรียนคนแรก คือ เกษม ทำงานและฝึก ปฏิบัติทั้งปีได้ 78% และสอบได้ 83% จะเห็นว่าจะมีลักษณะนิสัยที่เป็นกระบวนการสู่นักเรียน คนที่สองคือปรีชาที่ได้ผลลัพธ์ E, PE, = 82.50/78.50 ไม่ได้

2.6.7 ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 139) ได้สรุปว่าเมื่อผลิตสื่อหรือชุดการสอนขึ้นเป็น ต้นแบบแล้ว ต้องนำสื่อหรือชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

ก. การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 1-3 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของ ผู้เรียนว่าหงุดหงิด ทำหน้า ฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่ มอบให้ทำและทดสอบหลังเรียน นำคะแนนมาคำนวณหา ประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลัง เรียนให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบ ประสิทธิภาพแบบเดี่ยวนี้อาจได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตกเมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นมาก ก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม ทั้งนี้ E1 /E2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

ข. การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพ ที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 6-10 คน (ละผู้เรียนที่เก่ง ปานกลาง กับอ่อน) ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกต พฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้า ฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบ ประสิทธิภาพให้ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ

กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำ และประเมินผลลัพธ์คือการทดสอบหลังเรียนและงานสุดท้ายที่มอบให้นักเรียนทำส่งก่อนสอบ ประจำหน่วย ให้นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงใน คราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือ E1 / E2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70/70

ค. การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียนทั้งชั้นระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ว่าหยุดหงิด ทำหน้าจ้องน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามแล้วให้ประเมินการเรียนจาก กระบวนการคือกิจกรรมหรือภาระกิจกรรมและงานที่มอบหมายให้ทำและทดสอบหลังเรียน นำ คะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่าง เรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น แล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำกับนักเรียนต่างกลุ่ม อาจทดสอบประสิทธิภาพ 2-3 ครั้ง จนได้ค่าประสิทธิภาพถึงเกณฑ์ขั้นต่ำปกติไม่น่าจะทดสอบประสิทธิภาพเกิน 3 ครั้ง ด้วยเหตุนี้ ชั้นทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามจึงแทนด้วย 1:100

2.6.8 การเลือกนักเรียนมาทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 139) ได้สรุปว่า นักเรียนที่ผู้สอนจะเลือกมา ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน ควรเป็นตัวแทนของนักเรียนที่เราจะนำสื่อหรือชุดการสอน นั้นไปใช้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

1) สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพ ครู 1 คน ต่อเด็ก 1-3 คน ให้ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนเสียก่อน ทำการปรับปรุงแล้วนำไป ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กปานกลาง และนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กเก่ง อย่างไรก็ตาม หากเวลาไม่อำนวยและสถานการณ์ไม่เหมาะสม ก็ให้ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนหรือเด็กปาน กลาง โดยไม่ต้องทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กเก่งก็ได้ แต่การทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กทั้ง 3 ระดับ จะเป็นการสะท้อนธรรมชาติการเรียนที่แท้จริง ที่เด็กเก่ง กลาง อ่อน จะได้ช่วยเหลือกัน เพราะเด็กอ่อนบางคนอาจจะเก่งในเรื่องที่เด็กเก่งทำไม่ได้

2) สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบ ประสิทธิภาพที่ครู 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็ก 6-12 คน โดยให้มีผู้เรียนคละกันทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง เด็กอ่อน ห้ามทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนล้วน หรือเด็กเก่งล้วน ขณะทำการ ทดสอบประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องจับ

เวลาด้วยว่า กิจกรรมแต่ละกลุ่มใช้เวลาเท่าไร ทั้งนี้เพื่อให้ ทุกกลุ่มกิจกรรมใช้เวลาใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่กำหนดให้ใช้เวลาเท่ากัน คือ 10-15 นาที สำหรับระดับประถมศึกษา และ 15 -20 นาที สำหรับระดับมัธยมศึกษา

3) สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบ ประสิทธิภาพที่ใช้ ครู 1 คน กับนักเรียนทั้งชั้น กับนักเรียน 30-40 คน (หรือ 100 คน สำหรับสื่อหรือ ชุดการสอนรายบุคคล) ชั้น เรียนที่เลือกมาทดสอบประสิทธิภาพจะต้องมีนักเรียนคละกันทั้งเก่งและ อ่อน ไม่ควรเลือกห้องเรียนที่มีแต่ เด็กเก่งหรือเด็กอ่อนล้วน

สัดส่วนที่ถูกต้องในการกำหนดจำนวนผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ควรยึด จำนวนจากการแจกแจงปกติ ที่จำแนกนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม คือ นักเรียนเก่งมาก (เหรียญเพชร) ร้อยละ 1.37 (1 คน) นักเรียนเก่ง (เหรียญเงิน) ร้อยละ 14.63 (15 คน) นักเรียนปานกลาง (เหรียญเงิน) ร้อยละ 68 (68 คน) นักเรียนอ่อน (เหรียญทองแดง) ร้อยละ 14.63 (15 คน) และ นักเรียนอ่อนมาก (เหรียญตะกั่ว) ร้อยละ 1.37 (1 คน)

เมื่อยึดการแจกแจงปกติเป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนนักเรียนที่จะนำมาทดสอบ ประสิทธิภาพสื่อและชุดการสอน ก็จะได้นักเรียนเก่งประมาณร้อยละ 16 นักเรียนปานกลางร้อยละ 68 และนักเรียนอ่อนร้อยละ 16

ในงานวิจัยเล่มนี้ได้ประยุกต์ใช้การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ไม่สามารถทดสอบ กับเด็กเป็นรายบุคคลได้ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะของกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือศึกษากิจกรรมเป็นเป็นกลุ่มแล้ว ร่วมกันอภิปราย

3. ชุมชนเป็นฐาน

3.1 ความหมายของชุมชนเป็นฐาน

ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น วิจัย ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การศึกษาชุมชน หรือแหล่งความรู้ในชุมชน แต่ในเล่มนี้ใช้คำว่า ชุมชนเป็นฐาน โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Owens, & Wang (1996 อ้างอิงใน อัชฌา สุวรรณกาญจน์ 2550, หน้า 29) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นการเรียนโดยให้ชุมชนเป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ว่าตนเอง ประสงค์จะเรียนรู้อะไร โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่กว้างขวางที่จะสนับสนุนการเรียนรู้

ของผู้เรียน ซึ่งในการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งความรู้หรือด้านวิชาการ (Academic) ด้านการทำงานและอาชีพ (Career and Vocational) ด้านพัฒนาการของบุคคลและสังคม (Personal- social Development) ด้านคุณค่าด้านบริการและงาน (Service and Values) และด้านความเข้าใจและการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน (Understanding and Community Resource)

Melaville, Berg. & Mlank (2003 อ้างอิงใน อัทธมา สุวรรณกาญจน์ 2550, หน้า 29) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านกลยุทธ์ที่สำคัญ 6 ประการคือ 1) การเชื่อมโยงวิชาการสู่การบริการชุมชน 2) ให้การศึกษาและจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี 3) เรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมโรงเรียนและชุมชน 4) เรียนรู้ผ่านสถานที่ที่ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ 5) จัดประสบการณ์ในการให้บริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) เรียนรู้ผ่านการทำงานภายใต้การดูแลของผู้ที่มีประสบการณ์

Heslie (1985 อ้างอิงใน รัชชาภรณ์ รัตภูมิระ, 2549) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการศึกษาชุมชน มีการบูรณาการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยอาจเรียกได้ว่า เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกนัยหนึ่งคือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

Butin (2010 อ้างอิงใน ชีรวัดน์ นิจนตร 2560, หน้า 13) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นลักษณะเดียวกันกับการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม กล่าวคือ เป็นการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในด้านการให้บริการทั้งวิชาการและวิชาชีพร่วมกับความเป็นคน การนำองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการบริการสังคมมาพัฒนาตนเอง นำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิด เจตนารมณ์ จาก การเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม เกื้อหนุนการใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตย สร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มองเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และแสดงออกด้วยการทำกิจกรรมบริการชุมชน (Community Service) เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสังคม

ประเวศ วะสี (2548, หน้า 62) กล่าวว่า การเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นการเรียนรู้แบบคิดแยกส่วนไม่ได้ นำความเป็นจริงทั้งหมดและวิถีชีวิตเป็นตัวตั้ง ขาดการเชื่อมโยงการอยู่ร่วมกันในชุมชน จึงทำให้ไม่มีพลังเพียงพอที่จะต้านทานกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไหลป่าเข้ามาได้ หากชุมชนมีความเข้มแข็งก็จะสามารถจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ โลกในอนาคตจะเป็นโลกของชุมชนที่เชื่อมโยงกันเป็น

เครือข่าย อยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและสามารถดูแลกันเองได้ทั้งหมด เป็นชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างบูรณาการและสมดุลในเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย ดังนั้นการศึกษาโดยชุมชนเป็นฐานจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งถึงความเข้าใจ ความต้องการของชุมชนโดยผู้เรียน ครู และกิจกรรมการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ทุกอย่างโดยตรงจากชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน เกี่ยวกับปัญหาของชุมชนและการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อุทัย ตุลยเกษม (2547, หน้า189) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความเป็นจริง เป็นการเรียนรู้ด้วยการมีประสบการณ์ตรงซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและยั่งยืนกว่าการเรียนรู้จากตำราอย่างเดียว แท้ที่จริงกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนนี้เป็นสิ่งธรรมชาติและเป็นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์มาโดยตลอด โดยเฉพาะในอดีตนั้น สิ่งที่เราเรียกว่า องค์ความรู้ (Gody of Knowledge) ถูกสร้างขึ้นในชุมชน เก็บสะสมไว้ในชุมชน ถ่ายทอดกันภายในชุมชนและนำมาใช้ประโยชน์ภายในชุมชน

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2532, หน้า 6) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งถึงความเข้าใจ ความต้องการของชุมชนโดยผู้เรียน ครูและกิจกรรมการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในชุมชนซึ่งอาจจะเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบทก็ได้ หลักสูตรที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมีความแตกต่างจากหลักสูตรที่เน้นชุมชน (community-oriented Education) คือหลักสูตรที่เน้นชุมชนจะเน้นถึงความเกี่ยวข้องของชุมชนกับปัญหาสุขภาพและการแก้ไขส่วนหลักสูตรที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการใช้ชุมชนเป็นแหล่งศึกษาและมีประสบการณ์ตรง

เจียมจิต แสงสุวรรณ (2550, หน้า 83) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดการศึกษาโดยการจัดให้นักศึกษามีส่วนร่วมในชุมชนทั้งโดยการเรียนรู้จากชุมชน และสร้างชุมชนให้มีส่วนร่วม ทั้งตัวผู้เรียนที่เรียนรู้ผ่านชุมชน และสร้างชุมชนให้เกิดการเรียนรู้

อมรรัตน์ วัฒนาร (254, หน้า10) ให้ความหมายว่า ชุมชนเป็นฐาน คือวิธีการสร้างหลักสูตรโดยมีเนื้อหาความรู้ที่ได้มาจากบริบทที่เป็นจริงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยนำมาใช้เป็นขอบข่ายของเนื้อหาในหลักสูตร

จากการศึกษาความหมายของชุมชนเป็นฐาน สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้ศึกษาจากการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้ชุมชนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นแหล่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจชุมชน ความ

ต้องการหรือธรรมชาติของชุมชนนั้น ๆ และสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับชุมชนที่แท้จริง มีความครอบคลุมทั้งความรู้ หรือด้านวิชาการ ด้านการทำงานและอาชีพ ด้านพัฒนาการของบุคคลและสังคม เป็นการเรียนรู้ด้วยการมีประสบการณ์ตรงซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและยั่งยืน

3.2 ลักษณะสำคัญของชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดย ชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นแหล่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง Melaville, Berg ,A.C. and Blank , M.J. (2008 อ้างอิงใน ชีรวัดน์ นิจนตร 2560, หน้า 31-36) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. เรียนรู้เนื้อหาสาระอย่างมีความหมาย (Meaningful Content) การเรียนรู้เกิดขึ้นในสถานที่ที่ใช้เรียนรู้และมุ่งไปยังประเด็นที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน โดยใช้ชุมชนของผู้เรียนเองเป็นฐานของการเรียนรู้ นำไปสู่การนำความรู้เดิมมาใช้และสร้างความรู้ใหม่จากการเรียนรู้และการปฏิบัติในชุมชน โดยมีครูเป็นผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่สำคัญด้านการเรียนรู้เนื้อหาสาระอย่างมีความหมาย กับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีทางเลือก (Voice and Choice) กิจกรรมการเรียนรู้ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น (activeและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีทางเลือก (Voice and Choice) โดยสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพและการเห็นคุณค่าแห่งการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำและดูแล สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ป้อยครั้งที่การเรียนรู้แบบไม่ชุมชนเป็นฐานต้องใช้เทคนิคการสอนแบบสืบสวน การตั้งคำถาม การทำนายและการสรุป เพื่อใช้สร้างกรอบแนวคิดในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามผู้เรียนไม่เพียงแต่ตั้งใจอ่านเขียนและฟังเท่านั้น ต้องมุ่งมั่นที่จะออกแบบการเรียนรู้ของตนเองเพื่อที่จะได้เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และแสดงออกตามสิ่งที่ได้เรียนรู้ การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานมีศักยภาพในการสร้างทักษะให้กับผู้เรียนทุกคน ทั้งทักษะทางร่างกาย ดนตรี การเดินรำ ได้ดีพอกับทักษะส่วนบุคคล ความรู้สึกและความรักที่มีต่อชุมชนและสามารถนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นทราบได้ ซึ่งอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่สำคัญด้านการให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีทางเลือก กับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

3. ตอบสนองเป้าหมายของผู้เรียนและชุมชน(Personal and Public Purpose)

เป้าหมายของการเรียนรู้ จะเชื่อมโยงระหว่างความสำเร็จของผู้เรียนสู่เป้าหมายของชุมชนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในประเด็นปัญหาและความสำเร็จของชุมชนของตนเอง จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนว่าสามารถทำได้ สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้จากชุมชน และเชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับบรรทัดฐานและค่านิยมของชุมชน รวมทั้งสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับชุมชน นอกจากนี้ทัศนคติที่ดีจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายต่างๆในชุมชน ได้พัฒนาทักษะและได้รับรางวัลจากผลของการกระทำนั้น ดังนั้นเมื่อผู้เรียนได้รู้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนของเขาสามารถยกระดับการเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน ผู้เรียนจะเพิ่มความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง หลีกเลียงพฤติกรรมสิ่งต่างๆและเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและรับผิดชอบต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน การเรียนรู้จากสถานที่จริงนี้จะทำผู้เรียนรู้ถึงความต้องการและจุดแข็งทั้งของผู้เรียนและชุมชน รวมทั้งค้นพบแนวทางที่สร้างสรรค์ในการยกระดับชุมชน

4. สามารถประเมินสิ่งที่เรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับได้ (Assessment and Feedback) การประเมินการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานควรประเมินทั้งความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น กับผู้เรียนและผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งครู ผู้เรียน และสมาชิกในชุมชน โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลายเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน ซึ่งอาจประเมินทั้งแบบเป็นทางการ (formally) และไม่เป็นทางการ (informally) ด้วยการประเมินจากเพื่อนร่วมงานและครู การประเมินจากหลายแห่งจะช่วยเติมเต็มความสามารถที่สมบูรณ์ของผู้เรียน การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากทุก ๆ ด้าน จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่าควรปรับปรุงงานและสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ได้อย่างไร นอกจากนี้สิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ยิ่งขึ้น คือโอกาสที่จะได้สะท้อนกลับ (Reflection) เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการคิดอย่างใคร่ครวญในสิ่งที่ได้พบและประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งอาจทำได้โดยการเขียนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึก แบบกิจกรรม หรือเขียนในรูปแบบของแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ซึ่งใช้สะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้แสดงข้อค้นพบต่างๆรวมทั้งความรู้สึก จนกระทั่งรูปภาพ ผลการสัมภาษณ์จากเครื่องบินทีกเสียง วิดีทัศน์ ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆที่ได้เรียนรู้ ซึ่งอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่สำคัญด้านการประเมินสิ่งที่เรียนรู้ และให้ข้อมูลย้อนกลับกับแนวทางกาจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

5. สร้างแหล่งเรียนรู้และสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนและชุมชน (Resources and Relationships) ชุมชนที่เป็นหุ้นส่วนจะช่วยเพิ่มแหล่งเรียนรู้และสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้เรียน รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสดงออก ผู้เรียนจะมีความภาคภูมิใจที่สามารถให้การช่วยเหลือสังคม- ชุมชนได้ ทั้งนี้ผู้เรียนต้องประเมินทุนทางสังคม (เครือข่ายทางสังคมที่จะช่วยสนับสนุนผู้เรียนในการแลกเปลี่ยนค่านิยม ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำและการพบปะสังสรรค์) เครือข่ายทางสังคมจะเป็นช่องทางที่ให้การช่วยเหลือ และให้ข้อมูล

ย้อนกลับในการกำหนดเป้าหมายของชุมชน การวางแผนเพื่ออนาคตของชุมชนและตัดสินใจร่วมกัน จากความต้องการของผู้เรียนและคนในชุมชนแต่ละคนจะรวมเป็น "ชุมชนแห่งการฝึกปฏิบัติ" เป็นที่ซึ่งหล่อหลอมความเชื่อ ทักษะ การเรียนรู้ และรวบรวมแหล่งเรียนรู้และสัมพันธภาพของผู้เรียนและชุมชนไว้ด้วยกัน ทั้งนี้ผู้เรียนไม่ควรค้นหาเฉพาะความรู้เท่านั้น แต่ต้องพัฒนาความสามารถใช้ความรู้ทักษะและประมวลถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแก้ปัญหาตามความต้องการของชุมชนในฐานะสมาชิกของชุมชน

การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของชุมชนที่เรียนรู้จากการเข้าถึงผู้คนในชุมชน การทำงานและได้รับผลสำเร็จของงานร่วมกัน กิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้เรียน ได้มาซึ่งทักษะ ทศนคติ และความเชื่อ เสมือนได้เคลื่อนตัวจากรอบนอกเข้ามาสู่ใจกลางชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างเต็มตัว นอกจากนี้การทำงานร่วมกับชุมชนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจในทีมงาน ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลรวมทั้งทักษะที่เพิ่มขึ้นของแต่ละคน ในขณะเดียวกันเมื่อต้องการบุคลากรในหลักสูตร การจัดการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในแต่ละสถานการณ์ในชุมชนอย่างหลากหลาย การที่ผู้เรียนได้รู้จักและมีประสบการณ์อย่างรอบรู้จะช่วยนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายแห่งการเป็นพลเมืองดี ในเวลาเดียวกันสัมพันธภาพนี้จะมีอิทธิพลต่อความเข้าใจของชุมชนในการเปลี่ยนแปลงบทบาทที่มีต่อ สถานศึกษาและประสบการณ์เหล่านี้จะย้อนกลับมาช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมของชุมชนต่อสถาบันการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่สำคัญด้านการสร้างแหล่งเรียนรู้และสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้เรียนและชุมชนกับแนวทางจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

ไสยเพ็ญ เจ็ดเจิม (2560, หน้า 25) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ไว้ดังต่อไปนี้

1. การเชื่อมโยงวิชาการสู่การบริการชุมชน
2. ให้การศึกษาและจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี
3. เรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนและชุมชน
4. เรียนรู้ผ่านสถานที่ที่ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้
5. เรียนรู้ผ่านการทำงานภายใต้การดูแลของผู้มีประสบการณ์

จากข้อมูลเรื่องความสำคัญของชุมชนเป็นฐาน สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของชุมชนที่เรียนรู้จากการเข้าถึงผู้คนในชุมชน การทำงานและได้รับผลสำเร็จของงานร่วมกัน กิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้เรียน ได้มาซึ่งทักษะ ทศนคติ และความเชื่อ เสมือนได้

เคลื่อนตัวจากรอบนอกเข้ามาสู่ใจกลางชุมชนและเป็น ส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างเต็มตัว โดยต้องมีการบริการชุมชนจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีและเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อม

3.4 ความเชื่อพื้นฐานของการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีรากฐานมากจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) โดยมีเงื่อนไขการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือกระทำ (Active Process) ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และจะมีผล โดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่หรือการเรียนรู้ที่ตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงมักเป็น ลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557 หน้า 36)

1. สถานการณ์ปัญหา (Problem Based) มาจากพื้นฐานของ Cognitive Constructivism ของเพียเจต์ ที่เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือที่เรียกว่า เกิดการ เสียสมดุลทางปัญญา ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล โดยการดูซึมหรือการปรับโครงสร้างทางปัญญาสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้หรือเกิดการ เรียนรู้นั้นเอง ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น สถานการณ์ปัญหาจะเป็นเสมือนประตูที่นำ ผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหา

2. แหล่งเรียนรู้ (Resource) เป็นที่รวบรวมข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ผู้เรียนใช้ในการ แก้ปัญหาในสถานการณ์ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ธรรมชาติ แหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

3. ฐานการช่วยเหลือ (Scaffolding) ซึ่งจะสนับสนุนผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติการกิจการเรียนรู้ให้สำเร็จด้วยตัวเองได้ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ ความพยายามในการเรียนรู้ โดยอาจเป็นคำแนะนำ แนวทาง ตลอดจนกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา หรือปฏิบัติการกิจการเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการคิด เป็นต้น

4. การโค้ช (Coaching) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยเปลี่ยนบทบาทของครูจากหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้หรือบอกความรู้มาเป็น “ผู้ชี้แนะ” 21 ที่ต้องให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ผู้เรียน ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความรู้ในเชิงพุทธิปัญญา หรือการ ให้รู้คิด และการสร้างปัญญา

5. การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaboration) เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยสนับสนุน ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหา จะสนับสนุนให้

ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเอง การร่วมมือ กันแก้ปัญหาจะ สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรอง เป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ได้สนทนาแสดง ความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญในการป้องกัน และปรับมโนคติที่คลาดเคลื่อน ที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่เรียนรู้

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีรากฐานมาจาก ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยมีเงื่อนไขการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือกระทำ มีหลักการ พื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) สถานการณ์ปัญหา 2) แหล่งเรียนรู้ 3) ฐานการช่วยเหลือ 4) การโค้ช และ 5) การร่วมมือกันแก้ปัญหา

3.5 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีหลายรูปแบบ เป็นการผสมผสานทั้งทฤษฎี การปฏิบัติ ซึ่ง Melaville, Berg and Blank ได้สรุปกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. การให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ จะเชื่อมต่อภารกิจด้านการศึกษาของสถานศึกษา กับ ชุมชนที่ ล้อมรอบ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนของรัฐจะถูกออกแบบมาเพื่อมุ่งเน้นในการฟื้นฟู ชุมชน หลักการ สำคัญของการให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ คือ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก แห่งความเป็นจริง ช่วย ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย โดยการให้บริการ แก่ชุมชน รูปแบบนี้เริ่มต้น จากความต้องการของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ การวิจัย และการดำเนินการ ต่าง ๆ ในวันที่มีการสอน ตามปกติและหลังเลิกเรียน

2. การศึกษาความเป็นพลเมือง มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความเป็นพลเมืองที่มีพลังและรับผิดชอบ สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ ทางวิชาการของ ผู้เรียนกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีความสำคัญกับประชาธิปไตยตาม รัฐธรรมนูญ มีหลักการสำคัญ คือ 1) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบทบาทของพลเมือง อย่างชัดเจน 2) สะท้อนถึงเจตนาและความ พยายามมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของความเป็นพลเมือง 3) ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง การเรียนรู้ในห้องเรียนและกรามีส่วนร่วม ของประชาชน 4) เน้นแนวคิดที่จำเป็นต่อระบอบประชาธิปไตย และ 5) ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความ เชื่อมโยงระหว่างแนวความคิดประชาธิปไตยกับชีวิตของตนเอง

3. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ในประเด็น ที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นกรอบ ให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมเป็นหลักแต่จะ ใช้สิ่งแวดล้อมสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อน โดยมีหลักการสำคัญ คือ จะต้องสอนแนวคิดทางนิเวศวิทยา

ที่สำคัญและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ เสริมสร้างความรู้ที่ลุ่มลึก เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการสืบเสาะ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมือง ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน

4. การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน หรือ "การเรียนรู้เชิงประสบการณ์" จะใช้ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นบริบทในการเรียนรู้ การทำงานของผู้เรียนตามความต้องการและความสนใจของสมาชิกชุมชน โดยชุมชนทำหน้าที่เป็น แหล่งข้อมูลและให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อให้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตที่ดี โดยชุมชนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และคนในชุมชน รวมทั้ง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

5. การเรียนรู้โดยการบริการ เป็นการบูรณาการระหว่างการให้บริการชุมชนกับการศึกษา เนื้อหาสาระตามหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อประชาสังคมและชุมชน กิจกรรม การให้บริการที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นต้องตอบสนองความต้องการของชุมชน และเชื่อมโยงกับเป้าหมายของการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยมีหลักการสำคัญ คือ 1) เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีเป้าหมาย ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะที่ชัดเจน 2) การบริการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่แท้จริง มีช่วงเวลาการปฏิบัติอย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและชุมชน 3) มีการร่วมมือระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก โดยผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการวางแผนการให้บริการ และทุกฝ่าย ได้รับประโยชน์ร่วมกัน 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ และดำเนินการในตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 5) การสะท้อนคิดซึ่งเกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้ และ 6) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตน

6. การเรียนรู้โดยการใช้การทำงานเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลา กับ ผู้มีประสบการณ์ เพื่อขอคำปรึกษา หรือการให้ข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ และซึมซับแบบอย่าง ที่ดีจากผู้มีประสบการณ์

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผู้เรียนลงพื้นที่ ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และ มีการยืดหยุ่นเวลา ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน

2.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

Owons, & wang (1906 อ้างอิงใน สภา อพยูนและคณะ 2548, หน้า 15) กล่าวถึง ขั้นตอนหลัก ๆ ในการเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นการกำหนดกรอบหรือการวางแผน (Faming, Paning) เป็นการเตรียมการกำหนดกรอบที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ได้มาก ดังนั้นผู้เรียนและผู้สอนควรกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน

2. ขั้นดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Activty Itself) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นขั้นตอนง่ายๆ ไม่ซับซ้อน โดยการซักถาม หรือเป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนหลายขั้นตอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3 ขั้นการสะท้อน (Reflection) เป็นขั้นตอนการสะท้อนหรือสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ซึ่งอาจจะทำคนเดียวโดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้หรือการอภิปรายกลุ่ม โดยอภิปรายกลุ่มมักครอบคลุมถึงสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง ไม่ถูกต้อง หรือสิ่งที่ไม่คาดหวัง ซึ่งขั้นตอนการสะท้อนกลับนี้จะวนกลับไปยังขั้นตอนการกำหนดกรอบหรือการวางแผนเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ต่อไป

4. เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ (Demonstration and celebration)

เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการผลงานสู่สาธารณะ ให้ครู นักเรียน และชุมชน รับทราบผลงาน ขยายการทำงานเพื่อพัฒนาในอนาคตต่อไป

วิทยาลัยสารพัดช่างสุพรรณบุรี (2556 อ้างอิงใน ไสยเพ็ญ เจิดเจิม, หน้า 38) กล่าวถึงขั้นตอนในการเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ค้นหาความรู้ ประชุมระดมความคิด สืบค้นข้อมูลและค้นหาแหล่งความรู้เกี่ยวข้องกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจัดตั้งทีมงานผู้ประสานงานแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดการวางแผนและดำเนินงาน

2. การสร้างและแสวงหาความรู้โดยมอบหมายให้คณะทีมงานจัดทำสืบค้นข้อมูล ในเนื้อหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งจากบุคลากรและเอกสาร รวมทั้งจากสื่อทุกประเภท จัดประชุมระดมความคิดของทุกคนในคณะทีมงาน รวบรวมมาเพื่อให้ทุกคน ได้นำเสนอในเนื้อหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมทั้งจัดเชิญวิทยากรผู้ทรงความรู้ เชี่ยวชาญในเนื้อหามาเป็นผู้บรรยายเชื้อให้คณะทำงานได้เกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ นำข้อมูลที่รับทั้ง 2 ส่วน คือ ทั้งจากที่คณะทำงาน สืบค้นมาด้วยตัวเอง และจากผู้เชี่ยวชาญมาถ้อยแถลงและจัดทำเป็นเอกสารแจกจ่ายแก่ผู้ทำงานทุกท่าน

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้คณะผู้จัดทำร่วมแบ่งปันความรู้จากข้อ 3) มาประยุกต์ให้เหมาะสมเพื่อใช้เป็นแนวทางในเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

5. การเข้าถึงความรู้ จัดรูปแบบข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และระบบข้อมูล จัดการข้อมูลดิบทุกประเภทให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นระเบียบ เข้าใจง่ายแล้วดำเนินการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และระบบข้อมูลสารสนเทศหลากหลายรูปแบบที่สามารถเข้าถึงโดยสะดวก

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้นำเสนอข้อมูลทั้งในองค์กรและนอกองค์กร โดยระบบสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยเปิดช่องทางให้สามารถถนองความคิดได้อย่างกว้างขวางจัดเสวนาเชิญผู้สนใจและผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในเนื้อหาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7. การเรียนรู้ บุคลากรได้รับองค์ความรู้ในการจัดทำเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างเข้าใจกระจ่างแจ้งขึ้น บุคลากรในองค์กร นำความรู้ที่ได้จากการทำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ดิษยุทธิ์ บัวจุม (2557, หน้า 56) ได้กล่าวถึงรูปแบบขั้นตอนจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน
2. ร่วมตัดสินใจเลือกอาชีพในชุมชน
3. สร้างหลักสูตรท้องถิ่น
4. วิพากษ์หลักสูตรท้องถิ่น
5. ทดลองใช้และปรับปรุง

ไสยเพ็ญ เติมเจ็ด (2560, หน้า 43) ได้เสนอว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาวิเคราะห์เลือกชุมชน

1.1 ครูนำเสนอสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือวัฒนธรรมชุมชนที่มีจุดเด่น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ

1.2 นักเรียนระบุสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ โดยเลือกจากความสำคัญของปัญหา หรือความน่าสนใจของสถานการณ์ในชุมชน

1.3 ศึกษาโดยใช้ประสบการณ์เดิมภายในชุมชน หรือการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสำรวจ

1.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายทำความเข้าใจปัญหาของชุมชน

1.5 ครูนำเสนอสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือวัฒนธรรมชุมชนที่มีจุดเด่น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ

1.6 นักเรียนระบุสิ่งที่ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ โดยเลือกจากความสำคัญของปัญหา หรือความน่าสนใจของสถานการณ์ในชุมชน

1.7 ศึกษาโดยใช้ประสบการณ์เดิมภายในชุมชน หรือการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสำรวจ
ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา

2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายทำความเข้าใจปัญหาของชุมชน

2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงวัฒนธรรมของชุมชนที่น่าสนใจและสังเกตเห็นว่าสามารถนำมาช่วยแก้ไขหรือพัฒนาชุมชนได้

2.3 ระดมความคิดเพื่อออกแบบชิ้นงาน ที่จะใช้ร่วมแก้ปัญหาชุมชน หรือใช้เพื่อช่วยพัฒนาชุมชน และเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้

3.1 ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทั้งที่มีในตำราเรียนและที่ไม่มีในตำราเรียน

3.2 ใช้เป็นสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม

3.3 ใช้เป็นสถานที่พบปะ แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น

3.4 ใช้เป็นแหล่งสถานที่ศึกษาดูงาน ฝึกฝนอาชีพ

3.5 ใช้เป็นสื่อเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีมิติ มีชีวิต ร่องรอยประวัติศาสตร์ นิเวศวิทยา สัตว์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน (แมลง นก ปลา ฯลฯ) เป็นต้น

3.6 ใช้เป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข่าวสารทั่ว ๆ ไป รวมทั้งเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ หรือแจ้งข้อมูลที่ต้องการสื่อไปถึงคนในชุมชน

3.7 ใช้เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ฯลฯ ไม่ให้ลบล้างสำหรับสืบต่อไปยังชนรุ่นหลัง

3.8 ใช้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ อาทิ เป็นศูนย์จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นจุดรวบรวมผลผลิต พื้นที่รวมกลุ่มทำกิจกรรมของแม่บ้าน ฯลฯ

ขั้นที่ 4 ขั้นเตรียมผู้เรียน

4.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาในประเด็นปัญหาและความสำเร็จของชุมชนของตนเอง จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนว่าสามารถ"ทำได้" สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้จากชุมชน และเชื่อมโยงผู้เรียนเข้า

4.2 นักเรียนร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 ขั้นที่ 5 ขั้นดำเนินการจัดการเรียนการสอนและสร้างชิ้นงาน

5.1 วางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการนำปัญหาที่สำรวจพบในชุมชน มาวางแผนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหา

5.2 ผู้เรียนได้ลงพื้นที่ชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชน ทั้งในด้านการแก้ปัญหา และการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีไทยทรงดำในแต่ละด้าน

5.3 ร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงาน หรือลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งถ่ายทอด วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชน

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอผลงาน

6.1 นักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับมา จัดองค์ประกอบความรู้และนำเสนอโดยใช้ความรู้และ ทักษะทางด้านการศึกษาศชุมชน

6.2 นำเสนอข้อมูลและถ่ายทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาชุมชน

6.3 ผู้เรียนนำเสนอออกมาในรูปแบบภาพ แผ่นผังหรือการทำโครงการ

ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินผลการเรียนรู้

7.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินแบบชิ้นงานว่าสามารถใช้ แก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ และมีส่วนใดของชิ้นงานบ้างที่ควรปรับปรุง ร่วมกันประเมินผลงาน และความพึงพอใจของผลงานนักเรียน

เอื้อมพร หลินเจริญ (2554, หน้า 79) ได้เสนอว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อการสืบค้นความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีรูปแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำแผนการเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผล
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญขององค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้เรียน
4. กำหนดประเด็นที่จะศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ศึกษาเอกสาร หรือค้นคว้าหาความรู้ตามประเด็นที่สนใจ
6. วางแผน ออกแบบการศึกษาค้นคว้า
7. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ /ศึกษาค้นคว้า
8. เขียนรายงานผลการศึกษา

9. นำเสนอผลงาน จัดนิทรรศการ

(ประเมินผลการเรียนรู้จาก ชิ้นงาน กระบวนการทำงาน กระบวนการกลุ่ม)

ยศ บริสุทธิ์ (2558, หน้า 130) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบชุมชนเป็นฐาน ทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาชุมชน โดยได้ผนวกเข้ากับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการที่มีพื้นฐานมากจากแนวทางแบบ อนุมาน-อุปมานที่ควบคู่กัน ของ Charles Darwin โดยกระบวนการวิทยาศาสตร์ในการศึกษาชุมชน โดยใช้วิจัยชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 กระบวนการหลัก ดังนี้

1. ระบุโจทย์ประเด็นในการศึกษา
2. กำหนดทิศทางในการศึกษา
3. กำหนดวิธีการและปฏิบัติการศึกษา
4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอคำตอบและอภิปราย
5. สร้างข้อสรุปและเสนอแนะ

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของ Owons, & wang ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า แต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กล่าวโดยสรุป กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งมีทั้งหมด 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ เป็นขั้นที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน

ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้ ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้

ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ เป็นขั้นตอนที่ ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต

ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาลงสู่ชุมชนได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาลงสู่ชุมชนได้อีก

4. การคิดแก้ปัญหา

4.1 ความหมายของการคิดแก้ปัญหา

การคิดแก้ปัญหา ได้มีนักวิชาการศึกษาใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น การคิดแก้ปัญหา การแก้ปัญหา, ความสามารถในการแก้ปัญหา ในงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า ทักษะการคิด แก้ปัญหา

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1910) ได้ให้ความหมายของการคิดแก้ปัญหาไว้ว่า การคิด วิเคราะห์ วิจัยเป็นการคิดหาเหตุผลเรื่องต่างๆรวมถึงการคิดสร้างสรรค์เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งต่างๆนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จ หรือแม้แต่ทฤษฎีวิธีการใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลต่อมนุษยชาติ

โพลยา (Polya, 1957 อ้างถึงใน สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550) สรุปไว้ว่า การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการหาคำตอบของปัญหา หาวิธีการให้ได้ผลตามที่ต้องการ โดยที่ขณะนั้นยังไม่มีวิธีการอยู่ในมือ ไม่สามารถหาคำตอบได้ในทันที การหาวิธีการจะต้องพบกับ ความยุ่งยาก และเต็มไปด้วยอุปสรรค

เวียร์ (Weir, อ้างถึงใน ผกามาศ พฤษภา, 2548) ได้ให้ความหมายความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสมอง และ ประสบการณ์ของบุคคลมาประกอบกัน

แบรนคา (Branca, 1980 อ้างถึงใน สสวท, 2550) สรุปว่า การแก้ปัญหาคือ กระบวนการของการประยุกต์ความรู้ที่ได้รับมาก่อนเพื่อ มาใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่ไม่คุ้นเคย การ แก้ปัญหาต้องเผชิญกับอุปสรรคบางอย่าง ต้องใช้ทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆเหล่านั้น

ครูลิง และ รัดนิค (Krulik and Rudnick, 1993 อ้างถึงใน สสวท, 2550) อธิบายว่า การแก้ปัญหาคือ กระบวนการ เป็นวิถีทางที่บุคคลผู้แก้ปัญหาคงต้องใช้ ความรู้ ทักษะ ความ เข้าใจ กระบวนการจะเริ่มเมื่อเผชิญกับปัญหา และจบลงเมื่อได้คำตอบ ผู้แก้ปัญหาคงต้อง สังเคราะห์สิ่งที่ตนได้เรียนรู้มาแล้วนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหา หมายถึง การคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่าง พินิจพิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นที่สำคัญ ของเรื่อง ที่สร้างความยุ่งยากสับสน

ณัชชา โคตรสินธุ์ (2554) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหา คือ การตอบสนองภายในเมื่อ บุคคลได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหา จึงทำให้บุคคลต้องคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้ผล ตามที่ต้องการ

ภัทรพงษ์ วงษ์วิจิตรานนท์ (2557) กล่าวว่า ทักษะการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การที่ นักเรียนสามารถคิดค้นหาวิธีที่จะนำมาใช้คิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยอาศัย ประสบการณ์เดิมและจากการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะการคิดแก้ปัญหา คือ ทักษะที่เกิดจากความสามารถทางสมอง ด้านการคิดวิเคราะห์ ใช้ความรู้ประสบการณ์ที่สั่งสมที่มีอยู่ เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสติปัญญาเพื่อหาหนทางขจัดสิ่งทำให้เกิดความขัดข้อง จนกลายเป็น อุปสรรค ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

4.3 แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนาการคิดแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้าน สติปัญญา และการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา จึงนำเสนอทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2533)

4.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ แบ่งความสามารถในการแก้ปัญหาของ มนุษย์ตามลำดับอายุ 4 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 ระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ ตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี เด็กจะรู้เฉพาะสิ่งที่ เป็นรูปธรรม มีความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้านความคิดความเข้าใจการประสานงานระหว่าง กล้ามเนื้อกับสายตา และการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ต่อสภาพจริงรอบตัว เด็กในวัยนี้ชอบทำ อะไรบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ เป็นการเลียนแบบพยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก ความสามารถในการวางแผนอยู่ในขีดจำกัด

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมสำหรับความคิดที่มีเหตุผล อยู่ในช่วงอายุ 2 - 7 ปี เพียเจต์ได้แบ่ง ขั้นนี้ออกเป็น 2 ขั้นย่อย

1. ขั้นก่อนความคิด (Preconceptual Thought) เด็กวัยนี้อยู่ในช่วง 2-4 ปี เด็กวัยนี้ มีความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆแล้วเพียงแต่ยังไม่สมบูรณ์ และยังไม่มีความคิดเชิงเหตุผลเด็กสามารถเข้าใจ ภาษาและความหมายของสัญลักษณ์ แต่การใช้ภาษานั้นยังเกี่ยวข้องกับตนเองเป็นส่วนใหญ่ ความคิดของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับรับรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กยังไม่สามารถใช้เหตุผลอย่าง สมเหตุสมผล เด็กยังไม่เข้าใจเรื่องความคงที่ของปริมาณ

2. ขั้นการรับรู้ (Intuitive Thought) อยู่ในช่วงอายุ 4-7 ปี ความคิดของเด็กวัยนี้แม้ จะเริ่มมีเหตุผลมากขึ้น แต่การคิดและการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับความรู้สึกมากกว่าการเข้าใจ เด็กเริ่มมีปฏิริยากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีความสนใจอยากรู้อยากเห็นและมีการซักถามมากขึ้น มีการเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่ที่อยู่รอบข้าง ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิด

ขั้นที่ 3 ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 7-11 ปี เด็กวัยนี้ สามารถใช้สมองในการคิดอย่างมีเหตุผล แต่กระบวนการคิดและการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ยังต้องอาศัยสิ่งที่เป็นรูปธรรม จุดเด่นของเด็กวัยนี้คือเริ่มมีเหตุผล

ขั้นที่ 4 ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี ขั้นนี้ โครงสร้างทางความคิดของเด็กได้พัฒนามาถึงขั้นสูงสุด เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมได้ดี ขึ้น สามารถเรียนรู้โดยใช้เหตุผลมาอธิบายและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ เด็กรู้จักคิดตัดสินใจปัญหา มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

4.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

บรูเนอร์ (Bruner) เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจและศึกษาเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญา ต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรูเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจาก กระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง (Discovery learning) แนวคิดที่สำคัญ ๆ ของบรูเนอร์ มีดังนี้ (Brunner, 1963,p.1-54) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ขั้นใหญ่ๆ คือ

1. ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ ประสบสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากการ กระทำ

2. ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพใน ใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

3. ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ ชับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

4.2.3 ทฤษฎีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์

ทฤษฎีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ ได้กล่าวถึงรูปแบบของงการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่ามีโครงสร้างของกระบวนการใช้จินตนาการ เน้นการคิดหาทางเลือก ต่างๆ ผู้แก้ปัญหาคงต้องไม่ประเมินหรือตัดสินแนวคิดที่จะแก้ปัญหาต่างๆรูปแบบของทอร์เรนซ์มี จุดมุ่งหมายดังนี้คือ

1. เพื่อให้บุคคลผู้แก้ปัญหาตั้งต้นด้วย ความยุ่งเหยิงสับสน ไปสู่การแก้ปัญหาที่ สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการปฏิบัติการของความรู้ จินตนาการ การประเมิน ซึ่งมีผลเป็นผลผลิตใหม่ ความคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสรุปได้ว่า นักเรียนในช่วงอายุ 11-15 ปี มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา นักเรียนสามารถคิด ตัดสินปัญหา มีจินตนาการสร้างสรรค์มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่เป็นนามธรรม สามารถคิดหาเหตุผลและทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

4.4 องค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2552) สรุปองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหาได้ว่า การคิดแก้ปัญหาของบุคคลต่างกันเนื่องจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สติปัญญา ผู้มีสติปัญญาที่จะคิดแก้ปัญหาได้ดี
2. แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแนวทางในการคิดแก้ปัญหา
3. ความพร้อมในการแก้ปัญหาใหม่ๆ ความพร้อมในการแก้ปัญหานั้นเนื่องจาก ประสบการณ์ที่มีมาก่อน

4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) สรุปองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหาได้ว่า การสร้างภาพในใจสามารถสร้างมโนทัศน์ และสามารถคิดใช้เหตุผลในการวินิจฉัยและตัดสินใจที่ สลับซับซ้อนได้ ข้อมูลที่ได้รับจะเข้าสู่กระบวนการทำงานของสมองเมื่อสมองรับรู้ข้อมูลแล้วจะมี ปฏิกริยาตอบสนองต่อข้อมูลได้ 6 ลักษณะ คือ

1. สมองตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ตามสัญชาตญาณ
2. สมองตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้โดยติดต่อดัดโนมิตี
3. สมองตอบสนองโดยเก็บเป็นความจำ
4. สมองตอบสนองตามความเคยชิน
5. สมองตอบสนองโดยการสนใจข้อมูลหรือหึ่งข้อมูล
6. สมองตอบสนองโดยผ่านกระบวนการคิด

สุรวี คิวะแพทย์ (2549) สรุปองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหาได้ดังนี้

1. สภาพที่แท้จริงของปัญหา (The Original State) การรับรู้ปัญหาตามความเป็นจริงจะสามารถช่วยให้การแก้ปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง การทำความเข้าใจกับสภาพปัญหาทำให้นำการรับรู้ส่วนบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาเกิดความผิดพลาดเพราะอาจจะไม่ใช่ ปัญหาที่แท้จริง

2. เป้าหมาย (The Goal State) สภาพการณ์ของปัญหาเป็นตัวอย่างที่เป้าหมายที่ จำเป็นที่ต้องกระทำ เพื่อให้บรรลุผล

3. กฎเกณฑ์หรือข้อจำกัด (The Rules หรือ Restrictions) ยุทธวิธีหรือการกระทำ ที่จะสามารถ นำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2552) กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหา ว่าจะต้อง คำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนอยู่ในขอบเขต ความสามารถ ทางสติปัญญาของนักเรียน มีกิจกรรมหรือสิ่งเร้าให้นักเรียนมองเห็นปัญหา ครูแนะนำ วิธีการวางแผน แก้ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลให้นักเรียนเข้าใจส่งผลให้นักเรียน สามารถดำเนินการตาม กระบวนการแก้ปัญหาจนกระทั่งสรุปผลการแก้ปัญหาได้

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) องค์ประกอบของการ แก้ปัญหามีดังนี้

1. ความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหาเป็นความสามารถในการใช้ความรู้ความ เข้าใจที่มีอยู่ มาใช้แปลความ ตีความ หรือวิเคราะห์ เพื่อให้มีความเข้าใจในปัญหา รวมถึงการเลือกใช้ เทคนิคหรือกลวิธีที่ จะช่วยทำให้ปัญหามีความชัดเจนมากขึ้นซึ่งนำไปสู่แนวทางในการหาคำตอบ

2. ความรู้พื้นฐานความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนคิดและหาวิธี แก้ปัญหา ผู้เรียน ที่มีความรู้พื้นฐานดี จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่าง หลากหลายและมี ประสิทธิภาพ

3. ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา มัก สามารถระลึกถึง ขั้นตอนและวิธีการแก้ปัญหา รวมถึงกลวิธีแก้ปัญหาได้หลากหลายทำให้สามารถ ตัดสินใจเลือกใช้วิธี แก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพได้อย่างรวดเร็ว 60

4. เจตคติต่อการแก้ปัญหา ผู้เรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการแก้ปัญหา จะมีความพยายาม และความ อดทนในการแก้ปัญหา ซึ่งในกระบวนการแก้ปัญหานั้น ไม่ว่าจะได้คำตอบหรือไม่ผู้เรียนจะ ได้เรียนรู้และ พัฒนาประสบการณ์จากการคิดและการทำงานเพื่อแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วย ความสามารถในการทำ ความ เข้าใจกับปัญหา ความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิม ความพร้อมของผู้เรียน เจตคติที่ดีต่อการ แก้ปัญหา กิจกรรมที่ครูจัดเร้าความสนใจของผู้เรียน

4.5 ขั้นตอนของการคิดแก้ปัญหา

ขั้นตอนในการแก้ปัญหา เริ่มด้วยความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา แล้วทบทวน ความจำเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ นอกนั้นเป็นขั้นตอนการใช้ ความคิดในการรวบรวมกฎเหล่านั้นมาใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในการแก้ปัญหาซึ่งทำให้พบกฎหรือสูตรใหม่ในการแก้ปัญหา ในกระบวนการการแก้ปัญหาอาจใช้การทดลองการ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอนหรืออาจเกิดการหยั่งรู้ ในกระบวนการแก้ปัญหานี้ ผู้เรียนต้องการ ความสามารถในการสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ ในกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไป อย่างเป็นระบบระเบียบ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอขั้นตอนในกระบวนการ แก้ปัญหา ดังนี้

ขั้นตอนการแก้ปัญหของวัตสันและกลาสเซอร์ (Watson and Glaser อ้างถึงใน อุษณีย์ โพธิสุขและคณะ, 2544) กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหา มีลำดับขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ความสนใจในการแสวงหาความรู้ พิจารณาปัญหา

ขั้นที่ 2 ความสามารถในการอนุมาน สรุปใจความสำคัญ โคนพิจารณาจากหลักฐาน และการใช้ตรรกวิทยา

ขั้นที่ 3 ความสามารถในการตัดสินใจ สถานการณ์ ข้อความหรือข้อสรุปต่างๆ

ขั้นตอนการแก้ปัญหของ Ennis (1985 อ้างถึงใน อรุณี รัตนวิจิตร, 2544) จัดลำดับ ขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ทักษะการนิยามซึ่งได้แก่ การระบุจุดสำคัญของปัญหาการตั้งคำถามที่ เหมาะสม แต่ละสถานการณ์ การระบุเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 ทักษะการตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของข้อมูล การพิจารณาความสอดคล้อง และการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

ขั้นที่ 3 ทักษะการอ้างอิงในการแก้ปัญหาและการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

ขั้นตอนการแก้ปัญหของ สาโรช บัวศรี (2540 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2547) ได้ เสนอการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหด้วยการเรียน การปฏิบัติ การทดลอง การทำโครงการ และการแก้โจทย์ปัญหาต่างๆ ในสภาพใหม่ที่แตกต่างกันออกไป ด้วยกระบวนการคิด แก้ปัญหา 4 ขั้น มีดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ตั้งสมมติฐาน ขั้นที่ 3 ทดลองและเก็บข้อมูล ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ขั้นตอนการแก้ปัญหของ เวียร์ (Weir , 1974) เสนอขั้นตอนเพื่อแก้ปัญหาที่ประสบในสถานการณ์ที่กำหนดมาให้ โดยการระบุประเด็นที่ สอดคล้องกับปัญหา 4 ขั้นดังนี้

1. **ขั้นกำหนดปัญหาหรือตั้งปัญหา** หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนด แยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย
2. **ขั้นวิเคราะห์ปัญหา** หมายถึง ความสามารถในการระบุสาเหตุที่แท้จริงหรือสาเหตุที่เป็นไปได้ที่ทำให้เกิดปัญหา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงของสถานการณ์ที่กำหนดให้ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด
3. **ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา** หมายถึง ความสามารถในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรง กับสาเหตุของปัญหาหรือข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ระบุมไว้อย่างสมเหตุสมผล
4. **ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์** หมายถึง ความสามารถในการเชิงอธิบายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการ แก้ปัญหานั้นว่าสอดคล้องกับปัญหาที่ระบุมไว้หรือไม่ และผลที่เกิดขึ้นควรเป็นเช่นไร สรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต

สรุปได้ว่าทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา เป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงให้เห็นว่าสามารถค้นพบปัญหาต่างๆที่กำหนดให้ โดยมีคำถามให้วิเคราะห์หาสาเหตุอย่างมีขั้นตอนและสมเหตุสมผลเลือกวิธีต่างๆให้ตรงกับสาเหตุ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา โดยให้เหตุผลประกอบมีการเปรียบเทียบสรุปผลการแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเนื่องจากขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีความคล้ายคลึงกันในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกนำขั้นตอนทักษะกระบวนการ แก้ปัญหาของเวียร์ ซึ่งมีกระบวนการทั้งหมด 4 ขั้นตอน 1. การกำหนดปัญหา คือ การระบุจุดสำคัญของปัญหา 2. การวิเคราะห์ปัญหา คือ การระบุสาเหตุของปัญหาโดยการพิจารณาจากข้อเท็จจริงของ สถานการณ์ที่เป็นปัญหา 3. การศึกษาวิธีการแก้ปัญหา คือ หาแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา 4. การสรุปผล คือ ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสร้างกฎเกณฑ์ เกิด ความรู้ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป ขั้นที่หนึ่งระบุปัญหาหรือตั้งปัญหาขั้นที่สองนิยามสาเหตุของปัญหาขั้นที่สามค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและตั้งสมมุติฐานหรือวิธีการแก้ปัญหาขั้นที่สี่พิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในการสร้างหลักการหรือความรู้ใหม่ขึ้นในกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยกันและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมในข้อค้นพบความรู้ของตนเอง

4.6 บทบาทของผู้สอนในการส่งเสริมการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้สอนในการส่งเสริมการฝึก ทักษะการคิดแก้ปัญหา ดังนี้

1. การคัดเลือกปัญหา ปัญหาที่จะนำมาให้ผู้เรียนศึกษานั้น ควรจะเป็นปัญหาใกล้ตัว น่าสนใจ ทำท่ายเหมาะสมกับวัย และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. การสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าในปัญหา ผู้สอนจะต้องกระตุ้นหรือชี้แนะให้ ผู้เรียนคิดตระหนักในปัญหาและการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนรู้ โดยอาจใช้เทคนิคการถาม คำถาม การเล่าเรื่อง การยกตัวอย่าง

3. การเตรียมเนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนควรเตรียมเนื้อหา แหล่งค้นคว้าหา ความรู้หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้พร้อม รวมทั้งการกำหนดสถานการณ์อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนำเอาประสบการณ์เก่ามาใช้ใน การแก้ปัญหา

4. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้สอนควรเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้ เวลา ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนอย่าง เต็มที่

5. การดูแลช่วยเหลือ ผู้สอนควรช่วยทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียนคอย ดูแลช่วยเหลือ ควบคุมให้การคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มให้ดำเนินไปด้วยดี รวมทั้งส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสนใจในการคิดแก้ปัญหา

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2552) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้สอนในการส่งเสริม การฝึกทักษะ การคิดแก้ปัญหา ดังนี้

1. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานหรือทำกิจกรรมอยู่เสมอ การทำงานหรือทำกิจกรรม จะช่วยสร้างประสบการณ์เพิ่มขึ้น และจะมีหนทางในการคิดแก้ปัญหามากขึ้น

2. ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เมื่อครูได้ให้ความรู้แก่นักเรียนแล้วควร ได้ทดลองปฏิบัติจริง หรือถ้าเรื่องนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ก็อาจให้แก้ปัญหาโดยการทดสอบความรู้ นั้น ด้วยการค้นคว้า ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นการฝึกให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา

3. ฝึกให้นักเรียน เป็นผู้มีส่วนได้ผล ให้มีความเชื่อมั่น

4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิจารณ์ กำหนดวิธีคิดแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหา โดยกำหนดวิธีการวิเคราะห์ วิจารณ์ออกเป็นขั้นๆ ได้แก่ การกำหนดปัญหา รวบรวมข้อเท็จจริง ตั้งสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน ประเมินผล

5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์-สังเคราะห์และฝึกให้รู้จักออกความคิดเห็น การ ฝึกให้นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอจะช่วยให้ นักเรียนได้ฝึกการใช้ความคิดของตนเอง แต่ครู จะต้องช่วยเหลืออยู่เสมอ เพราะนักเรียนอาจแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ได้

6. จัดสิ่งเร้าหรือมีการกระตุ้นที่ดีจัดสถานการณ์ใหม่ หรือเสนอปัญหาหรือประเด็นที่ ทำทายน่าสนใจและมีวิธีการแก้ปัญหาได้หลายวิธีมาให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหา และปัญหาที่ หยิบยกมาให้ นักเรียนฝึกนั้น นักเรียนยังไม่ประสบมาก่อนและอยู่ในวิสัยที่นักเรียนจะสามารถ แก้ปัญหาได้ การฝึกแก้ปัญหานั้นครูควรได้ชี้แนะให้นักเรียนที่ปัญหาให้แตกก่อน ถ้าเป็นปัญหาใหญ่โต ที่แตกเป็นปัญหาย่อย ๆ แล้วคิดแก้ปัญหาย่อยแต่ละปัญหา การฝึกฝนให้นักเรียนแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตามครูไม่ควรบอกวิธีการแก้ปัญหาให้ตรง ๆ

7. จัดบรรยากาศการเรียนรู้หรือจัดสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสภาพภายนอกของนักเรียน เป็นไปในทางเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง มีอิสระในการคิดกล้าคิดกล้าแสดงออก

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555 ก) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้สอนในการส่งเสริมการฝึกทักษะ การคิดแก้ปัญหา ดังนี้

1. จัดสถานการณ์ที่เป็นสถานการณ์ใหม่ๆ และมีวิธีการแก้ปัญหาได้หลายๆ วิธี มาให้ ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหาให้มาก ๆ

2. ปัญหาที่ผู้สอนได้หยิบยกมาให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนั้น ควรเป็นปัญหาที่ไม่พ้นวิสัยของ ผู้เรียนหรือต้องอยู่ภายในกรอบของทักษะเขาวินิจฉัยของผู้เรียน

3. การฝึกแก้ปัญหานั้น ผู้สอนควรจะได้แนะนำให้ผู้เรียนได้มีปัญหาค้นคว้าให้แตกก่อนว่า เป็นปัญหาเกี่ยวกับอะไร และถ้าเป็นปัญหาใหญ่ ควรแตกออกเป็นปัญหาย่อย ๆ แล้วคิดแก้ปัญหาย่อย แต่ละปัญหา ซึ่งถ้าสามารถแก้ปัญหาย่อยได้หมดทุกข้อก็แสดงว่าสามารถแก้ปัญหาใหญ่ได้

4. จัดบรรยากาศการเรียนการสอน หรือจัดสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสภาพภายนอกของ ผู้เรียนให้เป็นไปในลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ ไม่ตายตัว ผู้เรียนก็จะแสดงความรู้สึกว่าเขาสามารถ คิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้างในบทบาทต่างๆ ของตัวเอง เช่น การจัดห้องเรียนให้มีสภาพการ เปลี่ยนแปลงได้บ้าง การสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนมีอิสระ ในการคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

5. ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกคิดอยู่เสมอในสถานการณ์ต่างๆ

6. การฝึกฝนการแก้ปัญหา หรือการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนไม่ควรจะบอกวิธีการ แก้ปัญหาให้ตรง ๆ เพราะถ้าบอกไปแล้วผู้เรียนจะไม่ได้ใช้ยุทธศาสตร์ในการคิดของตนเอง

กล่าวโดยสรุป บทบาทของผู้สอนในการส่งเสริมการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา ครูควร จัดให้นักเรียนได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์-สังเคราะห์ ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้า ให้ เวลา จัดบรรยากาศ ให้เอื้อต่อการคิดแก้ปัญหา ครูเป็นผู้คอยดูแล ช่วยเหลือ ชี้แนะ นักเรียน ให้เกิด การคิดแก้ปัญหา

5. ประโยชน์ของการคิดแก้ปัญหา

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความสามารถในการคิด แก้ปัญหาไว้ว่า

1. ทำให้เป็นผู้ที่ตื่นตัวในการเรียนรู้ปัญหา เพราะปัญหาจะเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจ ในการเรียนรู้
2. มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ รู้จักหาข้อมูลต่างๆ มาเป็นพื้นฐานสำคัญในการ วิเคราะห์เพื่อ การแก้ปัญหา
3. สามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ทำให้สามารถ แก้ไขปัญหา ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างถูกต้อง ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาพจิต
4. ทำให้เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นมั่นคง ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการ ช่วยเหลือกัน
5. เป็นคนไม่เชื่อง่าย มีเหตุผลก่อนการตัดสินใจ
6. มีความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. สามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย
8. ทำให้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในข้อมูลและวิธีการต่างๆ ได้ดี เพราะในการแก้ปัญหา จะต้องคิดหา เหตุผลข้อมูลต่างๆ มาสัมพันธ์กัน
9. ทำให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด และทักษะกว้าง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ได้กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหามีจุดดีหลายประการ คือ

1. บทเรียนมีคุณค่าและมีความหมายต่อผู้เรียน การเสนอปัญหาให้ผู้เรียนสนใจ จะทำ ให้ผู้เรียน กระตือรือร้นในการเรียน ทำให้บทเรียนหรือการเรียนในช่วงเวลานั้น ๆ มีความหมายและมี คุณค่าต่อผู้เรียน
2. ผู้เรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหา การเสนอปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิดแก้ปัญหาเป็นการ เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนฝึกฝนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ฝึกความคิดอย่างมีเหตุและผล และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์
3. ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่ม การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมี โอกาสทำงาน ร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยมากขึ้น และกล้าเผชิญกับปัญหา
4. ผู้เรียนเข้าใจชัดเจน การเรียนโดยมีวิธีการแก้ปัญหาจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ ข้อมูลความรู้ที่ เกี่ยวข้องมาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้มีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้ง เกิดความจำ ระยะยาว (Long-Term Memory : LTM) ซึ่งจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงทั้ง ในปัจจุบันและอนาคตได้

กล่าวโดยสรุปประโยชน์ของการคิดแก้ปัญหา สามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ผูกการคิดให้เหตุผล เข้าใจในการแก้ปัญหาที่ชัดเจน

4.6 การวัดและประเมินผลการศึกษาการคิดแก้ปัญหา

4.6.1 แบบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นการนำเอาเนื้อหาความรู้ประสบการณ์ และทักษะ กระบวนการที่เหมาะสมมาใช้แก้ปัญหา ดังนั้นการประเมินผลกระบวนการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้อง ประเมินด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

1. ทดสอบด้วยแบบทดสอบ ซึ่งประกอบด้วย แบบทดสอบมาตรฐาน และ แบบทดสอบที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น (ทิสนา เขมมณี, 2540)

1.1 แบบทดสอบมาตรฐาน ที่มีผู้สร้างไว้แล้ว มี 2 ประเภท

1.1.1 แบบทดสอบการคิดทั่วไป เป็นแบบทดสอบมุ่งวัดการคิดให้ครอบคลุม ความสามารถในการคิดที่อยู่บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นแบบเลือกตอบ แบบ สอบมาตรฐานที่ใช้วัดความสามารถในการคิดทั่วไปที่สำคัญ มีดังนี้

1. Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal
2. Comell Critical Thinking Test, level X and level Z
3. Ross test of Higher Cognitive Processes
4. Test of Enquiry Skill
5. The Ennis-Reir Critical Thinking Essar Test

1.1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดลักษณะเฉพาะ

1. Cornell Class Reasoning Test Form x
2. Comell Conditional Reasoning Test Form x
3. Logical Reasoning
4. Test on Appraising Observations

การสร้างแบบวัดขึ้นใช้เอง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการวัดและประเมินผลทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้ แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นเองโดยอาศัยหลักการแก้ปัญหาจากแนวคิดของ Weir (1974, p. 16-18) คือ

1. การกำหนดปัญหา คือ การระบุจุดสำคัญของปัญหา

2. การวิเคราะห์ปัญหา คือ การระบุสาเหตุของปัญหาโดยการพิจารณาจากข้อเท็จจริงของ สถานการณ์ ที่เป็นปัญหา

3. การศึกษาวิธีการแก้ปัญหา คือ หาแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของ ปัญหา

4. การสรุปผล คือ ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสร้างกฎเกณฑ์ เกิด ความรู้ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

4.7 การเรียนการสอนกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหามนุษย์แต่ละคนจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมี ระดับสติปัญญาความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ การตั้งใจหรือไม่เพียงใด การแก้ปัญหาไม่มีขั้นตอน แน่นนอนตายตัว การเรียนการสอนจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การ ให้เด็กมีโอกาสฝึกอยู่เสมอย่อมเป็นประโยชน์แก่เด็ก วิธีการต่างๆ ที่ครูจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ แม้ว่าครูไม่อาจจะฝึกฝนให้นักเรียนมี ทักษะในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อย่างเดียวกับที่เราฝึกให้เด็ก เล่นดนตรี แต่การให้เด็กมี โอกาสฝึกฝนอยู่เสมอ นั้นย่อมเป็นประโยชน์แก่เด็กอย่างแน่นอน วิธีการต่างๆ ที่ครูจะช่วยให้เด็กมี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้นั้น

มังกร ทองสุชาติ (2522 5-10) กล่าวไว้ดังนี้ 1. ฝึกให้เด็กทำงานอยู่เสมอ (The Persistency Process) วิธีการแบบนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมา นาน เป็นวิธีการที่มีประโยชน์อยู่เสมอการทำงานช่วยให้เรามี ประสบการณ์เพิ่มขึ้นย่อมจะช่วยให้เรา มั่นทนทางในการคิดแก้ปัญหามากขึ้น

2. ฝึกให้เด็กมีการทดสอบอยู่เสมอ (The Testimonial Process) บางครั้งครูอาจกำหนด ปัญหาให้ นักเรียนช่วยกันหาคำตอบ โดยแนะนำให้นักเรียนกระทำกิจกรรมบางอย่าง หรือการแสดงการ สาธิตเพื่อให้นักเรียนหาคำตอบให้ได้ นักเรียนที่มีโอกาสฝึกการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอ นั้น อาจหา แนวทางต่างๆ ช่วยได้ เป็นอย่างดี การสอนเนื้อหาวิชา บางครั้งครูไม่อาจทำการทดลองได้ เช่น การวัด ระยะทางจากโลกกับ ดวงดาวในท้องฟ้า ให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา โดยการทดลองค้นคว้าจากแหล่ง วิชาการต่างๆ

3. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีเหตุผลแก่ตัวเอง (The Innate Process) การฝึกแบบนี้เป็นการฝึกให้ นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง บางครั้งอาจเป็นการเชื่อแบบลางสังหรณ์ ซึ่งเป็นสัญชาตญาณของ ตนเอง มีผลงานของนักวิทยาศาสตร์หลายอย่างที่เกิดจากลางสังหรณ์ เช่นกรณีสว (Schowab) ได้ ค้นพบจุดดับใน ดวงอาทิตย์

4. ให้อำนาจการวิจารณ์ (Critical Thinking) จอห์น ดิวอี้ นักการศึกษาผู้มีชื่อเสียง ได้กำหนด วิธีการคิดแก้ปัญหาโดยการวิเคราะห์ปัญหาออกเป็นขั้นๆ ดังนี้

4.1 การกำหนดปัญหา

4.2 รวบรวมข้อเท็จจริง

4.3 ทดสอบสมมติฐาน

4.4 ประเมินผล

การคิดแก้ปัญหาโดยวิธีการนี้ได้รับความนิยมมาก เพราะช่วยให้เราแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง สามารถนำไปใช้กับทุกสาขาวิชาบางที่เรียกวิธีการนี้ว่า การแก้ปัญหาโดยวิธีวิทยาศาสตร์ (The Scientific Method) หรือวิธีการใช้ปัญญา (The Method of Intelligence) วิธีการแก้ปัญหาโดยวิธี นี้ ครูควรฝึกให้นักเรียนใช้อยู่เสมอ เพราะสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้อีกด้วย นอกจากนั้นครูควรแนะนำทางช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดหรือทำในเรื่องเหล่านี้โดย

1. ฝึกให้รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ (Analysis-Synthesis)

2. ฝึกให้รู้จักออกความเห็น (Suggestion)

การฝึกหรือกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ นั้น เป็นการช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ความคิดของตนเอง เพราะการคิดช่วยให้นักเรียนดีขึ้น ดีกว่าการฝึกให้นักเรียน ใช้แต่ความจำเพียงอย่างเดียว ครูต้องคอยช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอ เพราะนักเรียนอาจแสดงออกทาง ความคิดเห็นในสิ่งที่ไม่ถูกต้องมากนักก็ได้

สายหยุด สมประสงค์ (2523: 69.90) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหาต่างๆ ได้ผู้สอนจะต้อง จัดสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการเหล่านี้แก้ปัญหา เช่น

1. จัดสถานการณ์ที่เป็นสถานการณ์ใหม่ๆ และมีวิธีแก้ปัญหาได้หลายวิธีมาให้นักเรียนฝึกฝน ในการแก้ปัญหาให้มาก ๆ

2. ปัญหาที่สอนได้หยิบยกมาให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนั้น นอกจากจะเป็นปัญหาใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่เคยประสบมาก่อนแล้ว ก็ควรเป็นปัญหาที่ไม่พ้นวิสัยของผู้เรียนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งปัญหานั้นต้องอยู่ในกรอบของทักษะทางเขาวงกตปัญญาของผู้เรียน

3. การฝึกแก้ปัญหานั้นผู้สอนควรจะได้แนะนำให้ผู้เรียนได้มีปัญหามาให้แตกก่อนว่าเป็นปัญหา เกี่ยวกับอะไรและถ้าเป็นปัญหาใหญ่ก็แตกออกไปเป็นปัญหาย่อย ๆ แล้วคิดแก้ปัญหาย่อยแต่ละปัญหา และเมื่อแก้ปัญหาย่อยได้หมดทุกข้อก็เท่ากับแก้ปัญหาย่อย ๆ ได้นั่นเอง

4. จัดบรรยากาศของการเรียนการสอนหรือจัดสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสภาพภายนอกของผู้เรียน ให้เป็นไปในทางเปลี่ยนแปลงได้ไม่ตายตัว ผู้เรียนก็จะเกิดความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลง อะไรได้บ้างในบทบาทต่างๆ กับตัวอย่าง เช่น การจัดห้องเรียนให้มีสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้บ้าง

5. ให้โอกาสผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอ

6. การฝึกฝนแก้ปัญหาหรือการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตามผู้สอนไม่ควรจะบอกวิธีแก้ปัญหาให้ ตรง ๆ เพราะถ้าบอกไปแล้วผู้เรียนจะไม่ได้ใช้ยุทธศาสตร์ของการคิด

สภาพของการแก้ปัญหา (Condition for Problem Solving) ผู้เรียนจะคิดแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ต้องมีเงื่อนไขในการแก้ปัญหาคือ

1. สภาพภายในเป็นลักษณะที่ผู้เรียนมีความฉับไวทางสติปัญญา (Intelligence Fluency) มีความรวดเร็วในการพิจารณาความแตกต่าง มีความรวดเร็วในการตั้งสมมติฐานและมีความสามารถ การระลึก กฎต่างๆที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาง่ายและ รวดเร็ว

2. สภาพภายนอก ได้แก่ การสื่อความหมายซึ่งเป็นเงื่อนไขอีกประเภทหนึ่งช่วยในการ แก้ปัญหาของผู้เรียน การสื่อความหมายในที่นี้คือ การสอน การใช้ภาษา การถามคำถาม สิ่งเหล่านี้ กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึก ถึง กฎที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่างๆ

3. พฤติกรรมเป็นลักษณะเฉพาะที่ผู้เรียนสามารถสร้างแนวการใช้กฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนเพื่อ แก้ปัญหาใหม่ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน แล้วสรุปกฎของการแก้ปัญหาแต่ละ ครั้งไว้ เพื่อถ่ายโยงการแก้ปัญหาแต่ละครั้งไว้ เพื่อถ่ายโยงการแก้ปัญหาครั้งนี้ไปใช้ใหม่ในสถานการณ์ ที่คล้ายคลึงกัน (อารมณ สุวรรณपाल 2523 , หน้า 55-57)

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนกับการแก้ปัญหาก็กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึก การคิด แก้ปัญหาของผู้เรียนนั้นจะดีหรือไม่ดี ได้ผลหรือไม่นั้นผู้สอนมีส่วนสำคัญมากในการจัด บรรยากาศการเรียน การสอนที่เป็นการกระตุ้นยั่วยุให้ผู้เรียนฝึกคิด การให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจน การส่งเสริมการคิด แก้ปัญหาของนักเรียน เพราะหากครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอนเสนอปัญหาที่ ผู้เรียนไม่สนใจก็มัก ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไม่อยากหาคำตอบ หรือปัญหาที่ครู ให้นำนั้นมีความยากจนเกิด ไม่เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ไม่ อยากแก้ปัญหานั้นอีก ซึ่งทำให้ การฝึกการแก้ปัญหาของผู้เรียนนั้นล้มเหลว ครูควรแนะนำหรือช่วย เสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหามาให้นักเรียน หรือให้กำลังใจกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนพยายามหา แนวทางในการแก้ปัญหาให้ลุกลงไปได้

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Good (1973 อ้างถึงใน วิชา สํารายใจ, 2552 หน้า 20) ได้ให้ความหมายของ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความรู้ที่ได้รับ หรือทักษะที่เกิดขึ้นจาก การเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ซึ่ง วัดได้จากคะแนนที่ครูผู้สอนให้หรือคะแนนที่ได้จากการทดสอบ Eysenck, Arnold and

Meili (1972 อ้างถึงใน พัฒนาพงษ์ สีกา, 2551 หน้า 31) ได้ ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดย อาศัยความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล โดย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้จากการทดสอบ เช่น การสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรือเกรดของการเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อนและ ระยะเวลา หรืออาจวัดด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

5.1 องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน Anastasi (อ้างถึงใน ขนิษฐา บุญภักดี, 2552 หน้า 8) ได้กล่าวว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Intellectual-Factor) เป็นความสามารถในการคิดของบุคคล อันเป็นผลมาจากการสะสมของประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด โดยความสามารถเหล่านี้วัดได้หลายแบบ เช่น วัดความถนัดทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา สมรรถภาพทางสมอง เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบด้าน สติปัญญา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) องค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางด้านสติปัญญา (Non Intellectual-Factor) เช่น เพศ อายุ แผนการเรียน อันดับการเลือก รายได้ของบิดามารดา นิสัยในการเรียน เจตคติในการเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2524 , หน้า 41) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1) ด้านพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน เช่น ความรู้เดิมเกี่ยวกับรายวิชา คะแนนสอบจบของการศึกษาในอดีต เป็นต้น

2) ด้านสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา เช่น คุณลักษณะของนักศึกษา ฐานะ เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวของนักศึกษา เป็นต้น

3) เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอน

4) เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชา

5) ด้านลักษณะกิจกรรมนอกชั้น เรียนของนักศึกษา

6) ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอนตามการรับรู้ของผู้เรียน เช่น การชี้แนะ การมีส่วนร่วม การชมเชย หรือให้รางวัล และการมอบหมายงานให้นักศึกษาทำ เป็นต้น

จากการศึกษาองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถสรุปได้ว่า ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา ซึ่งได้แก่ ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่ได้จากการสะสมประสบการณ์และระดับสติปัญญาที่ได้มา แต่กำเนิด และองค์ประกอบที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญา ซึ่งมีอยู่ภายในตัวผู้เรียนหรืออาจ เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกก็ได้

5.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วนิดา ดีแป้น (2553 หน้า 24) ได้กล่าวว่ การวัดและการประเมินผลการเรียน คือ กระบวนการตรวจสอบผู้เรียนได้พัฒนาไปถึงจุดหมายปลายทางของหลักสูตรและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่ รวมทั้งเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยการวัดและการประเมินผลการเรียนมีจุดประสงค์คือ การจัดตำแหน่งเพื่อเป็นการวัดว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้หรือทักษะเพียงพอหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ทราบ จุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียนเป็นการประเมินพัฒนาการของเด็ก แล้วนำไปทำนายเพื่อเป็นการแนะแนวทางในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ นำไปประเมินค่าซึ่งจะกระทำเมื่อการสอนสิ้นสุดลง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

ศรัววรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) ได้ศึกษากระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพ ของกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษา ประสิทธิภาพของกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการทัศน์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คู่มือการใช้กระบวนการทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้าน การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการทัศน์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีชื่อว่า "CLTE" มีองค์ประกอบหลักที่ สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ที่ต้องคำนึงถึง ประกอบด้วย 1. ชุมชน (Community) 2. การจัดการเรียนรู้ (Learning) 3. เทคโนโลยี (Technology) และ 4. การประเมินผล (Evaluation) กระบวน ทัศน์การจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เป็นการเรียนรู้บนฐานของชุมชน โดย คำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ด้านของ "CLTE" โดยจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน PSRA ซึ่งผู้เรียนต้องลงมือ ปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาที่พบในชุมชนด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ชิ้นงานที่สร้างสรรค์ 2)

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ PSRA ประกอบด้วย (1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparing : P) (2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Strategies : S) (3) ขั้นสู่ผลสะท้อนคิด (Reflection : R) และ (4)ขั้นประเมินประสิทธิผล (Assessing : A) 4) การวัดและประเมินผล ประเมินภาพรวมของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการสะท้อนคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ 5) เงื่อนไขในการนำกระบวนการทัศน์ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) ชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอน (2) ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อเก็บ ข้อมูลด้วยตนเอง ผึกการคิดและการแก้ปัญหา จากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และ (3) การยืดหยุ่น เวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน พบว่า กระบวนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.20/83.50 2) ประสิทธิภาพของกระบวนการทัศน์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า 2.1) หลังเรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การ ค้นคว้า การแสวงหาคำตอบ ค้นหาความจริง ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการ สรุปผลจากข้อมูลและ หลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏ 2.2) หลังเรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .05 ด้านที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ การค้นพบแนวคิด และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ 3) ผลการขยายผลกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า หลังเรียนตามกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถ ด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก

ดิษยุทธ์ บัวจุม และคณะ (2557) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนบ้านพะเนงวิทยา มี จุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยใช้ชุมชน เป็นฐาน 2) ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงความสนใจและทักษะ ในอาชีพท้องถิ่นจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยีของบ้านพะเนง และโรงเรียน บ้านพะเนงวิทยา โดยมีผู้ร่วมวิจัย 21 คน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา 23 คน รวม 44 คน การด าเนินการ วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นระยะเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้

ร่วมวิจัย และระยะที่สอง เป็นระยะวางแผน นำแผนไปปฏิบัติ และปรับปรุง เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและทักษะในอาชีพ ท้องถิ่น การเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามความสนใจในอาชีพ แบบทดสอบความรู้ในอาชีพ แบบสอบถาม เจตคติต่ออาชีพทอผ้าลายลูกแก้ว และอาชีพทอ อุปกรณ์ทอผ้า และแบบสังเกตความสนใจใน การปฏิบัติงานทอผ้า และทอ อุปกรณ์ทอผ้า ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบผลการวิจัยดังนี้ 1) ผลจากการพัฒนา ได้หลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาทอผ้าลายลูกแก้วและทอ อุปกรณ์ทอผ้าจำนวน 60 ชั่วโมง โดยเรียนรู้จาก ปราชญ์ชาวบ้าน ควบคุมการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน (2) ร่วมตัดสินใจเลือกอาชีพในชุมชน (3) สร้าง หลักสูตรท้องถิ่น (4) วิพากษ์หลักสูตรท้องถิ่น และ (5) ทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร 2) ผลการ เปลี่ยนแปลงความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่น พบว่า (1) นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้ว มีความสนใจในอาชีพอยู่ในระดับสนใจมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ ทอผ้ามีความสนใจในอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วและนักเรียน ที่เรียนทอ อุปกรณ์ทอผ้ามีทักษะในอาชีพท้องถิ่นอยู่ในระดับดี และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาศักยภาพของชุมชน (2) กระตุ้นบุคคล ในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนัก และมีพลังอานาจในการจัดการศึกษา ร่วมกัน (3) ศึกษา ความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียน (4) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (5) จัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง (6) จัดโครงการเสริมการเรียนรู้และ (7) ประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง

ธัญวลัยภรณ์ ศรีเทพ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวงจรการเรียนรู้ 7E และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวงจรการเรียนรู้ 7E และ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนและ 4) เปรียบเทียบเจตคติทาง วิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านนาซอ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 19 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

แผนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ตามวงจรการเรียนรู้ 7E และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ แบบวัดเจตคติ ทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนวิจัย One – Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependent Samples ผลการวิจัย (1) กิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามวงจรการเรียนรู้ 7E และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 91.66/81.40 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามวงจรการเรียนรู้ E และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามวงจรการเรียนรู้ E และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรต์ถิพัทธ์ ทวีเจริญกิจ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ของวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 34 คน โดยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาการเรียนรู้อยู่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาการเรียนรู้อยู่ และแบบทดสอบความคิดในแก้ปัญหาการเรียนรู้อยู่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ มีองค์ประกอบ คือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และทักษะการคิดในแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษา หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Bortolin (2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้จากชุมชนในด้านการศึกษาครู: เพื่อความเข้าใจที่ตั้งไว้สำหรับผู้เรียน ESL ได้ศึกษาว่า 20% ของคนแคนาดาไม่พูดภาษาอังกฤษ เป็นภาษาแรกได้นี้เป็น

สัดส่วนที่สูงที่สุดในการรายงานของผู้ที่พูดภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ซึ่งประกอบด้วยประชากรในประเทศของแคนาดาใน 75 ปี การแบ่งห้องเรียนของแคนาดามีความแตกต่างทางด้านประชากรอย่างมากกับสถาบันการศึกษาของโรงเรียนของรัฐที่ประกอบด้วยผู้หญิง วัยกลางคนผิวขาว ช่องว่างที่เกิดขึ้นมีอยู่ในด้านวัฒนธรรม และภาษาศาสตร์เป็นเหตุให้เกิดความกังวลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่างของนักเรียนที่มีส่วนร่วม ในชั้นเรียน แม้จะมีการกล่าวสุนทรพจน์ในการสนับสนุนและการเสริมสร้างพลังอำนาจ แต่ก็มีข้อตกลง เล็กน้อยในการเตรียมครูผู้ดูแลรักษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการทำงานร่วมกับผู้เรียนที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามมีมติทั่วไปว่าครูสอนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับประชากรที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อช่วยให้นักเรียนกลุ่มน้อยสามารถเข้าถึงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ งานวิจัยจึงพยายามหาช่องว่างเหล่านี้โดยการตรวจสอบว่าการผสมผสานการเรียนรู้ในชุมชนที่ทำให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจต่อการเรียนรู้ ESL และสนับสนุนพวกเขาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและคู่ค้าชุมชนที่มีประสบการณ์ ร่วมกัน ใช้วิธีเชิงคุณภาพแบบเปิด ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ จากชุมชน วิธีการปรับปรุงการออกแบบและการดำเนินการตามหลักสูตรของชุมชน

Cornell (2007) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสร้างสภาพการณ์เป็นผู้ให้บริการจากโครงการ ศึกษาผู้ใหญ่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการ หลักสูตรประสบการณ์สิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้ใหญ่หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำบริการเชิงนิเวศ (Neighborhood Ecological Stewardship Training : NEST) เกี่ยวกับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการรายงานตนเอง วิจัยหลัก คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการหลายครั้ง จะสามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติความรู้ และพฤติกรรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ได้หรือไม่ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ การให้บริการเชิงนิเวศในชุมชน สามารถมีผลกระทบต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติ และพฤติกรรมของผู้ใหญ่ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผู้มีส่วนร่วมในโครงการนี้และกลุ่มควบคุมเข้าสู่การศึกษาโดยมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเท่าเทียมกัน แต่ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนหลังการฝึกอบรมความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมสูงขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญ

Rebecca A. Sgouros และ Matthew A. Stim (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ มรดกของชุมชนและการเรียนรู้ในสถานที่ ณ Linn Site, Idaho การศึกษาแบบอิงสถานที่เป็นวิธีการสอนที่ใช้การสำรวจสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นหรือชุมชนผ่านการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งกับชุมชน แบบจำลองนี้เน้นการร่วมสร้างองค์ความรู้ตลอดกระบวนการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้กับสาขาวิชาต่างๆ รวมทั้งสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ การสอนด้วยวิธีการแบบอิงสถานที่ทั้งใน

ห้องเรียนและภาคสนาม วิชาโบราณคดีสามารถจัดทำหลักสูตรที่เชื่อมโยงนักเรียนเข้ากับสิ่งแวดล้อมและมรดกในท้องถิ่น ศูนย์โบราณคดี Mercill ในเมืองแจ๊คสัน รัฐไวโอมิง พยายามที่จะแก้ไข "ช่องว่างด้านทรัพยากรการศึกษา" ในชุมชนท้องถิ่นโดยเสนอโปรแกรมตามสถานที่สำหรับนักเรียน โปรแกรมมุ่งเน้นไปที่โบราณคดีของ Linn Site และดำเนินการในสองรูปแบบ: ค่ายสั้น (ห้าวัน) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและหลักสูตรเร่งรัด (ระยะยาว) ที่มีนักเรียนที่มีพรสวรรค์และมีความสามารถจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในท้องถิ่น นักเรียนมีส่วนร่วมในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเบื้องต้นและชั้นเรียนโบราณคดีก่อนที่จะเข้าร่วมกับนักโบราณคดีในการวิจัยเชิงรุก โดยเน้นที่โปรแกรมเหล่านี้เป็นกรณีศึกษา บทความนี้จะสำรวจความสำเร็จและความท้าทายของการเขียนโปรแกรมภาคสนามตามสถานที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยทางโบราณคดีเชิงรุก หวังว่าโมเดลเหล่านี้จะให้คำแนะนำสำหรับโครงการโบราณคดีเชิงชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการใช้แนวทางตามสถานที่

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

แหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ จันทะคุณ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

1.2 ดร. วาริช รัตนกันต์ ศึกษานิเทศก์ระดับชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและวัดผลประเมิน

1.3 นางอัญชรี ใจดีใจญ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา พิจิตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 ชั้นประเมินประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพที่ 54 จำนวน 3 คน ได้แก่ ได้แก่ นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูงปานกลาง และต่ำกว่าปานกลาง ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูง ต้องเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในรายวิชาสังคมศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่ต่ำกว่า 3.50

2) นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูงปานกลาง ต้องเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในรายวิชาสังคมศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่ต่ำกว่า 2.00-3.00

3) นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูงอ่อน ต้องเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในรายวิชาสังคมศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่ำกว่า 2.00

2.2 ชั้นประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:3) ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพที่ 54 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 9 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีคุณลักษณะทางการเรียนสูง จำนวน 3 คน ปานกลางจำนวน 3 คน และอ่อน จำนวน 3 มีเกณฑ์ในการคัดเลือก เช่นเดียวกับชั้นทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม 2560) ในส่วนของสาระการเรียนรู้แกนกลางและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา สาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และหน่วยการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง สังคมไทย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส. 2.1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม สาเหตุปัญหาในชุมชนและสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทุจริต แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตในชุมชนและสังคมได้อย่างสงบสุข และหน่วยการเรียนรู้ที่ 13 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และจำนวนชั่วโมง สาระที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มาตรฐานการเรียนรู้ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตารางที่ 4

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เรื่องปัญหา ชุมชนและสังคม	เวลา (ชั่วโมง)
มาตรฐาน ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิด ปัญหาความขัดแย้ง สังคมและ ประเทศ และเสนอแนวคิดใน การลดความขัดแย้ง	1. ปัญหาชุมชนท้องถิ่นของไทย สำรวจสภาพปัญหาปัจจุบัน ทั้ง ทางด้านสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม	การสำรวจปัญหา ชุมชน	3
มาตรฐาน ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิด ปัญหาความขัดแย้ง สังคมและ ประเทศ และเสนอแนวคิดใน การลดความขัดแย้ง	2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ในชุมชน สังคมและประเทศชาติ เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ (ปัญหาชุมชนของไทย)	สาเหตุและ ผลกระทบของ ปัญหาชุมชน	3
มาตรฐาน ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิด ปัญหาความขัดแย้ง สังคมและ ประเทศ และเสนอแนวคิดใน การลดความขัดแย้ง	3. ปัญหาชุมชน สังคมและแนว ทางแก้ไข	แนวทางแก้ไข ปัญหาชุมชน	4
มาตรฐาน ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิต อย่างมีความสุขในประเทศและ สังคมโลก	4. ผลดีของการแก้ไขปัญหาชุมชน ที่มีต่อชุมชนและสังคม	การลดปัญหาและ ความขัดแย้ง	2
	รวม		12

จากตารางแสดงการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้
แกนกลาง และจำนวนชั่วโมง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 3 สาระที่เลือกสำหรับงานวิจัยอยู่ใน สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง มาตรฐาน ส 2.1 ม.3/4 และ มาตรฐาน
ส 2.1 ม.3/5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องสังคมไทย มีทั้งหมดจำนวน 4 เรื่อง 1) สำรวจปัญหาชุมชน 2)
สาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชน 3) แนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน 4) ผลดีของการแก้ไขปัญหาชุมชน
ที่มีต่อชุมชนและสังคม รวม 12 ชั่วโมง

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง สังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง สังคมไทย	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ภาระงาน	เวลา (ชั่วโมง)
1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนและสังคมไทย	ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ในชุมชนสังคม และประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและความขัดแย้ง ในชุมชน สังคม	ใบกิจกรรมที่ 1 ปัญหาในชุมชนของเรา	3
2. ปัญหาชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหา	ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ในชุมชนสังคม และประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในประเทศและสังคมโลก	สาเหตุของปัญหาในชุมชน เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กติดเกมส์ แนวทางการแก้ไขปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา	ใบกิจกรรมที่ 2 ปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไข	3
3. การลงมือแก้ไข ปัญหา ชุมชน	ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในประเทศและสังคมโลก	แนวทางการแก้ไข ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา	ใบกิจกรรมที่ 3 แบบบันทึกการแก้ปัญหาชุมชน	3

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง สังคมไทย	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ภาระงาน	เวลา (ชั่วโมง)
4. ผลดีของการ แก้ไข ปัญหา ชุมชนที่มีต่อ ชุมชนและ สังคม	ส 2.1 ม.3/5 เสนอ แนวคิดในการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข ใน ประเทศและสังคมโลก	ประโยชน์ของการ แก้ปัญหาชุมชนและ ขั้นตอนการเผยแพร่ผล การแก้ปัญหาชุมชน	- ใบกิจกรรมที่ 4 Reflection - การเผยแพร่ผลงาน	3
รวม				12

จากตารางแสดงการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้
แกนกลาง และจำนวนชั่วโมง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
ที่ 3 สาระที่เลือกสำหรับงานวิจัยอยู่ใน สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง มาตรฐาน ส 2.1 ม.3/4 และ มาตรฐาน
ส 2.1 ม.3/5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 เรื่องสังคมไทย มีทั้งหมดจำนวน 4 เรื่อง 1) สำรวจปัญหาชุมชน 2)
สาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชน 3) แนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน 4) ผลดีของการแก้ไขปัญหาชุมชน
ที่มีต่อชุมชนและสังคมรวม 12 ชั่วโมง

1.4 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้ทำการ
สังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์
ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้
ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหา
ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปร่วมวางแผนในการ
แก้ปัญหาชุมชน

ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชน จากข้อมูล
ที่ได้รับในการสำรวจชุมชน วางแผนแก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนตาม
แนวทางที่วางแผน

ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และสรุปองค์ความรู้

ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ ผู้เรียนประชาสัมพันธ์ ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาชุมชน และการจัดแสดงผลงานการแก้ไขปัญหาชุมชน ให้คุณครู เพื่อนนักเรียน และคนในชุมชนรับทราบ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชนได้ในอนาคต

1.5 จากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของเนื้อหาในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง หน่วยงานเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง สังคมไทย และขั้นตอนของกิจกรรมการใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้ทำแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบหน่วยงานเรียนรู้ และนำมาจัดกิจกรรมเป็น 4 ขั้นตอน โดยสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ	ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหา ภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะ และประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาชุมชน	1. การกำหนดปัญหา - ความสามารถในการบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ - แยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย 2. การวิเคราะห์ปัญหา/นิยามสาเหตุของปัญหา - ความสามารถในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด

ตาราง 6 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา
ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ	<p>ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไข ปัญหาชุมชน จากข้อมูลที่ได้รับใน การสำรวจชุมชน วางแผนแก้ปัญหา ชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน กับ สมาชิกกลุ่มอื่นๆ</p> <p>ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชน ตามแนวทางที่วางแผน</p>	<p>- ความสามารถในการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและ ผลกระทบของปัญหาจาก สถานการณ์ที่กำหนด</p> <p>3. การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา</p> <p>- ความสามารถในการค้นหา แนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุ ของปัญหา</p> <p>- ความสามารถในการดำเนินการ แก้ไขปัญหาตามแนวทางที่กำหนด ไว้</p> <p>- แก้ปัญหาตามแนวทางที่ออกแบบ ไว้ได้</p> <p>- นำเสนอผลการแก้ปัญหาชุมชนได้</p> <p>- นักเรียนเห็นประโยชน์ของการ แก้ปัญหาชุมชน</p>
ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อน กลับ	<p>- ผู้เรียนนำความรู้ และผลการ แก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และ ประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา ชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ สรุปองค์ความรู้</p>	<p>4. การวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหา</p> <p>- ความสามารถในการอภิปรายผล ที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการ แก้ปัญหาว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็น อย่างไร</p> <p>- ความสามารถในการสรุปแนว ทิศทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา
ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ ผลงานสู่สาธารณะ	- ผู้เรียนประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหามุมชน และการจัดแสดงผลงานการแก้ไขปัญหามุมชน ให้คุณครู เพื่อนนักเรียน และคนในชุมชนรับทราบ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชนได้ในอนาคต	-

1.6 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหามุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 สังคมไทย ระยะเวลาการสอน ทั้งหมด 12 ชั่วโมง ดังนี้

ตาราง 7 แสดงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย	1. นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน 2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหามุมชนได้ถูกต้อง 3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน	3
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ปัญหามุมชนและแนวทางแก้ไข	1. ออกแบบขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานแก้ไขปัญหามุมชนได้ 2. นำเสนอวิธีการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหามุมชนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้	3

ตาราง 7 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
แผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การลงมือแก้ปัญหา ชุมชน	1. แก้ปัญหาตามแนวทางที่ออกแบบไว้ได้ 2. นำเสนอผลการแก้ปัญหาชุมชนได้ 3. นักเรียนเห็นประโยชน์ของการแก้ปัญหาชุมชน	3
แผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Reflection ของการคิดแก้ปัญหาชุมชน	1. สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง 2. ประเมินการผลแก้ปัญหาของกลุ่มตนเองได้ 3. อธิบายความรู้สึกที่มีต่อการแก้ไขปัญหาชุมชนได้เหมาะสม	1
แผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาชุมชน	1.สามารถเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาได้ 2.สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอื่นๆ ได้	2

ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ประกอบด้วย

1. ส่วนนำ ได้แก่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง รายวิชา ระดับชั้น ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาคเรียน ปีการศึกษา เวลา และผู้สอน
2. สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. สาระสำคัญ
5. สาระการเรียนรู้
6. สมรรถนะสำคัญ
7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
8. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
  - ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ
  - ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ
  - ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ
  - ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

9. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

10. การวัดและการประเมินผล

1.7 นำกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง

1.8 นำกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ดังรายชื่อต่อไปนี้

1) นางอัญชรี ใจดีใจญ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2) ดร. วาริช รัตนกันต์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ระดับชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและวัดผลประเมินผล

3) ผศ.ดร. จักรกฤษณ์ จันทะคุณ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยการนำผลการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าน้อยกว่า 1.00 โดยเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 105-106) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.9 นำกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับมาตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.10 นำกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาประสิทธิภาพ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระปทุม

มิตรภาพที่ 54 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2564 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.10.1 ขั้นตอนทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหา ในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ไปทดลองโรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพ ที่ 54 ภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา เวลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงกิจกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้

1.10.2 ขั้นตอนทดลองแบบกลุ่ม นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพที่ 54 ภาคเรียนที่ 1 ของปี การศึกษา 2564 จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 75/75

1.10.3 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 และจัดพิมพ์เป็นเอกสารฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ติดต่อประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อออกหนังสือขอความ อนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ไปยังผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

1.2 นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความ เหมาะสม ของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 นำผลของแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ความเหมาะสม ของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไป ทดลอง

2. การประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้ใช้การประเมินประสิทธิผลวัตกรรมการศึกษาของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 139-143) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปประเมินประสิทธิผลแบบเดี่ยว (1:1) โดยใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระประทุม (มิตรภาพที่ 54) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 3 คน ได้แก่ผู้ที่มีลักษณะ ผลการเรียนรู้อ่อน ปานกลางและเก่ง โดยคัดเลือกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านเวลาที่ใช้ในการทำ กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อหาข้อบกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปประเมินประสิทธิผลแบบกลุ่ม(1:10) โดยใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระประทุม (มิตรภาพที่ 54) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกที่มีลักษณะ ผลการเรียนรู้อ่อน จำนวน 3 คน ผลการเรียนรู้ปานกลาง 3 คน และผลการเรียนรู้อ่อนจำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียน เพื่อประเมินประสิทธิผลของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิผลไว้ที่ เกณฑ์ 75/75 ในการประเมินประสิทธิผล เนื่องจากมีเนื้อหาวิชาที่เป็นทักษะขั้นสูง

2.3 จัดพิมพ์กิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 นำแบบประเมินความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาทำการวิเคราะห์ ในองค์ประกอบด้านต่าง ๆ โดยนำคะแนนที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการ

พิจารณาความเหมาะสม ในแต่ละรายการมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละรายการแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยให้เป็นระดับความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์จากการคำนวณอัตราภาคชั้น 5 ระดับ ตามแนวของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

2. การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากสูตร E1/E2 โดยพิจารณา ดังนี้

2.1 เกณฑ์ E1 คือ ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในการทำกิจกรรม ใบบงาน ในด้านปัญหาชุมชนและสังคม และด้านการคิดแก้ปัญหา ระหว่างเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 เกณฑ์ E2 คือ ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ตัวแปรตาม คือ 1) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษา เอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามคู่มือของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536, หน้า 163)

1.2 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะของการคิดแก้ปัญหา เพื่อกำหนดโครงสร้าง สัดส่วน ความสำคัญ และจำนวนข้อสอบในแต่ละองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา

1.3 ออกแบบและกำหนดโครงสร้างของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่จะวัด คือ การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การเสนอวิธีการแก้ปัญหา และการวิเคราะห์ผลจากการแก้ปัญหา เป็นแบบอัตนัย จำนวน 36 ข้อ ดังตาราง 9

ตาราง 9 กำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สาระการเรียนรู้	องค์ประกอบของ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา	จำนวน ข้อสอบที่ ออก	จำนวนที่ ต้องการ
1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน	1. การกำหนดปัญหา	4	2
	2. การวิเคราะห์ปัญหา	4	2
	3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	4	2
	4. การวิเคราะห์ผลจากการ แก้ปัญหา	4	2

ตาราง 9 (ต่อ)

สาระการเรียนรู้	องค์ประกอบของ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา	จำนวน ข้อสอบที่ ออก	จำนวนที่ ต้องการ
1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน	1. การกำหนดปัญหา	4	2
	2. การวิเคราะห์ปัญหา	4	2
	3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	4	2
	4. การวิเคราะห์ผลจากการ แก้ปัญหา	4	2
2. ปัญหายาเสพติด	1. การกำหนดปัญหา	2	1
	2. การวิเคราะห์ปัญหา	2	1
	3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	2	1
	4. การวิเคราะห์ผลจากการ แก้ปัญหา	2	1
3. ปัญหาความยากจน	1. การกำหนดปัญหา	2	1
	2. การวิเคราะห์ปัญหา	2	1
	3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	2	1
	4. การวิเคราะห์ผลจากการ แก้ปัญหา	2	1
4. ปัญหาติดเกมส์และ เว็บไซต์ไม่พึงประสงค์ ในวัยรุ่น	1. การกำหนดปัญหา	2	1
	2. การวิเคราะห์ปัญหา	2	1
	3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	2	1
	4. การวิเคราะห์ผลจากการ แก้ปัญหา	2	1
รวม		36	20

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามตามลักษณะของเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้และองค์ประกอบในการคิดแก้ปัญหาทั้งหมด 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การกำหนดปัญหา 2) การวิเคราะห์ปัญหา 3) การเสนอวิธีการแก้ปัญหา 4) การวิเคราะห์ผลจากการแก้ปัญหา

1.4 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่จะวัด โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ที่ประกอบด้วยสถานการณ์ที่มีลักษณะเป็น

ปัญหา ข้อโต้แย้งสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน เรื่องเล่า กรณีศึกษา กรณีตัวอย่าง จำนวน 36 ข้อ

1.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่สร้างไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.6 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา จากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา
ให้คะแนน 0	เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา
ให้คะแนน -1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นไม่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา

1.7 นำข้อมูลแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหามาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ปกรณัม ประจันทรธาน, 2552, หน้า 164) โดยแบบประเมินต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าดัชนีต้องมีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60- 1.00

1.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ผ่านการตรวจคุณภาพมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระประทุม (มิตรภาพที่ 54) ซึ่งเคยเรียนเนื้อหานี้มาแล้ว จำนวน 15 คน โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 30 นาที แล้วนำผลการตรวจมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ดังนี้

1.8.1 หาค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ได้มาวิเคราะห์รายชื่อ ด้วยวิธีของ Brennan โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.20-1.00 ซึ่งถือว่าเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ดี (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2539, หน้า 210) ได้แบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหาจำนวน 20 ข้อ

1.9 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ ที่มีคุณภาพผ่านการคัดเลือกแล้วมาปรับปรุง แล้วจัดพิมพ์ฉบับจริงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม

ซึ่งผู้วิจัยจัดทำเป็นปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยใช้ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) และหลังเรียน (post-test) มีขั้นตอนในการดำเนิน ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบจากทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง คู่มือวัดและประเมินผล และวิธีสร้างแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด

2.2 ศึกษาหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ ในสาระหน้าที่พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อกำหนดอัตราส่วนข้อสอบตามความเหมาะสม และออกข้อสอบให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยออกข้อสอบเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ของข้อสอบที่ต้องการ คือแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จึงออกข้อสอบแบบปรนัยทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ

ตาราง 10 ตารางแสดงรายละเอียดจำนวนข้อคำถามตามตัวชี้วัดการเรียนรู้ เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม

ตัวชี้วัดการเรียนรู้	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำความรู้มาประยุกต์ใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์	รวม
วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	-	1	5	5	2	-	11
เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในชุมชน สังคม ประเทศ และสังคมโลก	-	1	4	4	2	-	11
มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	-	2	1	1	2	-	6
รวม	-	4	10	10	6	-	30

จากตารางที่แสดงข้างต้น ผู้วิจัยจะสร้างข้อคำถามตามตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง สังคมไทย ในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง 2)

เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในชุมชน สังคม ประเทศ และสังคมโลก 3) มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา จากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

นำความคิดเห็นทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ (ปกกรณ์ ประจันทรธาน, 2552, หน้า 164) โดยแบบประเมินพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 จำนวน 38 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสระปทุม (มิตรภาพที่ 54) ซึ่งเคยเรียนเนื้อหานี้มาแล้ว จำนวน 15 คน โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 60 นาที แล้วนำผลการตรวจมาวิเคราะห์หาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

2.5.1 หาค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อ ด้วยวิธีของ Brennan โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.20-0.80 แล้วคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม เพื่อนำมาใช้ในการทดลอง จำนวน 30 ข้อ

2.5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของ (Loveet) โลเวต หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตั้งแต่ 0.70 เป็นต้นไป

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ที่มีคุณภาพผ่านการตรวจคุณภาพมาปรับปรุง แล้วจัดพิมพ์ฉบับจริงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบแผนการวิจัย

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยแบบ The One Group Posttest Only Design มีลักษณะการทดลอง ดังนี้ (ปรีชา เนาว์เย็นผล 2542. หน้า154)

TREATMENT	POST-TEST
ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	สอบหลังเรียน
X	O

เมื่อ X แทน การใช้กิจกรรมการเรียนรู้

O แทน การทดสอบหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 17 คนซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 4 เรื่อง จำนวน 4 ครั้ง ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง

2. ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ เวลา 60 นาที และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เวลา 60 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

1.1 นำกระดาษคำตอบของนักเรียนหลังเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน ดังนี้ ข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน ข้อที่ผิดหรือข้อที่ไม่ตอบ หรือตอบเกินกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

1.2 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนด้วยการทดสอบ ความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ได้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้ค่าสถิติ t-test แบบ One sample test

2. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 นำกระดาษคำตอบของนักเรียนหลังเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน ดังนี้ ข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน ข้อที่ผิดหรือข้อที่ไม่ตอบ หรือตอบเกินกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบความมีนัยสำคัญ ของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ได้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้ค่าสถิติ t-test แบบ One sample test

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สูตรวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชน และสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 คำนวณได้จากสูตร E1/E2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ , หน้า 139)

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดกิจกรรม
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนรวมของผู้เรียนที่ได้จากการสอบย่อยในขณะ ใช้ชุดกิจกรรม
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมในระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\sum y}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน
	$\sum y$	แทน	ผลรวมของคะแนนรวมของผู้เรียนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

2. สูตรค่าดัชนีความสอดคล้อง (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, ม.ป.ป, หน้า 181)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. สูตรการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้ดัชนีบี (B-index) โดยวิธีของแบรนแนน (Brennan) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, 198) มีสูตร ดังนี้

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบรายข้อ
 U แทน จำนวนคนทำข้อสอบข้อนั้นถูกต้องของกลุ่มที่ผ่านเกณฑ์
 L แทน จำนวนคนทำข้อสอบข้อนั้นถูกต้องของกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์
 N1 แทน จำนวนคนที่สอบผ่านเกณฑ์
 N2 แทน จำนวนคนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์

4. สูตรการหาค่าความเที่ยง ของแบบทดสอบของโลเวต (Lovett) แบบทดสอบของเกณฑ์ให้สูตร ดังนี้

$$r_{cc} = 1 - \frac{K \sum X_i - \sum X_i^2}{(K-1) \sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ค่าความเที่ยง
 X แทน คะแนนของแต่ละคน
 K แทน จำนวนข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หาได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มเป้าหมาย

1.2 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร P (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 112) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละคน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

2. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

1. ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรมขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ

เป็นขั้นที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหา

ชุมชนได้ถูกต้อง สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน

กิจกรรมขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ

เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้ ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้

กิจกรรมขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ

เป็นขั้นตอนที่ ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต

กิจกรรม ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไขปัญหาลงสู่ชุมชนได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาลงในอนาคตได้

2. ผลการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญในองค์ประกอบต่างๆของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปได้ดังตาราง

ตาราง 9 แสดงผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ			
	1.1 สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้	4.67	0.58	มากที่สุด
	1.2 ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง	4.33	0.58	มาก

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	1.3 สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด	4.33	0.58	มาก
	1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบ	4.00	0.00	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.33	0.43	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ			
	2.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.2 ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.56	0.19	มากที่สุด
3	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ			
	3.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง	4.67	0.58	มากที่สุด
	3.2 ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.50	0.50	มากที่สุด
4	กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ			
	4.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไขปัญหสู่ชุมชนได้	4.33	5.00	มาก
	4.2 ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาอื่นๆในอนาคตได้	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.67	0.29	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานส่งมารถส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนได้	4.67	0.58	มาก
จุดประสงค์การเรียนรู้				
6	6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมชุมชนเป็นฐาน	3.67	0.58	มาก
	6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถประเมินพฤติกรรมได้	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.17	0.58	มาก
อื่นๆ				
7	การประเมินความสำเร็จของกิจกรรมแต่ละขั้นตอน มีความชัดเจน และใช้เครื่องมือได้เหมาะสม	4.33	0.58	มาก
8	กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการแก้ปัญหา	4.67	0.58	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหา	4.67	0.58	มากที่สุด
10	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้	4.67	0.58	มากที่สุด
11	กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทาย และน่าสนใจ สามารถผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.60	0.20	มากที่สุด
ผลเฉลี่ยรวม		4.53	0.23	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.23)

3. ผลการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ในองค์ประกอบต่างๆ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน สรุปได้ดังตาราง

ตาราง 10 แสดงผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด			
	1.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	4.33	0.58	มาก
	1.2 สอดคล้องและครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3 สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.67	0.33	มากที่สุด
2	จุดประสงค์การเรียนรู้			
	2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2 มุ่งพัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.5 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.6 เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและวัยของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.89	0.19	มากที่สุด
3	สาระสำคัญ			
	3.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
	3.2 เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	4.33	0.58	มาก
	3.3 ระบุแก่นความรู้ครบถ้วน	4.33	0.58	มาก

3.4 มีความถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	4.25	0.25	มาก
4 ด้านสาระการเรียนรู้			
4.1 ถูกต้อง และชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์	4.33	0.58	มาก
4.3 เหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4 เหมาะสมกับเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.5 มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน บรรลุผล	5.00	0.00	มากที่สุด
4.6 ครบถ้วนเพียงพอสร้างพฤติกรรมหรือทักษะที่ต้องการ	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.78	0.19	มากที่สุด
5 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน			
5.1 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด
6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์			
6.1 สามารถเกิดขึ้นได้จริงในการทำกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด
7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
7.2 เหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
7.3 ภาระงาน/ชิ้นงานเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
7.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มาก
7.5 สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.33	0.58	มาก

ร.ก.	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	7.6 มีการจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการคิด แก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.44	0.25	มาก
8	ด้านการวัดผลประเมินผล	4.33	0.58	มาก
	8.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
	8.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	8.3 วิธีวัดผลประเมินผล เครื่องมือวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการ เรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	8.4 แบบวัดผลประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะตาม หลักสูตร	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.50	0.25	มากที่สุด
9	ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.75	0.25	มากที่สุด
	ผลเฉลี่ยรวม	4.58	0.06	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06)

4. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับนักเรียนโรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพที่ 54 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม เวลา ผลการตรวจสอบ ปรากฏดังตาราง

ตาราง 11 แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	คะแนน		ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างใช้กิจกรรมการเรียนรู้ (E1)	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ (E2)
	เต็ม	ได้		
เรื่องที่ 1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย	12	8.33	69.44	
เรื่องที่ 2 ปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไข	16	11.67	72.92	
เรื่องที่ 3 การลงมือแก้ไขปัญหาชุมชน	12	9.00	75.00	72.50
เรื่องที่ 4 Reflection ของการคิดแก้ปัญหาชุมชน	12	9.00	75.00	
เรื่องที่ 5 การเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาชุมชน	8	6.00	75.00	
$E1/E2 = 73.33/72.50$				

จากตาราง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 73.33/72.50$ และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียน จำนวน 3 คน เพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ตาราง 12 แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน

คนที่	ผลการสังเกต	การปรับปรุงแก้ไข
ด้านเนื้อหา	1. เนื้อหาบางส่วนที่ใช้ในการสอน ควรมีการยกตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่านี้ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2. วิธีการแก้ปัญหา นักเรียนควรได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา ของแต่ละแนวทางก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือเลือกแนวทาง	1. ปรับการยกตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ ให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น 2. ปรับเนื้อหาให้เหมาะกับวัยและความเข้าใจของนักเรียน
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	1. กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการใช้ชุมชนเป็นฐาน	1. เพิ่มคำชี้แจงขั้นตอนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานว่ามีลำดับอย่างไรบ้างเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านเวลา	1. การทำกิจกรรมบางเรื่องใช้เวลาน้อยกว่าที่กำหนด และบางกิจกรรมใช้เวลามากกว่าที่กำหนด	1. ปรับเวลาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมในเรื่องต่างๆ

จากตาราง พบว่าการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน ด้านเนื้อหาได้ทำการปรับปรุงโดยปรับเนื้อหาปรับการยกตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ ให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น ปรับเนื้อหาให้เหมาะกับวัยและความเข้าใจของนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มคำชี้แจงขั้นตอนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

ว่ามีลำดับอย่างไรบ้างเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเวลา ปรับเวลาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมในเรื่องต่างๆ

5. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับนักเรียนโรงเรียนวัดสระปทุมมิตรภาพที่ 54 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม เวลา ผลการตรวจสอบ ปรากฏดังตาราง

ตาราง 13 แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 9 คน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	คะแนน		ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างใช้กิจกรรมการเรียนรู้ (E1)	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ (E2)
	เต็ม	ได้		
เรื่องที่ 1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย	12	9.13	76.11	
เรื่องที่ 2 ปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไข	16	12.13	75.83	
เรื่องที่ 3 การลงมือแก้ไขปัญหาชุมชน	12	9.47	78.89	75.50
เรื่องที่ 4 Reflection ของการคิดแก้ปัญหาชุมชน	12	9.33	77.78	
เรื่องที่ 5 การเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาชุมชน	8	6.07	75.83	
$E1/E2 = 76.89/75.50$				

จากตาราง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลปรากฏดังตารางที่ ดังนี้

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	Mean	t	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	20	20	17.18	1.85	85.88	4.86 *	0.0001

จากตารางการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา พบว่าการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.88 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 17 คน ผลปรากฏดังตาราง ดังนี้

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	Sig.
ก่อนเรียน	15.35	2.89	6.82	1.38	20.39 *	0.0000
หลังเรียน	22.18	3.64				

จากตาราง 15 พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 15.35 คะแนน และ 22.18 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีขั้นตอน และสรุปผลการวิจัย ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อใช้และศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม มีสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน ปัญหาชุมชนและสังคม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 มีข้อสรุป ดังนี้

1.1 ได้กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการเป็นขั้นที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตาม สถานการณ์ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหา ชุมชนได้ถูกต้อง สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน กิจกรรมขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้ ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม กับปัญหาได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้ กิจกรรมขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้น หลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต กิจกรรม ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ ผลงานสู่สาธารณะ เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไขปัญหาสู่ชุมชนได้ ทำให้ ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญห่อื่นๆในอนาคตได้

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพ เท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.23)

1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06)

1.4 ผลการหาประสิทธิภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาใน ชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริม ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.88 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน อภิปรายผลดังนี้

1.การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.23) และมีความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06) มีความเหมาะสมตามเกณฑ์ ($E1/E2 = 76.89/75.50$) อาจเนื่องมาจากกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1

ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง และ ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลกและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Owens, & Wang (1996, pp.201-203) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและแก้ไขส่วนที่บกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ, ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ, ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ, ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะและทำการวิเคราะห์ เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมจำนวน 12 ชั่วโมง ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาตามกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมกันแบ่งภาระหน้าที่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด

ผลการทดลองใช้กับนักเรียน 3 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เนื้อหาบางส่วนที่ใช้ในการสอน ควรมีการยกตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่านี้ เช่น ปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน วิธีการแก้ไขปัญหา นักเรียนควรได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหา ของแต่ละแนวทางก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือเลือกแนวทาง กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการใช้ชุมชนเป็นฐาน การทำกิจกรรมบางเรื่องใช้เวลาน้อยกว่าที่กำหนด และบางกิจกรรมใช้เวลามากกว่าที่กำหนด จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ด้านเนื้อหาได้ทำการปรับปรุงโดยปรับเนื้อหาปรับการยกตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ ให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น ปรับเนื้อหาให้เหมาะกับวัยและความเข้าใจในของนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มคำชี้แจงขั้นตอนการเรียนแบบชุมชนเป็นฐานว่ามีลำดับอย่างไรบ้างเพื่อให้นักเรียนเข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเวลา ปรับเวลาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมในเรื่องต่างๆ และได้ทดลองกับนักเรียนจำนวน 15 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม พบว่า คะแนนความสามารถการคิดแก้ปัญหา

หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง มีระบบขั้นตอนการทำงานและการคิดแก้ปัญหาที่ชัดเจน มีการใช้กระบวนการกลุ่มและระดมสมองจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูมีส่วนช่วยเหลือและให้คำปรึกษาดูแลในขณะที่นักเรียนทำงานในแต่ละกลุ่มอย่างทั่วถึง ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ และแยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย โดยผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน 2) การวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่ม จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน วางแผนแก้ปัญหากลุ่มร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่ม กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหากลุ่มตามแนวทางที่วางแผน และ 4) การวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหา ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้จาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557: 191-194) ได้ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพ ของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษา ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการขยายผลกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า หลังเรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในแต่ละกิจกรรมส่งผลให้นักเรียนได้เกิดการคิดแก้ปัญหาตามกระบวนการ เป็นการความสามารถในการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสมอง และ ประสบการณ์ของบุคคลมาประกอบกัน สอดคล้องกับแนวคิดของการแก้ปัญหาของ เวียร์ (Weir, 1974 p. 16-18 อ้างถึงใน ผกามาศ พุกษา, 2548) กระบวนการเพื่อแก้ปัญหาที่ประสบในสถานการณ์ที่กำหนดมาให้ โดยการระบุดูประเด็นที่ สอดคล้องกับปัญหา 4 ขั้นดังนี้ ขั้นกำหนดปัญหาหรือตั้งปัญหา ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึงความสามารถในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรง กับสาเหตุ และขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรดิษฐ์พัชร ทวีเจริญกิจ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ มีองค์ประกอบ คือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และทักษะการคิดในแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษา หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ย เท่ากับ 15.35คะแนน และ 22.18 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ฝึกให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบประกอบด้วย 1.) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย 2.) ปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไข 3.) การลงมือแก้ไขปัญหาชุมชน 4.) Reflection ของการคิดแก้ปัญหาชุมชน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เนื่องมาจากนักเรียนได้ไปศึกษาข้อมูลจากฐานชุมชน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและประสบการณ์โดยตรงจากประชากรในชุมชน และ

นำสิ่งเหล่านั้นมาร่วมกันวางแผนแนวทางการแก้ปัญหา นำผลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับสมาชิกภายในกลุ่ม และสมาชิกภายในห้องเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม ในส่วนของการนำไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ นักเรียนได้นำข้อมูลไปเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ในส่วนนี้ นักเรียนจะให้เห็นปัญหาใหม่และฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ในช่วงเวลาของการออกไปใช้กระบวนการชุมชนเป็นฐานเพื่อลงพื้นที่ชุมชน นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นเนื่องมาจากการเปลี่ยนสถานที่การเรียนรู้จากในห้องเรียนไปสู่การเรียนรู้นอกห้องเรียนจึงสร้างความสนใจให้กับนักเรียน นักเรียนมีความสุขจากการทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำรวัย จันทะกา(2550: 55-59) ศึกษาเรื่องผลของการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเรื่องหลักกรรมตามรอยพระยุคลบาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนเรื่องหลักกรรมตามรอยพระยุคลบาทโดยใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการเผชิญสถานการณ์ และ 2. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนเรื่องหลักกรรมตามรอยพระยุคลบาทโดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการเผชิญ สถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อน และหลังเรียน ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนควรมีการเรียนรู้กระบวนการของชุมชนเป็นฐานเสียก่อน ว่าในแต่ละขั้นตอนจะส่งผลให้เกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างไร

2. ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ส่วนของเนื้อหาบางส่วนที่ใช้ในการสอน ควรมีการยกตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่านี้ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3. ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ส่วนของวิธีการแก้ไขปัญหานักเรียนควรได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญห ของแต่ละแนวทางก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือเลือกแนวทาง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของชุมชนเป็นฐาน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ, ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ, ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ และขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนได้หลากหลายวิชา จึงสามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระวิชาอื่นๆได้

2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของชุมชนเป็นฐาน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ, ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ, ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ และขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปส่งเสริมการคิดได้ตรง หรือคิดวิเคราะห์ได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนเป็นสำคัญการบูรณาการ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **แนวทางการนำมาตราฐานหลักสูตรไปสู่การ ออกแบบจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินตามสภาพจริง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2537). **จากหลักสูตรสู่แผนการสอน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทิตนา แชมมณี. (2548). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553) **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ทิตนา แชมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2).** กรุงเทพฯ: ด้านสุนทรภาการพิมพ์.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (ม.ป.ป.). **ระเบียบวิธีวิจัย.** พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดิษยุทธิ์ บัวจุม, อังคินันท์ อินทรกำแหง, พรรณี บุญประกอบ และ คนอื่น ๆ. (2014). **การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและ ทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะนางวิทยา.** Journal of Behavioral Science, 2(20), 18 - 36.

- ประยูร บุญใช้และ ภูมิพงศ์จอมหงส์พัฒนา. (2558). การวิจัยและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา ในชุมชนรอบหนองหารจังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา, 12(58), 185 - 193.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2558). โครงการถอดชุดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษา การบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาออกแบบสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร. 10(1), 143-156.
- ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- ทศนา เขมมณี; และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะ มาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้น.
- ทศนา เขมมณี. (2544). ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ ประจันบาน. (2545). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- รัตน์ บัวสนธ์.(2555). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คำสมัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โกศล สิงกิ่ง. (2548). "กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอน เรื่อง พระธรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ป.4." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: บริษัททวีพรินท์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). เทคนิคการใช้คำถาม พัฒนาการคิด. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์

พับลิคซิง.

- พวงแก้ว ปุณยกนก. (2531). แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (เอ็ม อี คิว) เพื่อใช้วัดทักษะการ
แก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:
ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2551). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- อัชฌา สุวรรณกาญจน์. (2555) วิจัยและพัฒนาสมรรถนะเชิงพื้นที่ทางการพยาบาลอนามัย
ชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้.
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์:นราธิวาส.
- มณฑนา บรรพสุทธิ. (2553). "การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรูรูปแบบปัญหาเป็นฐาน".
ปริญญานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มยุรี หุ่นขำ. (2544). "ผลการใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในบริบทของชุมชนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3." ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา
การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน .ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2551). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและ
จริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมี
ระเบียบวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- Bringle, R.G., Hatcher, J.A. 2002. **Campus-Community Partnerships: The terms of engagement.** *Journal of Social Issues.*
- Boyle-Baise & Sleeter, C.E. **Community-based service-learning for multicultural teacher education.** *Education Foundations.*
- Owens, TR, Wang, C. January 1996. **Community-Based Learning: A foundation for meaningful education reform.** (Availableonlineat <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/10/t008.html>).
- Bingman, Beth Mary; Martin Marie; & Trawick Amy. (1996). **"Building Connection :Classrooms and Communities in Rural Virginia,"** in *A Community-Based Approach to Literacy Programs :Taking Learners' Lives into Account.*Michigan : Jossey-Bass.
- Boud, D. and Felletti, G. (1997). *The Challenge of problem based learning (2 nd ed.):* KoganPage. Brueckner, Leo J, & Grossnickle, Foster E. *Making arithmetic meaningful.*
- Alliance for Service Learning in Educational Reform. 1995. *Standards of Quality for School-Based and Community-Based Service Learning.* Alexandria, VA: CloseUp Foundation.
- Voutsina, Chronoula. (2012). **"Procedural and Conceptual Changes in Young Children's Problem Solving"**. *Journal Articles; Reports – Research.*
- Weir, John. J. (1974). **"Problem Solving is Every body's Problem"**. *Science Teacher* 41, 4 (April): 16-18.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคมที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก
  - 1.2 ดร. วาริช รัตนกรรติ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
  - 1.3 นางอัญชรี ใจดีใจน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสากเหล็กวิทยาคม กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
  - 1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก
  - 1.2 นายวาริช รัตนกรรติ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
  - 1.3 นางอัญชรี ใจดีใจน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสากเหล็กวิทยาคม กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก
  - 1.2 นายวาริช รัตนกรรติ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
  - 1.3 นางอัญชรี ใจดีใจน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสากเหล็กวิทยาคม กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ภาคผนวก ข แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการ
การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคมที่ส่งเสริม
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความ
เหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริม
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัย จะได้นำผลการ
ประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้มีคุณภาพก่อน นำไปใช้

2. ขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาให้คะแนนความคิดเห็น ความเหมาะสมตาม
องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่กำหนด หรือไม่ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับความเหมาะสม" ที่
ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ

ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้น
ความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์
เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้
ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาชุมชน

ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ

ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน
วางแผนแก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไข
ปัญหาชุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนตามแนวทางที่วางแผน

ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ

ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และสรุปองค์ความรู้

ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

ผู้เรียนประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาชุมชน และการจัดแสดงผลงานการแก้ไขปัญหาชุมชน ให้คุณครู เพื่อนนักเรียน และคนในชุมชนรับทราบ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชนได้ในอนาคต

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน						
1.	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ					
	1.1 สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้					
	1.2 ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง					
	1.3 สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด					
	1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน					
2.	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ					
	2.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้					
	2.2 ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้					
	2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน						
3.	กิจกรรมการเรียนรู้ชั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ					
	3.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง					
	3.2 ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต					
4.	กิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ					
	4.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไขปัญหาสู่ชุมชนได้					
	4.2 ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาอื่นๆในอนาคตได้					
5.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานส่งมาส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนได้					
จุดประสงค์การเรียนรู้						
6.	6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมชุมชนเป็นฐาน					
	6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถประเมินพฤติกรรมได้					
อื่นๆ						
7.	การประเมินความสำเร็จของกิจกรรมแต่ละขั้นตอน มีความชัดเจน และใช้เครื่องมือได้เหมาะสม					
8.	กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการแก้ปัญหา					
9.	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหา					
10.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้					
11.	กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทาย และน่าสนใจ สามารถผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้					
รวม						

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

..... / ..... / .....

**แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจะได้นำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ได้
แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง
ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้มีคุณภาพก่อน
นำไปใช้

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาให้คะแนนความคิดเห็นสำหรับเป็น
แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามความเหมาะสมตาม
องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่กำหนด หรือไม่ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับความเหมาะสม" ที่
ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด						
1.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ						
1.2 สอดคล้องและครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้						
1.3 สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้						
2. จุดประสงค์การเรียนรู้						
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
2.2 มุ่งพัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียน						
2.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง						
2.4 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ						
2.5 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้						
2.6 เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและวัยของผู้เรียน						
3. สาระสำคัญ						
3.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้						
3.2 เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด						
3.3 ระบุแก่นความรู้ครบถ้วน						
3.4 มีความถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย						
4. ด้านสาระการเรียนรู้						
4.1 ถูกต้อง และชัดเจน						
4.2 สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์						
4.3 เหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียน						
4.4 เหมาะสมกับเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
4.5 มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน บรรลุผล						
4.6 ครบถ้วนเพียงพอสร้างพฤติกรรมหรือทักษะที่ต้องการ						
5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน						
5.1 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้						
6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์						
6.1 สามารถเกิดขึ้นได้จริงในการทำกิจกรรมการเรียนรู้						

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
7.2 เหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียน						
7.3 ภาระงานชิ้นงานเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้						
7.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้						
7.6 สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน						
7.7 มีการจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้						
8. ด้านการวัดผลประเมินผล						
8.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
8.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
8.3 วิธีวัดผลประเมินผล เครื่องมือวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้						
8.4 แบบวัดผลประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะตามหลักสูตร						
9. ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้						
9.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
9.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
9.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้						
9.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้						
รวม						

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

..... / ..... / .....

ภาคผนวก ค ผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 16 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3			
1.	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ						
	1.1 สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	1.2 ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง	5	4	4	4.33	0.58	มาก
	1.3 สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด	4	4	5	4.33	0.58	มาก
	1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน	4	4	4	4.00	0.00	มาก
	เฉลี่ยรวม				4.33	0.43	มาก
2.	กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ						
	2.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.2 ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3			
	2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการ แก้ไขปัญหาตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้	5	4	4	4.33	0.58	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้ชั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ						
	3.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้น หลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	3.2 ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่ เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ใน อนาคต	5	4	4	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม				4.50	0.50	มากที่สุด
4	กิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ ผลงานสู่สาธารณะ						
	4.1 ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไข ปัญหาสู่ชุมชนได้	5	4	4	4.33	5.00	มาก
	4.2 ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาอื่นๆในอนาคตได้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย				4.67	0.29	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานส่ง สามารถส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาให้กับ ผู้เรียนได้	4	5	5	4.67	0.58	มาก
6	จุดประสงค์						
	6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับ กิจกรรมชุมชนเป็นฐาน	4	4	3	3.67	0.58	มาก
	6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถประเมินพฤติกรรมได้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย				4.17	0.58	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3			
	อื่นๆ						
7.	การประเมินความสำเร็จของกิจกรรมแต่ละ ขั้นตอน มีความชัดเจน และใช้เครื่องมือได้ เหมาะสม	5	4	4	4.33	0.58	มาก
8	กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมกับ กิจกรรมการแก้ปัญหา	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเกิดกระบวนการ คิดแก้ปัญหา	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
10	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
11	กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทาย และ น่าสนใจ สามารถผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.60	0.20	มากที่สุด
	ผลเฉลี่ยรวม				4.53	0.23	มากที่สุด

ตาราง 17 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด						
	1.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
	1.2 สอดคล้องและครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3 สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.67	0.33	มากที่สุด
2.	จุดประสงค์การเรียนรู้				5.00	0.00	มากที่สุด
	2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5			
	2.2 มุ่งพัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียน	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	2.5 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.6 เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและวัยของผู้เรียน	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.89	0.19	มากที่สุด
3.	สาระสำคัญ						
	3.1 สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้	4	4	5	4.33	0.58	มาก
	3.2 เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	4	4	5	4.33	0.58	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3			
	3.3 ระบุแก่นความรู้ครบถ้วน	4	4	5	4.33	0.58	มาก
	3.4 มีความถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	4	4	4	4.00	0.00	มาก
	เฉลี่ยรวม				4.25	0.25	มาก
4.	ด้านสาระการเรียนรู้						
	4.1 ถูกต้อง และชัดเจน	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.2 สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตาม จุดประสงค์	4	5	5	4.33	0.58	มาก
	4.3 เหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียน	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.4 เหมาะสมกับเวลาในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.5 มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน บรรลุผล	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.6 ครบถ้วนเพียงพอสร้างพฤติกรรมหรือ ทักษะที่ต้องการ	5	4	5	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม				4.78	0.19	มากที่สุด
5.	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน						
	5.1 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการ เรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.67	0.58	มากที่สุด
6.	คุณลักษณะอันพึงประสงค์						
	6.1 สามารถเกิดขึ้นได้จริงในการทำ กิจกรรมการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.67	0.58	มากที่สุด
7.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
	7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	4	4	4.33	0.58	มาก
	7.2 เหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียน	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3			
	7.3 ภาระงานชิ้นงานเหมาะสมกับสาระการ เรียนรู้	4	4	4	4.33	0.58	มาก
	7.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	4	4.67	0.58	มาก
	7.5 สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4	4	4	4.33	0.58	มาก
	7.6 มีการจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ คิดแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ ความรู้	4	4	4	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม				4.44	0.25	มาก
8.	ด้านการวัดผลประเมินผล						
	8.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4	4	4	4.33	0.58	มาก
	8.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	8.3 วิธีวัดผลประเมินผล เครื่องมือวัดผล ประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	8.4 แบบวัดผลประเมินผลครอบคลุมทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะตามหลักสูตร	4	4	4	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม				4.50	0.25	มากที่สุด
9.	ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้						
	9.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	4	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	9.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.75	0.25	มากที่สุด
	ผลเฉลี่ยรวม				4.58	0.06	มากที่สุด

ภาคผนวก ง แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคมที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาเป็นข้อสอบอัตนัย วัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ดังนี้

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (problem-solving thinking skills) หมายถึง การเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งต้องใช้สติปัญญา ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ความคิด การรับรู้พฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาประมวลรวมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ แล้วนำมาคิดวิเคราะห์กับสถานการณ์ปัญหาชุมชนที่ปรากฏ ตามขั้นตอนการแก้ปัญหา โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ การแยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่ายหรืออธิบายสภาพ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด โดยการแยกแยะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชนแต่ละด้าน และเชื่อมโยงสาเหตุของปัญหาและผลกระทบได้

การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ผลดี-ผลเสียของแนวทางแก้ไขปัญหานำเสนอได้ถูกต้อง และนำเสนอผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาว່ามผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร การสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์

และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต การบอกหรืออธิบายผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหาที่ได้เสนอวางแผน และดำเนินการไป โดยการวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหาชุมชนนั้น จะต้องวิเคราะห์ไปถึง ปัญหาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และผลของการแก้ปัญหา

2. โปรดพิจารณาข้อความ ข้อคำถามของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้อง (IOC) กับกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 , 0 หรือ -1 ซึ่งกำหนดคะแนนการพิจารณาไว้ ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์การคิดแก้ปัญหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3. ในการประเมินครั้งนี้ท่านสามารถแก้ไขข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ในข้อคำถามและข้อเสนอแนะอื่นๆตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม

องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 1 ในขณะที่ถิ่นฐานในเขตเมืองประสบปัญหา ภาวะมลพิษทางอากาศ น้ำ และขยะมูลฝอยเป็น ส่วนใหญ่ ถิ่นฐานในชนบท จะประสบปัญหาภาวะ มลพิษในลักษณะของสารพิษทางการเกษตร ได้แก่ สารเคมีที่ใช้เพื่อการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและ สัตว์ สารเคมีดังกล่าว บางชนิดเป็นสารที่มีพิษ อันตราย ซึ่งเมื่อนำมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง ขาดการ ควบคุมขาดความรู้ในการเก็บรักษา การขนส่ง และ การกำจัดกากของเสียแล้ว จะก่อให้เกิดอันตราย ต่อสุขภาพทั้งในโดยเฉียบพลันและเรื้อรังได้				
1. (กำหนดปัญหา)	1. จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ นักเรียนคิดว่า ปัญหาหลักคือสิ่งใด <u>คำตอบ</u>				
2. (การวิเคราะห์ ปัญหา)	2. จากปัญหามลพิษในชุมชนดังกล่าว นักเรียนคิด ว่าจะทำให้เกิดปัญหาด้านใดกับคนในชุมชนบ้าง ระบุม่า 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ ให้ถูกต้อง และชัดเจน <u>คำตอบ</u>				

องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	3. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	4. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี อย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ <u>คำตอบ</u>				
	ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 2 ตำรวจชุดเฉพาะกิจปราบปรามยาเสพติด สถานีตำรวจภูธรหนองขาม อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี จับกุมเยาวชนชายอายุ 16 ปี พร้อมยึดของกลาง ยาบ้า 212 เม็ด หลังสืบทราบได้ว่าผู้ต้องหาเป็น เอเยนต์จำหน่ายยาเสพติดให้เด็กนักเรียน ทั้งนี้จาก การการสอบสวนให้การรับสารภาพว่า ตนมีปัญหา ครอบครัวจึงหนีออกจากบ้านมาเช่าห้องพักอยู่ เพียงลำพัง โดยตั้งตัวเป็นพ่อค้ายาเสพติด ซึ่งจะ ขายให้กับเด็กนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ เพราะ เห็นว่ามียรายได้ดี				
1. (กำหนดปัญหา)	5. จากปัญหาชุมชนและสังคมดังกล่าว นักเรียนมี ความคิดเห็นว่า อะไรคือปัญหาปัญหาของชุมชน				

องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<u>คำตอบ</u>				
2. (การวิเคราะห์ ปัญหา)	6. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียน คิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละ ปัจจัยนั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ <u>คำตอบ</u>				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	7. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะ ทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	8. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี อย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ <u>คำตอบ</u>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<p>ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 3</p> <p>เมื่อความจน+ความเครียด เข้ามา ทาง แก้ปัญหาดี ๆ เลยคือลงขวดเหล้า เพราะเหล้าทำให้ ลืมความเครียดชั่วคราว ผมไปตามต่างจังหวัด บางที่ ชาวบ้านตั้งโต๊ะกินเหล้ากันทุกเย็น เงินหมดก็ไปหา ใหม่ พอมีกลับมาลงขวดเหล้า ส่วนห่วย ถ้าเป็น สลากกินแบ่งรัฐบาลยังไม่ค่อยเท่าไร ส่วนใหญ่ไป ลงห่วยได้ดินหมด บางคนแทงที่กะว่าต้องเอารวย ซึ่ง ส่วนใหญ่จะหมดตัวกับห่วยมากกว่า เงินที่ไปลง ขวดเหล้ากับห่วยได้ดิน ถ้าสามารถนำมาเก็บออม เพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพได้ ในหนึ่งปีคง หมุนเวียนในระบบมหาดศาล</p> <p>ที่มา : กระทรวง จารุศิริระ / ผู้ก่อตั้งและประธาน กรรมการ ชูปเปอร์เทรตเตอร์ ไฮลด์ดิ้ง</p> <p>https://forbesthailand.com/commentaries/insights/7-</p>				
1. (กำหนดปัญหา)	<p>9. จากสถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคมดังกล่าว นักเรียนคิดว่า ปัญหาหลักที่แท้จริงคืออะไร</p> <p><u>คำตอบ</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>				
2.(การวิเคราะห์ ปัญหา)	<p>10. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียน คิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัย นั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ</p>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<u>คำตอบ</u>				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	11. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา อย่างไร จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลง หรือหมดไปจากชุมชนและสังคม ระบุมา 3 ข้อ <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	12. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี ต่อใครบ้าง และส่งผลดีอย่างไรกับชุมชนและสังคม ยกตัวอย่างประกอบ <u>คำตอบ</u>				
	ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 4 ปัจจุบันเกมถือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างหนึ่ง ที่อยู่ใกล้กับเด็กและวัยรุ่นมากกว่าสื่ออื่น ๆ เนื่องจาก เป็นสื่อที่หาง่าย ให้ความสนุกสนาน และดูเหมือนจะ เป็นสื่อที่พ่อแม่ ผู้ปกครองใช้เป็นเครื่องมือในการช่วย เลี้ยงเด็ก เนื่องจากคิด ว่าเกมเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ ไปด้วยกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ไปในโลกยุคปัจจุบัน นอกจากนั้น เกม ยังทำให้พ่อแม่ ไม่มีเวลา				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<p>ส่วนตัวมากขึ้น เนื่องจากไม่ต้องมาคอยอยู่กับลูกตลอดเวลา และมองไม่เห็นอันตรายที่แฝงมากับเกมประเภทต่าง ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมติดเกมนั้นเกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านชีวภาพ จิตใจ ครอบครัว หรือสังคม ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วย ส่งเสริมหรือยับยั้งการเกิดพฤติกรรมติดเกมในเด็กทั้งสิ้น นอกจากนี้การเล่นเกมนั้นยังเป็นระยะเวลาที่ยังส่งผลกระทบต่อเป็นปัญหากับเด็กอีกมากมาย ได้แก่สุขภาพร่างกาย การเรียน และพฤติกรรม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่สำคัญที่จะขัดขวางการมีพัฒนาของเด็กไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยอาจส่งผลกระทบต่อเด็ก เกิดปัญหาขึ้นในอนาคตได้ ดังนั้นการดูแลแก้ไขปัญหาลูกติดเกมถือเป็นพันธกิจหลักที่เราทุกคนต้องให้ความสำคัญ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่จะดูแลเรื่องนี้ แต่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทั้งครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้การแก้ไขปัญหาลูกติดเกมของเด็กและวัยรุ่นนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด</p>				
1. (กำหนดปัญหา)	13. จากปัญหาสถานการณ์ที่กำหนดให้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า สิ่งใดคือปัญหาหลัก				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<u>คำตอบ</u>				
2. (การวิเคราะห์ ปัญหา)	14. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียน คิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัย นั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ <u>คำตอบ</u>				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	15. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำ ให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	16. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี อย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ <u>คำตอบ</u>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<p>ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 5</p> <p>หมอกควันภาคเหนือ ปี 2562 สูงสุด 353 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ระหว่างมกราคมถึง พฤษภาคม 2562 พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) สูงสุดเท่ากับ 353 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร(มคก./ลบ.ม.) ที่ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และมีจำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM2.5 สูงเกินค่ามาตรฐาน (50 มคก./ลบ.ม.) 112 วัน โดยมีปัจจัยจากสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าปกติ ทำให้เกิดไฟได้และลุกลามอย่างรวดเร็ว ประกอบกับพื้นที่เป็นภูเขาสูงชันจึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าดับไฟของเจ้าหน้าที่ทั้งนี้ 9 จังหวัดภาคเหนือได้ระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน ทหาร ตำรวจ เครือข่าย อาสาสมัคร และ ทส. ได้เคลื่อนย้ายกำลังพลจากนอกพื้นที่เข้ามาเสริมในจุดเสี่ยง เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการเผาและดับไฟก่อนเกิดการลุกลาม รวมถึงการปฏิบัติงานเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ได้แก่ การฉีดพ่น ละอองน้ำ การแจกจ่ายหน้ากากอนามัย การให้บริการสถานที่ปลอดมลพิษ การออกหน่วยบริการสาธารณสุข และปฏิบัติการทำฝนหลวง</p>				
1.(กำหนดปัญหา)	<p>17. จากเหตุการณ์ที่กำหนดให้ ถ้าเกิดขึ้นภายในชุมชนของนักเรียน จะเลือกแก้ปัญหาจากจุดใดก่อน</p> <p><u>คำตอบ</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p>				

องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
2. (การวิเคราะห์ ปัญหา)	18. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียน คิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละ ปัจจัยนั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ <u>คำตอบ</u>				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	19. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะ ทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	20. การแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี อย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ <u>คำตอบ</u>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<p>ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 6 หนุ่มเมยาคลั่งฆ่าแม่-เผาบ้าน ก่อนถูกจับตาย</p> <p>เมื่อเวลาประมาณ 10.00 น. วันนี้ เกิดเหตุ คนร้ายเป็นชายคลุ้มคลั่ง เผาบ้านพักของตัวเองใน ซอยบางพรม 54 แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน เมื่อ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงไปถึงที่เกิดเหตุ พบนายนนทชัย การเครพ อายุ 35 ปี กำลังอาละวาดใช้มีดดาบยาว ประมาณ 1 เมตร ฉrienร่างนางสุรางค์รัตน์ จ้อยเจือ มารดา อายุประมาณ 62 ปี เสียชีวิตแล้ว ากการ สอบถามนางสาวศิริรัตน์ จ้อยเจือ ลูกพี่ลูกน้อง คนร้าย เล่าว่า คนร้ายประกอบอาชีพขับวินรถ จักรยานยนต์รับจ้าง เสพยามาหลายปี และติดคุกมา ตลอด เมื่อออกมาก็เสพยา และมักมีอาการคลุ้มคลั่ง จะทำร้ายร่างกายคนในบ้านมานับ 10 ครั้ง เมื่อ ครอบครัวยไปแจ้งความที่ สน.บางเสาธง ก็ไม่เคยถูก จับ จนมาเข้าวันนี้ประมาณ 06.00 น. นายนนทชัย คลุ้มคลั่งอีกครั้ง โดยถือมีดไล่ทำร้ายคนตามถนน ครอบครัวยจึงแจ้งตำรวจ เมื่อสายตรวจมาถึง ก็มีการ พุดคุยกันก่อนที่สายตรวจจะกลับไปเพราะอ้างว่า ไม่ใช่เหตุซึ่งหน้าและอ้างว่านายนนทชัยแกล้งบ้า หลังจากนั้นไม่ถึง 5 นาที นายนนทชัยก็เผาบ้าน ตนเอง เมื่อชาวบ้านไปดูก็พบร่างของนางสุรางค์รัตน์ ถูกลากออกมาเสียชีวิตบริเวณบ้านแล้ว จึงพยายาม ดับไฟแต่ถูกนายนนทชัยข่มขู่ไม่ให้ดับไฟ และถูก วิสามัญฆาตกรรมในที่สุด</p>				
1.(กำหนดปัญหา)	21. จากสถานการณ์หนุ่มเมยาคลั่งฆ่าแม่-เผาบ้าน ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าปัญหาหลักคืออะไร				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	และส่วนเกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองคืออะไร <u>คำตอบ</u>				
2. (การวิเคราะห์ ปัญหา)	22. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียน คิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัย นั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ <u>คำตอบ</u>				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	23. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำ ให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	24. การแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลได้อย่างไร กับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ <u>คำตอบ</u>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<p>ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 7</p> <p>นางเกศินี เชื้อเอี่ยมพันธ์ ครูแนะแนว โรงเรียน เรณูวิทยานุกูล อ.เรณูนคร จ.นครพนม พร้อมด้วย นางเกตวดี ยะสะกะ ครูแนะแนว นางศุทธิณี หล้ามุง คุณ ครูที่ปรึกษา ได้นำผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบให้ การช่วยเหลือครอบครัว เด็กหญิง ศิริพร มีพรหม หรือ น้องจอย อายุ 12 ปี อยู่บ้านเลขที่ 106 หมู่ 10 บ้านเนินน้ำคำ ต.โคกหินแฮ่ อ.เรณูนคร จ.นครพนม นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นนักเรียน ดีเด่น ทั้งด้านกิจกรรม ความประพฤติเรียบร้อย ที่ สำคัญมีผลการเรียนดีเด่นอันดับ 1 ของโรงเรียน แต่ ประสบปัญหาทางสังคม ฐานะยากจน อาศัยอยู่ใน บ้านพักเป็นเพิงไม้เก่า โดยมียายและน้องอีก 2 คน ที่ ต้องคอยดูแล หลังคณะครูของโรงเรียนเดินทางไป ตรวจเยี่ยมบ้าน เนื่องจากเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งเข้า รับการศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้ เห็นสภาพความเป็นอยู่ที่สุดแสนแร้นแค้น จนกระทั่งมีผู้ ใจบุญนำภาพถ่ายและข้อมูลมาเผยแพร่ทางสื่อ ออนไลน์ เพื่อวิงวอนหาทางช่วยเหลือ ห่วงอนาคต การศึกษา เนื่องจากงบประมาณจากหน่วยงาน ภาครัฐไม่เพียงพอในการดูแลช่วยเหลือ</p>				
1.(กำหนดปัญหา)	<p>25. จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนมีความ คิดเห็นว่า อะไรคือปัญหา</p> <p><u>คำตอบ</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
2. (การวิเคราะห์ ปัญหา)	26. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียน คิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัย นั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ <u>คำตอบ</u>				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	27. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำ ให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ <u>คำตอบ</u>				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	28. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี อย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ <u>คำตอบ</u>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	<p>ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 8</p> <p>ในช่วงเดือนเม.ย.และก.ค.ที่ผ่านมา หลายคนคงจะทราบข่าวพะยูนมาเรียม ลูกพะยูนเพศเมีย อายุประมาณ 7 เดือน และยามील ลูกพะยูนเพศผู้ อายุประมาณ 3 เดือน ที่ออกมาเกยตื้นหน้าหาดจ.กระบี่ ซึ่งลูกพะยูนทั้ง 2 ก็ได้จากพวกเราไปแล้วเมื่อช่วงเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา</p> <p>จากการพิสูจน์หาสาเหตุการตายของมาเรียม ทีมสัตวแพทย์พบขยะพลาสติกชิ้นเล็ก ๆ ขวางลำไส้ จนมีอาการอุดตันบางส่วนและอักเสบ ทำให้มีแก๊สสะสมเต็มทางเดินอาหาร มีการติดเชื้อในกระแสเลือด ปอดเป็นหนอง ตามมา ข่าวนี้ได้สร้างความเศร้าสลดให้กับหลาย ๆ คน โดยเฉพาะทีมเจ้าหน้าที่ที่ดูแลมาเรียมและยามील เพราะทุกคนทำงานอย่างเต็มที่นับตั้งแต่ที่เจอมาเรียมครั้งแรก การตายของมาเรียมในครั้งนี้ได้สร้างแรงกระเพื่อมให้สังคมไทยได้ตระหนักถึงปัญหาขยะพลาสติกอีกครั้ง</p>				
1.(กำหนดปัญหา)	<p>29. จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนมีความคิดเห็นว่า อะไรคือปัญหา</p> <p><u>คำตอบ</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>				
2. (การวิเคราะห์ปัญหา)	<p>30. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียนคิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัยนั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ</p>				

องค์ประกอบของ ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา	แบบทดสอบ	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	คำตอบ				
3. (การเสนอวิธีการ แก้ปัญหา)	31. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการ แก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำ ให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน คำตอบ				
4. (การวิเคราะห์ผล จากการแก้ปัญหา)	32. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดี อย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง ประกอบ คำตอบ				

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

..... / ..... / .....

ภาคผนวก จ ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 18 แสดงผลความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง
ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่	องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	IOC	แปลผล
		1	2	3			
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 1							
1	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 2							
5	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 3							
9	กำหนดปัญหา	+1	0	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
10	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	IOC	แปลผล
		1	2	3			
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 4							
13	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 5							
17	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 6							
21	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ไม่ได้
22	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 7							
25	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ไม่ได้
26	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบของ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	IOC	แปลผล
		1	2	3			
สถานการณ์ปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 8							
29	กำหนดปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ไม่ได้
30	การวิเคราะห์ปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
32	การวิเคราะห์ผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก จ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม
 ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

*****

ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 1

ในขณะที่ถิ่นฐานในเขตเมืองประสบปัญหาภาวะมลพิษทางอากาศ น้ำ และขยะมูลฝอยเป็นส่วนใหญ่ ถิ่นฐานในชนบท จะประสบปัญหาภาวะมลพิษในลักษณะของสารพิษทางการเกษตร ได้แก่ สารเคมีที่ใช้เพื่อการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ สารเคมีดังกล่าว บางชนิดเป็นสารที่มีพิษอันตราย ซึ่งเมื่อนำมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง ขาดการควบคุมขาดความรู้ในการเก็บรักษา การขนส่ง และการกำจัดกากของเสียแล้ว จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพทั้งในโดยเฉียบพลันและเรื้อรังได้

1. จากสถานการณ์มลพิษในชุมชนดังกล่าว นักเรียนคิดว่าปัญหาคืออะไร และปัญหาดังกล่าวมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร

คำตอบ

.....
 .....
 .....

2. จากปัญหามลพิษในชุมชนดังกล่าว นักเรียนคาดว่าจะทำให้เกิดปัญหาด้านใดกับคนในชุมชนบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

คำตอบ

.....
 .....
 .....

3. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการแก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน

คำตอบ

.....
 .....
 .....

4. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดีอย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ

คำตอบ

.....
 .....

ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 2

ปัจจุบันเกมถือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างหนึ่งที่อยู่ใกล้กับเด็กและวัยรุ่นมากกว่าสื่ออื่น ๆ เนื่องจากเป็นสื่อที่หาง่าย ให้ความสนุกสนาน และดูเหมือนจะเป็นสื่อที่พ่อแม่ ผู้ปกครองใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยเลี้ยงเด็ก เนื่องจากคิดว่าเกมเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไปกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ เกม ยังทำให้พ่อแม่มีเวลาส่วนตัวมากขึ้น เนื่องจากไม่ต้องมาคอยอยู่กับลูกตลอดเวลา และมองไม่เห็นอันตรายที่แฝงมากับเกมประเภทต่าง ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมติดเกมนั้นเกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านชีวภาพ จิตใจ ครอบครัว หรือสังคม ส่วนเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมหรือยับยั้งการเกิดพฤติกรรมติดเกมในเด็กทั้งสิ้น นอกจากนี้การเล่นเกมเป็นระยะเวลาที่ยังส่งผลกระทบต่อที่เป็นปัญหากับเด็กอีกมากมาย ได้แก่ สุขภาพร่างกาย การเรียน และพฤติกรรม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่สำคัญ ที่จะขัดขวางการมีพัฒนาของเด็กไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยอาจส่งผลกระทบต่อเด็ก เกิดปัญหาขึ้นในอนาคตได้ ดังนั้นการดูแลแก้ไขปัญหาดังกล่าวติดเกมถือเป็นพันธกิจหลักที่เราทุกคนต้องให้ความสำคัญ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่จะดูแลเรื่องนี้ แต่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทั้งครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวพฤติกรรมติดเกมของเด็กและวัยรุ่นมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. จากปัญหาชุมชนและสังคมดังกล่าว นักเรียนมีความคิดเห็นว่า สนใจที่จะแก้ปัญหาประเด็นใดบ้าง ระบุมา 3 ข้อ

คำตอบ

.....
 .....

6. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียนคิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัยนั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

คำตอบ

.....

.....

.....

7. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการแก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ

คำตอบ

.....

.....

.....

8. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดีอย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ

คำตอบ

.....

.....

ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 3

หมอกควันภาคเหนือ ปี 2562 สูงสุด 353 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ระหว่างมกราคมถึง พฤษภาคม 2562 พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน(PM2.5) สูงสุดเท่ากับ 353 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร(มคก./ลบ.ม.) ที่ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และมีจำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM2.5 สูงเกินค่ามาตรฐาน (50 มคก./ลบ.ม.) 112 วัน โดยมีปัจจัยจากสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าปกติ ทำให้เกิดไฟได้ง่าย และลูกกลมอย่างรวดเร็ว ประกอบกับพื้นที่เป็นภูเขาสูงชันจึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าดับไฟของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ 9 จังหวัดภาคเหนือได้ระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน ทหาร ตำรวจ เครือข่ายอาสาสมัคร และ ทส. ได้เคลื่อนย้ายกำลังพลจากนอกพื้นที่เข้ามาเสริมในจุดเสี่ยง เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการเผาและดับไฟก่อนเกิดการลูกกลม รวมถึงการปฏิบัติงานเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ได้แก่ การฉีดพ่น ละอองน้ำ การแจกจ่ายหน้ากากอนามัย การให้บริการสถานที่ปลอดมลพิษ การออกหน่วยบริการสาธารณสุข และปฏิบัติการทำฝนหลวง

9. จากเหตุการณ์ที่กำหนดให้ ถ้าเกิดขึ้นภายในชุมชนของนักเรียน จะเลือกแก้ปัญหาจากจุดใดก่อน

คำตอบ

.....
.....
.....

10. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียนคิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัยนั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

คำตอบ

.....
.....
.....

11. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการแก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ

คำตอบ

.....
.....
.....

12. การแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดีอย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่าง

ประกอบ

คำตอบ

.....
.....
.....

ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 4

หนุ่มเมายาคลั่งฆ่าแม่-เผาบ้าน ก่อนถูกจับตาย

เมื่อเวลาประมาณ 10.00 น. วันนี้ เกิดเหตุคนร้ายเป็นชายคลุ้มคลั่ง เผาบ้านพักของตัวเองใน ซอยบางพรม 54 แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน เมื่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงไปถึงที่เกิดเหตุ พบนายนนทชัย การ เคารพ อายุ 35 ปี กำลังอาละวาดใช้มีดดาบยาวประมาณ 1 เมตร เฉือนร่างนางสุรางค์รัตน์ จ้อยเจือ มารดา อายุประมาณ 62 ปี เสียชีวิตแล้ว ากการสอบถามนางสาวศิริรัตน์ จ้อยเจือ ลูกพี่ลูกน้องคนร้าย เล่าว่า คนร้ายประกอบอาชีพขับวินรถจักรยานยนต์รับจ้าง เสพยามาหลายปี และติดคุกมาตลอด เมื่อ ออกมาก็เสพยา และมีอาการคลุ้มคลั่ง จะทำร้ายร่างกายคนในบ้านมานับ 10 ครั้ง เมื่อครบครวัไป แจ้งความที่ สน.บางเสาธง ก็ไม่เคยถูกจับ จนมาเช้าวันนี้ประมาณ 06.00 น. นายนนทชัยคลุ้มคลั่งอีกครั้ง โดยถือมีดไล่ทำร้ายคนตามถนน ครอบครัวจึงแจ้งตำรวจ เมื่อสายตรวจมาถึง ก็มีการพูดคุยกัน ก่อนที่สายตรวจจะกลับไปเพราะอ้างว่าไม่ใช่เหตุซึ่งหน้าและอ้างว่านายนนทชัยแกล้งบ้า หลังจากนั้นไม่ถึง 5 นาที นายนนทชัยก็เผาบ้านตนเอง เมื่อชาวบ้านไปดูก็พบร่างของนางสุรางค์รัตน์ ถูกลาก ออกมาเสียชีวิตบริเวณบ้านแล้ว จึงพยายามดับไฟแต่ถูกนายนนทชัยข่มขู่ไม่ให้ดับไฟ และถูกวิสามัญฆาตกรรมในที่สุด

ที่มา สำนักข่าวไทยออนไลน์ <https://tna.mcot.net/crime-620391>

13. จากสถานการณ์หนุ่มเมายาคลั่งฆ่าแม่-เผาบ้าน ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าปัญหาหลักคืออะไร และ ส่วนเกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดีอย่างไร

คำตอบ

.....

.....

.....

14. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียนคิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัย นั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

คำตอบ

.....

.....

.....

15. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการแก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ

คำตอบ

.....

.....

.....

16. การแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดีอย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ

คำตอบ

.....

.....

.....

ตัวอย่างปัญหาชุมชนและสังคม เรื่องที่ 5

นางเกตุณี เชื้อเอี่ยมพันธ์ ครูแนะแนว โรงเรียนเรณูวิทยานุกูล อ.เรณูนคร จ.นครพนม พร้อมด้วย นางเกตุวดี ยะสะกะ ครูแนะแนว นางศุทธิณี หล้ามุงคุณ ครูที่ปรึกษา ได้นำผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ ตรวจสอบให้การช่วยเหลือครอบครัว เด็กหญิง ศิริพร มีพรหม หรือ น้องจอย อายุ 12 ปี อยู่บ้านเลขที่ 106 หมู่ 10 บ้านเนินน้ำคำ ต.โคกหินแฮ่ อ.เรณูนคร จ.นครพนม นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นนักเรียนดีเด่น ทั้งด้านกิจกรรม ความประพฤติเรียบร้อย ที่สำคัญมีผลการเรียนดีเด่นอันดับ 1 ของโรงเรียน แต่ประสบปัญหาทางสังคม ฐานะยากจน อาศัยอยู่ในบ้านพักเป็นเพิงไม้เก่า โดยมียายและน้องอีก 2 คน ที่ต้องคอยดูแล หลังคณะครูของโรงเรียนเดินทางไปตรวจเยี่ยมบ้าน เนื่องจากเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งเข้ารับการศึกษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ที่สุดแสนแร้นทืด จนกระทั่งมีผู้ใจบุญนำภาพถ่ายและข้อมูลมาเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ เพื่อวิงวอนหาทางช่วยเหลือ ห่วงอนาคตการศึกษา เนื่องจากงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐไม่เพียงพอในการดูแลช่วยเหลือ

17. จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนมีความคิดเห็นว่า อะไรคือปัญหา

คำตอบ

.....

.....

18. จากปัญหาชุมชนและสังคมที่ดังกล่าว นักเรียนคิดว่ามีปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และแต่ละปัจจัยนั้นมีผลกระทบตามมาอย่างไรบ้าง ระบุมา 2 ข้อ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

คำตอบ

.....
.....
.....

19. จากปัญหาดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวทางการแก้ปัญหา หรือแนวทางการป้องกันอย่างไร จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน ระบุมา 3 ข้อ

คำตอบ

.....
.....
.....

20. ผลของการแก้ปัญหาจากวิธีดังกล่าว จะส่งผลดีอย่างไรกับชุมชนและสังคมบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ

คำตอบ

.....
.....
.....

การให้คะแนนคำตอบ

เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

องค์ประกอบ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
<p>1. กำหนดปัญหา</p> <p>1.1 บอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์</p> <p>1.2 แยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย</p> <p>1.3 อธิบายเหตุผลประกอบการกำหนดปัญหา</p> <p>1.4 ระบุความสำคัญของปัญหาจากสถานการณ์</p>	<p>กำหนดปัญหาครบทั้ง 4 ประเด็น มีความถูกต้อง ชัดเจน</p>	<p>กำหนดปัญหาครบ 3 ประเด็น มีความถูกต้อง ชัดเจน</p>	<p>กำหนดปัญหาได้ 2 ประเด็น มีความถูกต้อง ชัดเจน</p>	<p>กำหนดปัญหาได้เพียง 1 ประเด็น</p>
<p>2. การวิเคราะห์ปัญหา</p> <p>2.1 ระบุสาเหตุของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด</p> <p>2.2 ระบุผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด</p> <p>2.3 ให้เหตุผลและข้อมูลประกอบสาเหตุของปัญหาได้</p> <p>2.4 เชื่อมโยงสาเหตุและผลกระทบได้ถูกต้องทุกประเด็น</p>	<p>วิเคราะห์-เชื่อมโยงปัญหา ชุมชนจากสถานการณ์ ตัวอย่างที่กำหนดให้ ครบทั้ง 4 ประเด็น</p>	<p>วิเคราะห์-เชื่อมโยงปัญหา ชุมชนจากสถานการณ์ ตัวอย่างที่กำหนดให้ ได้ ครบ 3 ประเด็น</p>	<p>วิเคราะห์-เชื่อมโยงปัญหา ชุมชนจากสถานการณ์ ตัวอย่างที่กำหนดให้ ได้ 2 ประเด็น</p>	<p>วิเคราะห์-เชื่อมโยงปัญหา ชุมชนจากสถานการณ์ ตัวอย่างที่กำหนดให้ ได้ เพียง 1 ประเด็น</p>

องค์ประกอบ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
3. การนำเสนอวิธีการ แก้ปัญหา 3.1 ค้นหาแนวทางแก้ปัญหา ที่ตรงกับสาเหตุของปัญหา 3.2 ดำเนินการแก้ไขปัญหา ตามแนวทางที่กำหนดไว้ 3.3 เเคราะห์ผลดี-ผลเสีย ของ แนวทางแก้ไขปัญหาที่ นำเสนอได้ถูกต้อง 3.4 นำเสนอผลที่เกิดขึ้นจาก การแก้ปัญหา	นำเสนอวิธีการ แก้ปัญหาได้ ครบถ้วน สมบูรณ์ ทั้งหมด 4 ประเด็น	นำเสนอวิธีการ แก้ปัญหาได้ ครบถ้วน สมบูรณ์ ทั้งหมด 4 ประเด็น	นำเสนอวิธีการ แก้ปัญหาได้ ครบถ้วน สมบูรณ์ ทั้งหมด 4 ประเด็น	นำเสนอวิธีการ แก้ปัญหาได้ ครบถ้วน สมบูรณ์ ทั้งหมด 4 ประเด็น
4. การวิเคราะห์ผลการ แก้ปัญหา 4.1 สามารถอภิปรายผลการ แก้ปัญหาได้ 4.2 สรุปแนวทางการ แก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ 4.3 นำเสนอแนวทาง แก้ปัญหาในอนาคตได้ 4.4 แสดงความรู้สึกที่ดีต่อ การแก้ปัญหา	วิเคราะห์ผลการ แก้ปัญหา ได้ ถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจน ทั้ง 4 ประเด็น	วิเคราะห์ผลการ แก้ปัญหา ได้ ถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจน ทั้ง 3 ประเด็น	วิเคราะห์ผลการ แก้ปัญหา ได้ ถูกต้องจำนวน 2 ประเด็น	วิเคราะห์ผลการ แก้ปัญหา ได้ ถูกต้อง ชัดเจน เพียง 1 ประเด็น

เกณฑ์ประเมิน

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาน้อย

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาแบบทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วย
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับกระบวนการคิด
แก้ปัญหา

โดยทำ เครื่องหมาย

- ✓ ลงในช่อง +1 , 0 หรือ -1 ซึ่งกำหนดคะแนนการพิจารณาไว้ ดังนี้
- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์การคิดแก้ปัญหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
นักเรียนสามารถ กำหนดปัญหาที่ เกิดขึ้นจริงในชุมชน	(สถานการณ์นี้ ใช้ตอบคำถามข้อ 1-5) หมู่บ้านที่เอกอยู่เมื่อประมาณ 5 ปีก่อน อุดม สมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ น้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอเพราะ ฝนตกชุกตลอดปี แต่ในปัจจุบันพื้นที่แห้งแล้งมาก ชาวบ้านขาดน้ำ ดื่มน้ำใช้ ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้าน ในหมู่บ้านได้ตัดไม้ทำลายป่าจนภูเขาโล่งเตียน 1. ปัญหาของสถานการณ์นี้คืออะไร ก. หมู่บ้านไม่มีอ่างเก็บน้ำ ข. หมู่บ้านอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ค. ชาวบ้านขาดแคลนอาหาร ง. ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล				
นักเรียนวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง สาเหตุและผลกระทบ ของปัญหาชุมชนได้ ถูกต้อง	2. สาเหตุของปัญหาในสถานการณ์นี้คืออะไร ก. ชาวบ้านมีฐานะยากจน ข. ป่าไม้ถูกทำลาย ค. ชาวบ้านไม่ช่วยกันรักษาแหล่งน้ำ ง. หมู่บ้านเป็นดินทรายเก็บน้ำไม่อยู่				
นักเรียนมีส่วนร่วมใน การรับผิดชอบต่อ ชุมชน	3. นักเรียนคิดว่าจะแก้ปัญหาในสถานการณ์นี้ได้ อย่างไร ก. ทำฝนมเทียม ข. ให้ชาวบ้านทำการเกษตรเพื่อยังชีพ ค. ทำฝายขนาดใหญ่ด้วยคอนกรีตเพื่อเก็บ น้ำไว้ใช้ ง. ปลูกฝังให้ชาวบ้านรักป่าและปลูกป่า ทดแทน				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
นำเสนอวิธีการและขั้นตอนการแก้ไข ปัญหาให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในชุมชนได้	4. นักเรียนมีแนวคิดใดที่จะแนะนำชาวบ้านจาก สถานการณ์ที่กำหนดนี้ ก. ให้ชาวบ้านขุดบ่อน้ำให้มาก ข. ให้แนวคิดถึงประโยชน์ของต้นไม้ ค. ให้ประสานงานเพื่อทำฝนเทียม ง. การปลูกต้นไม้ต้องใช้เวลาานานมาก				
นักเรียนเห็นประโยชน์ ของการแก้ปัญหา ชุมชน	5. จากวิธีการที่นักเรียนเสนอเพื่อแก้ปัญหาใน สถานการณ์นี้ผลจะเป็นอย่างไร ก. ชาวบ้านมีน้ำใช้จากฝายตลอดปี ข. ปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นกว่าทุกปี ค. ป่าไม้ไม่ถูกทำลาย ทำให้ฝนตกต้องตาม ฤดูกาล ง. ชาวบ้านจะเลี้ยงชีพได้อย่างเพียงพอ				
	(สถานการณ์นี้ ใช้ตอบคำถามข้อ 6-10) ค่านิยมของสังคมไทยในปัจจุบันคนไทยรัก อิสรภาพเป็นตัวของตัวเองเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่ก็ ชอบความโอ้อ่า ชอบสิ่งที่แสดงออกถึงความ หรูหรา มีความเป็นบริโภคนิยม เช่น จัดงานเลี้ยง และพิธีใหญ่โต มีของใช้ราคาแพง รับประทาน อาหารในร้านที่มีชื่อเสียง นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย				
นักเรียนมีส่วนร่วมใน การรับผิดชอบต่อ ชุมชน	6. จากค่านิยมของคนไทยในปัจจุบัน นักเรียนคิด ว่าค่านิยมใดที่ควรแก้ไขมากที่สุด ก. ความรักอิสรภาพ ข. ความเป็นบริโภคนิยม ค. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ง. ความเป็นตัวของตัวเอง				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อ เสนอ
		+1	0	-1	
นักเรียนวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง สาเหตุและผลกระทบ ของปัญหาชุมชนได้ ถูกต้อง	7. ปัญหาที่เกิดจากค่านิยมของสังคมไทยมาจาก สาเหตุใด ก. แนวคิดที่ว่าสินค้าไทยล้ำสมัย ข. แนวคิดที่ว่าสินค้าจากต่างประเทศทันสมัย ค. การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศมาโดยไม่ มีการปรับใช้ ง. ขาดการปลูกฝังค่านิยมที่ดีมาตั้งแต่ยังเด็ก				
นำเสนอผลการ แก้ปัญหาชุมชนได้	8. ผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างสอดคล้อง กับแนวทางแก้ปัญหา คือข้อใด ก. คนไทยมีชีวิตเรียบง่าย ข. คนไทยมีพฤติกรรมเป็นผู้มีเหตุผล ค. คนไทยกลายเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด ง. คนไทยเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค				
ออกแบบขั้นตอนและ วิธีการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาชุมชนได้	9. นักเรียนมีแนวคิดใดในการแก้ปัญหาดังกล่าว ก. ชื้อสินค้าที่ไทยทำ ข. งดซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ค. เลือกรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศแล้ว นำมาปรับใช้ ง. ปลูกฝังค่านิยมที่ดีตั้งแต่ยังเด็ก				
สรุปองค์ความรู้ เกี่ยวกับแนวทางการ แก้ไขปัญหาชุมชนได้ ถูกต้อง	10. เมื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจะทำให้เกิดผลดี ก. สังคมไทยจะเป็นสังคมแบบบริโภคนิยม ข. เด็กไทยมีค่านิยมผิดๆ ข. คนไทยขาดความฉลาดในการบริโภค ง. เศรษฐกิจล่มสลาย				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	(สถานการณ์นี้ ใช้ตอบคำถามข้อ 11-15) ในลำน้ำเจ้าพระยาบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง ได้มีปลามากมาย ลอยน้ำขึ้นมาหายใจ รวมไปถึงปลาในกระชัง ที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้บริเวณริมแม่น้ำก็ลอยหัวขึ้นมาหายใจ และตายลอยเป็นแพในที่สุด ซึ่งก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์นี้ได้มีเรือบรรทุกน้ำตาลประมาณ 2 พันตันล่ม				
นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน	11. จากเหตุการณ์ที่กำหนด ข้อใดเป็นปัญหา ก. เกิดมลพิษทางน้ำ ข. ปลาตายจำนวนมาก ค. เรือบรรทุกน้ำตาลล่ม ง. เศรษฐกิจเสียหาย				
นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง	12. สาเหตุที่ทำให้ปลาตายเป็นจำนวนมากคืออะไร ก. ภาวะน้ำขาดออกซิเจนอย่างฉับพลัน ข. ปลาไม่ชอบน้ำตาล ค. ปลาในกระชังหนีออกจากกระชังไม่ได้ ง. น้ำตาลจำนวนมากละลายผสมกับน้ำทำให้น้ำหวาน				
นำเสนอวิธีการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหามอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้	13. ถ้านักเรียนเป็นเจ้าของกระชังปลาริมแม่น้ำ นักเรียนมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร ก. จับปลาที่ตายแล้วไปขาย ข. จับปลาที่ลอยขึ้นมาหายใจนำไปรับประทาน ค. เร่งติดเครื่องปรับออกซิเจนและเครื่องบำบัดน้ำเสีย ง. พึ่งร้องค่าเสียหายจากเรือบรรทุกน้ำตาล				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
ประเมินการผล แก้ปัญหาของกลุ่ม ตนเองได้	14. นักเรียนคิดว่าวิธีแก้ปัญหาที่นักเรียนเลือก จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร ก. ช่วยป้องกันไม่ให้ปลาที่ยังเหลืออยู่ตาย ข. ปลาที่ตายแล้วมีน้อยลง ค. ไม่ต้องเสียค่าซื้อปลา ง. ได้รับค่าเสียหายเพื่อน มาซื้อพันธุ์ปลาใหม่				
สามารถนำเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหาอื่นๆ ได้	15. หากไม่มีการแก้ไขใด ๆ จะเกิดผลเสีย โดยรวมอย่างไร ก. ไม่มีผลเสียใด ๆ ในระยะยาว ข. เศรษฐกิจการค้าขายปลาในจังหวัดที่เกิดและ จังหวัดใกล้เคียงเสียหายหนัก ค. น้ำตาลทำให้เกิดความหวานในแม่น้ำทำให้ สิ่งมีชีวิตตายหมด ง. เกิดน้ำเสียทำให้ประชาชนไม่สามารถบริโภค ได้				
	(สถานการณ์นี้ ใช้ตอบคำถามข้อ 16-20) ตำรวจชุดเฉพาะกิจปราบปรามยาเสพติด สถานีตำรวจภูธรหนองขาม อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี จับกุมเยาวชนชายอายุ 16 ปี พร้อมยึดของกลาง ยาบ้า 212 เม็ด หลังสืบทราบได้ว่าผู้ต้องหาเป็น เอเยนต์จำหน่ายยาเสพติดให้เด็กนักเรียน ทั้งนี้ จากการการสอบสวนให้การรับสารภาพว่า ตนมี ปัญหาครอบครัวจึงหนีออกจากบ้านมาเช่า ห้องพักอยู่เพียงลำพัง โดยตั้งตัวเป็นพ่อค้ายาเสพ ติด ซึ่งจะขายให้กับเด็กนักเรียนตามโรงเรียน ต่างๆ เพราะเห็นว่ามีรายได้ดี				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
นักเรียนสามารถ กำหนดปัญหาที่ เกิดขึ้นจริงในชุมชน นักเรียนวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง สาเหตุและผลกระทบ ของปัญหาชุมชนได้ ถูกต้อง	16. จากเหตุการณ์ที่กำหนด ข้อใดเป็นปัญหา หลัก ก. การใช้จ่ายเงินเกินความจำเป็น 17. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว คือข้อใด ก. ความอยากรู้ อยากลองของพ่อค้ายาเสพติด ข. มีปัญหาครอบครัวจึงหนีออกจากบ้าน ทำให้ ไม่ได้ศึกษาต่อและขายยาเสพติด ค. เซ้าห้องพักอยู่เพียงลำพัง ง. เห็นว่ามีรายได้ดี				
นำเสนอวิธีการและ ขั้นตอนการแก้ไข ปัญหาให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในชุมชนได้	18. ถ้านักเรียนเป็นเยาวชน และเป็นเพื่อนของ นักเรียนที่ซื้อขายยาเสพติด จะมียุทธวิธีแก้ปัญห อย่างไร ก. การแนะนำเพื่อน หรือพาเพื่อนไปบำบัดเพื่อ เลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ข. แจ้งคุณครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเพื่อน เพื่อให้ช่วยแก้ปัญหาคู่เพื่อนติดยาเสพติด ค. แจ้งตำรวจ ให้ไปจับเพื่อนและพ่อค้ายา ง. เลิกคบ ไม่ยุ่งเกี่ยว				
สามารถเผยแพร่ผล การแก้ปัญหาได้	19. นักเรียนจะมีวิธี นำข้อคิดที่ได้จากการหา แนวทางแก้ปัญหาในตัวอย่างเรื่องนี้ ได้อย่างไร ก. จัดทำค่ายประสบการณ์เพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้ เพื่อนนักเรียน ข. จัดทำเป็นประวัติส่วนตัวของเพื่อน และ แจกจ่ายให้กับทุกคนในโรงเรียน ค. ปิดเป็นความลับ ไม่ควรให้ใครรู้ และไม่คว รขยายความเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้ใดทั้งสิ้น ง. ตอกย้ำความผิดพลาดของเพื่อน				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
นักเรียนเห็นประโยชน์ ของการแก้ปัญหา ชุมชน	20. ถ้าหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไข จะเกิด เหตุการณ์ใดตามมา ก. เยาวชนชายอายุ 16 ปี เอเยนต์จำหน่ายยา เสพติด มีฐานะมั่นคง ร่ำรวย ข. จะเกิดเป็นค่านิยม และการมีพฤติกรรม เลียนแบบของเด็กเยาวชน ค. ชุมชนและสังคมจะเกิดเหตุการณ์วุ่นวาย มีทั้ง คนขาย และคนเสพ มีการก่ออาชญากรรม ง. จะเกิดกรณีตัวอย่างที่ดี				
	(สถานการณ์นี้ ใช้ตอบคำถามข้อ 21-24) ในครอบครัวของสมหวัง มีสมาชิก 4 คน ซึ่งสมาชิกในครอบครัวชอบรับประทานอาหาร จากพวกเนื้อสัตว์เป็นส่วนใหญ่ ไม่ชอบ รับประทานผักและผลไม้ยกเว้นสมหวัง 1 เดือน ต่อมา ปุ่สังเกตเห็นว่า คนในครอบครัวมีอาการ เลือดออกตามไรฟันแต่ตัวของปุ่ไม่เป็น				
นักเรียนสามารถ กำหนดปัญหาที่ เกิดขึ้นจริงในชุมชน	21. ข้อใดเป็นปัญหาที่สำคัญของสถานการณ์นี้ ก. ทำไมสมหวัง จึงไม่มีเลือดออกตามไรฟัน ข. โรคเลือดออกตามไรฟันเป็นโรคติดต่อหรือไม่ ค. ในผักและผลไม้มีอะไรที่ทำให้สมหวัง ไม่เป็น เลือดออกตามไรฟัน ง. ทำไมสมาชิกในครอบครัวของสมหวัง จึงเป็น โรคเลือดออกตามไรฟัน				
นักเรียนวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง สาเหตุและผลกระทบ ของปัญหาชุมชนได้ ถูกต้อง	22. ข้อใดคือสาเหตุของปัญหาในสถานการณ์นี้ ก. รับประทานแต่อาหารที่มีรสจัด ข. ขาดสารอาหารจำพวกวิตามินซี ค. ผักและผลไม้ทำให้เลือดแข็งตัว ง. ขาดการเอาใจใส่ดูแลสุขภาพเหงือกและฟัน				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
สรุปองค์ความรู้ เกี่ยวกับแนวทางการ แก้ไขปัญหามุมชนได้ ถูกต้อง	22. หากสมาชิกในครอบครัวของสมหวังกินผัก และผลไม้ จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ ก. ได้แน่นอน เพราะไม่กินเนื้อสัตว์ก็ไม่มีโรค ข. ไม่ได้แน่ เพราะโรสดังกล่าวเกิดจากกรณีอื่น ค. ได้แน่นอน เพราะผักและผลไม้มีวิตามินซี ง. ไม่ได้แน่ เพราะการกินผักและผลไม้ต้องกิน ตั้งแต่เด็ก ๆ				
สามารถนำเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหามุมชน อื่น ๆ ได้	23. นักเรียนมีแนวคิดอย่างไรในการแนะนำ สมาชิกในครอบครัวเรื่องการกินผักผลไม้ ก. พบทันตแพทย์ทุกปี ข. ให้ทุกคนงดกินเนื้อสัตว์ ค. แจ้งให้ทุกคนกินแต่ผักผลไม้ ง. ให้ความรู้เรื่องโภชนาการ				
นำเสนอวิธีการและ ขั้นตอนการแก้ไข ปัญหาให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในชุมชนได้	24. นักเรียนคิดว่าจะแก้ปัญหามุมชนในสถานการณ์นี้ อย่างไร ก. รับประทานผักและผลไม้ ข. ไปพบทันตแพทย์ ค. ให้ทุกคนทานอาหารที่มีรสจัด ง. แนะนำประโยชน์ของอาหารประเภทต่าง ๆ				
	(สถานการณ์นี้ ใช้ตอบคำถามข้อ 25-29) บ้านของสมชายตั้งอยู่ใกล้โรงงาน อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งมีควันรบกวนไปทั่ว บริเวณนั้น และมาลีพบว่า ต้นกุหลาบในสวนหน้า บ้านไม่ค่อยเจริญเติบโต เมื่อสมชายสังเกตที่ต้น กุหลาบพบว่า มีละอองสีดำ ๆ ปกคลุมทั่วทั้งสวน ของใบ				

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบข้อที่	การพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน	25. ข้อใดเป็นปัญหาที่สำคัญของสถานการณ์นี้ ก. บริเวณบ้านมีเขม่าควันรบกวน ข. ต้นกุหลาบไม่เจริญเติบโต ค. ใบกุหลาบมีละอองสีดำปกคลุม ง. โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยควันพิษ				
นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง	26. ข้อใดคือสาเหตุของปัญหาในสถานการณ์นี้ ก. มาลีไม่มีเวลาดูแลสวนกุหลาบ ข. บ้านอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมมากเกินไป ค. ควันจากโรงงานลอยมาติดใบของกุหลาบ ง. โรงงานอุตสาหกรรมไม่มีการควบคุมการปลดปล่อยเขม่าควัน				
นำเสนอวิธีการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหามิให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้	27. นักเรียนคิดว่าจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ก. ย้ายบ้านออกจากโรงงานแห่งนี้ ข. เสนอแนะให้โรงงานควบคุมมลพิษ ค. รดน้ำต้นกุหลาบทุกวัน ง. ทำความสะอาดบ้านทุกวัน				
สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้	28. แนวคิดใดที่ควรนำไปใช้ในการแก้ปัญหานี้ ก. การย้ายบ้าน ข. การย้ายโรงงาน ค. การดูแลต้นกุหลาบ ง. การย้ายต้นกุหลาบ				
นักเรียนเห็นประโยชน์ของการแก้ปัญหาชุมชน	29. จากการที่นักเรียนเสนอวิธีแก้ปัญหามิในสถานการณ์นี้ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ก. บ้านสะอาดปราศจากเขม่าควัน ข. ต้นกุหลาบเจริญเติบโตขึ้น ค. โรงงานไม่ปล่อยเขม่าและควันพิษ ง. บ้านอยู่ไกลจากโรงงานไม่มีควันรบกวน				

สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอื่นๆได้	<p>30. นักเรียนสามารถนำแนวทางแก้ปัญหาไปใช้ในอนาคตได้ อย่างเช่น กรณีใด</p> <p>ก. ปัญหาเสพติดในชุมชน</p> <p>ข. ปัญหามลพิษน้ำในชุมชน</p> <p>ค. ปัญหาความยากจนในชุมชน</p> <p>ง. ไม่มีข้อใดถูก</p>				
--------------------------------------	---	--	--	--	--

ภาคผนวก จ แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน

ตาราง 19 แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหา ในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 กับนักเรียน 3 คน

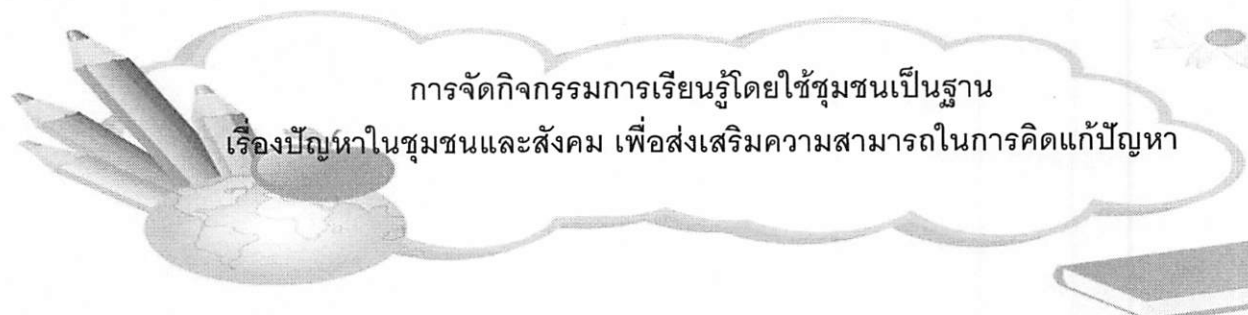
คนที่	ผลการสังเกต	การปรับปรุงแก้ไข
ด้านเนื้อหา	<p>1. เนื้อหาบางส่วนที่ใช้ในการสอน ควรมีการยกตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่านี้ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน</p> <p>2. วิธีการแก้ปัญหา นักเรียนควรได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไข ปัญหา ของแต่ละแนวทางก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือเลือกแนวทาง</p>	<p>1. ปรับการยกตัวอย่างปัญหา สถานการณ์ ให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น</p> <p>2. ปรับเนื้อหาให้เหมาะกับวัยและความเข้าใจของนักเรียน</p>
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	<p>1. กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการใช้ชุมชนเป็นฐาน</p>	<p>1. เพิ่มคำชี้แจงขั้นตอนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานว่ามีลำดับอย่างไรบ้างเพื่อให้นักเรียนเข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้</p>
ด้านเวลา	<p>1. การทำกิจกรรมบางเรื่องใช้เวลา น้อยกว่าที่กำหนด และบางกิจกรรมใช้เวลามากกว่าที่กำหนด</p>	<p>1. ปรับเวลาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมในเรื่องต่างๆ</p>

ตาราง 20 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

นักเรียน	คะแนน
1	18
2	15
3	16
4	19
5	17
6	20
7	19
8	19
9	16
10	15
11	14
12	17
13	18
14	19
15	16
16	15
17	19
18	16
19	15
20	15

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	Mean	t	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	20	20	17.18	1.85	85.88	4.86 *	0.0001

ภาคผนวก ช ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชน และสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จัดทำโดย
นางสาวกิตติภา อ้นพิมพ์
สาขาหลักสูตรและการสอน ปีการศึกษา 2564
มหาวิทยาลัยนเรศวร

**กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

กิจกรรมขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ

เป็นขั้นที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน

กิจกรรมขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ

เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้ ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้

กิจกรรมขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ

เป็นขั้นตอนที่ ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต

กิจกรรม ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไขปัญหาสู่ชุมชนได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาลื่นๆในอนาคตได้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	กิจกรรม	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ	ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจ และระบุสภาพปัญหาของชุมชน กำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาปัญหาจากชุมชนที่สนใจ และวางแผนการดำเนินงาน และลงพื้นที่สำรวจชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ครูกำหนดสถานการณ์ปัญหา โดยเสนอปัญหาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน - ครูติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อเตรียมชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร - ผู้เรียนลงมือสำรวจชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลแก้ไขปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนระบุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน - ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมจากชุมชนเพื่อร่วมแก้ปัญหา - ผู้เรียนวางแผน และออกแบบเครื่องมือในการสำรวจชุมชน - ผู้เรียนลงมือสำรวจชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลแก้ไขปัญหา
ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ	ผู้เรียนกำหนดกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหามุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน วางแผนแก้ปัญหามุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความ	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทบทวนสภาพปัญหาในชุมชนที่ได้นำเสนอ - ครูติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนทบทวนปัญหามุมชนที่กลุ่มตนเองสนใจ - นักเรียนทุกกลุ่มกำหนดกรอบการดำเนินงาน และระบุแนวทางการแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	กิจกรรม	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
	<p>คิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ</p> <p>ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนตามแนวทางที่วางแผน</p>	<p>-ดูแลตรวจสอบ แนะนำความถูกต้องและครอบคลุม</p>	<p>- นักเรียนนำกรอบการดำเนินงานและแนวทางที่ได้จัดทำไว้ เพื่อไปร่วมกันวางแผนการแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน</p> <p>- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแนวทางการดำเนินงานที่ได้วางแผนแล้ว มานำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในชั้นเรียน และครูผู้สอน</p> <p>- นักเรียนลงมือศึกษาค้นคว้าตามกรอบการศึกษาที่กำหนดและบันทึกข้อมูล</p>
<p>ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ</p>	<p>- ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และ</p>	<p>- ติดต่อประสานงาน</p> <p>- อำนวยความสะดวก จัดหาประสานงาน วัสดุ เอกสาร สื่อเทคโนโลยี</p>	<p>- นักเรียนนำเสนอ และร่วมกันอภิปรายผลการดำเนินงาน บันทึกผลการดำเนินงานของกลุ่มอื่นๆ</p> <p>- นักเรียนร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมกันบอก</p>

ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	กิจกรรม	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
	<p>ประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาชุมชนโดยให้ชุมชนเป็นฐาน</p> <p>สรุปองค์ความรู้</p>	<p>- แนะนำ แนวทางในการดำเนินงาน</p>	<p>ความรู้ลึก ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมชุมชนเป็นฐานครั้งต่อไป</p> <p>- ออกแบบวิธีการการนำเสนอผลการแก้ปัญหา</p> <p>- ประเมินประสิทธิภาพ คุณภาพ การปฏิบัติงานกลุ่ม</p> <p>ประเมินตนเองทั้งด้านความรู้ กระบวนการกลุ่ม</p> <p>- บันทึกผลการดำเนินงาน และผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>
<p>ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration การเผยแพร่และนำเสนอผลการแก้ปัญหา</p>	<p>จัดแสดงผลงาน/นิทรรศการ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรม</p>	<p>- ติดต่อประสานงานเพื่อแสดงผลงาน</p> <p>- อำนวยความสะดวก จัดหาประสานงาน วัสดุ เอกสาร สื่อเทคโนโลยี</p>	<p>- นักเรียนร่วมกันจัดแสดงผลงาน /นิทรรศการ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรม</p>

ตารางโครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
<p>แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย</p>	<p>ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไป</p>	<p>1. การกำหนดปัญหา - ความสามารถในการบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ - แยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย</p> <p>2. การวิเคราะห์ปัญหา/นิยามสาเหตุของปัญหา - ความสามารถในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด - ความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด</p>	<p>1. นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน 2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง 3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน</p>

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
	ร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาชุมชน		
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไข	<p>ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน</p> <p>วางแผนแก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน</p> <p>นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ</p> <p>ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนตามแนวทางที่วางแผน</p>	<p>3. การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสามารถในการค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหา - ความสามารถในการดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออกแบบขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานแก้ไขปัญหาชุมชนได้ 2. นำเสนอวิธีการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การลงมือแก้ปัญหาชุมชน		3. การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา (ต่อ) - ความสามารถในการค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหา - ความสามารถในการดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้	1. แก้ปัญหาตามแนวทางที่ออกแบบไว้ได้ 2. นำเสนอผลการแก้ปัญหาชุมชนได้ 3. นักเรียนเห็นประโยชน์ของการแก้ปัญหาชุมชน
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Reflection ของการคิดแก้ปัญหาชุมชน	ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ - ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และ ประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และ ประสพการณ์ที่ได้จากการ	4. การวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหา - ความสามารถในการอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหว่า ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร - ความสามารถในการสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต	1. สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหชุมชนได้ถูกต้อง 2. ประเมินการผลแก้ปัญหาของกลุ่มตนเองได้ 3. อธิบายความรู้สึกที่มีต่อการแก้ไขปัญหชุมชนได้เหมาะสม

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขั้นตอนชุมชนเป็นฐาน	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
	แก้ปัญหาชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และสรุปองค์ความรู้		
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาชุมชน	<p>ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ</p> <p>- ผู้เรียนประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหามุมชน และการจัดแสดงผลงานการแก้ไขปัญหามุมชน ให้คุณครู เพื่อนนักเรียน และคนในชุมชนรับทราบ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชนได้ในอนาคต</p>		<p>1.สามารถเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาได้</p> <p>2.สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคืออื่น ๆ ได้</p>

ภาคผนวก ณ ตัวอย่างแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาใน
ชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รหัสวิชา ส 23101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสังคมไทย เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม
และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดใน
การลดความขัดแย้ง

ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน
2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน

4. สาระสำคัญ

ปัจจุบันในชุมชนและสังคมไทย เกิดปัญหาและความขัดแย้งจำนวนมาก ซึ่งปัญหาที่สำคัญ
และกระจายตัวอยู่ทุกชุมชนได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม และ
ปัญหาเสฟสื่อออนไลน์ ทางที่ดีทุกคนทุกฝ่ายจึงต้องมีส่วนร่วมที่ช่วยให้ชุมชนและสังคมหมดไปซึ่ง
ปัญหา และเกิดความสงบสุข

5. สาระการเรียนรู้

- 5.1 การกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม

5.2 การเชื่อมโยงสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนที่เกิดขึ้น

5.3 การมีส่วนร่วม และจิตสำนึกในแก้ไขปัญหาชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความสุขสงบ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์
- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

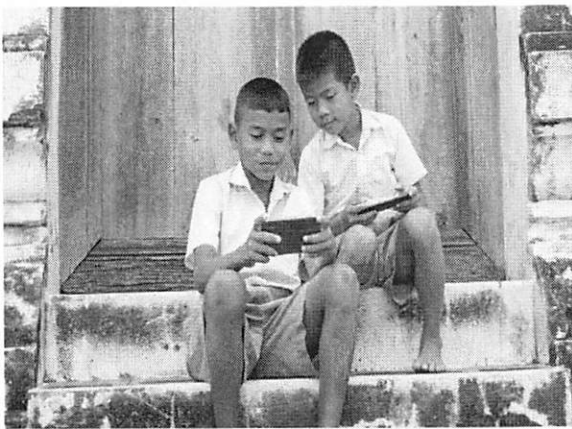
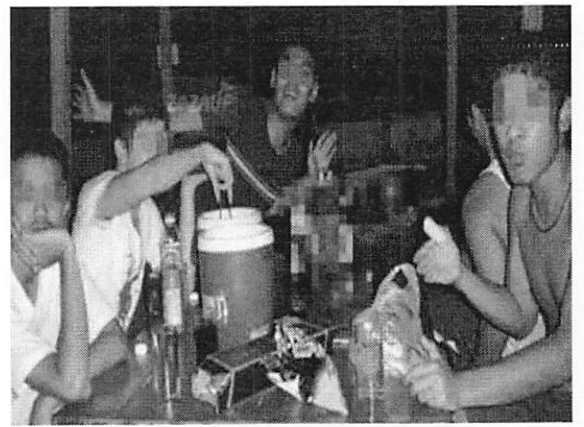
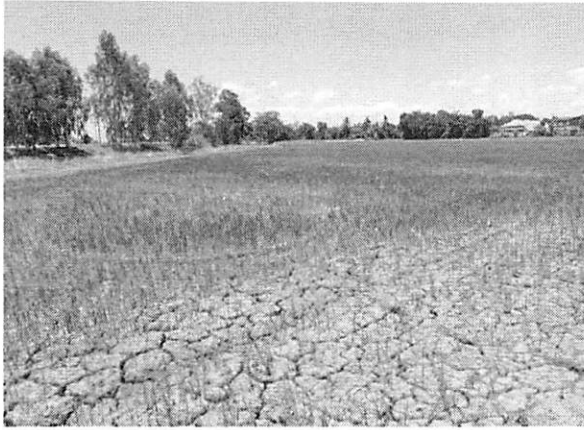
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ชั่วโมงที่ 1-3

ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ

1. นักเรียนทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเรื่องสังคมไทยที่ได้เรียนในชั่วโมงที่ผ่านมา และโยงเข้าสู่ชุมชนของนักเรียน โดยการให้นักเรียนบอกเหตุการณ์สำคัญของชุมชนตนเอง ในช่วงปีที่ผ่านมา ว่าเกิดเหตุการณ์สำคัญใดบ้าง พร้อมทั้งร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นักเรียนยกตัวอย่าง ว่าเหตุการณ์ใดคือเรื่องราวที่ส่งผลกระทบต่อในด้านที่ดี และเหตุการณ์ใดคือเรื่องราวที่ส่งผลกระทบต่อในด้านลบและเป็นปัญหาตามมาบ้าง
2. ครูระบุจุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการนำชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน บ้านหนองหัวปลวกทั้ง 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองหัวปลวก ชุมชนสามปลัก ชุมชนม่วงเฒ่า และชุมชนหนองแห้วเจริญทรัพย์ และนำเสนอภาพเหตุการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนของนักเรียน จำนวน 10 ภาพ และถามคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น
  - จากภาพสถานการณ์นี้ นักเรียนเคยเห็นหรือเคยได้ทราบข่าวหรือไม่
  - นักเรียนคิดว่าปัญหาในชุมชนเหล่านี้ สามารถแก้ไขได้จริงหรือไม่
  - ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน นักเรียนอยากจะแก้ไขปัญหาใดก่อน เพราะเหตุใด

3. นักเรียนร่วมกันจำแนกประเภทของปัญหา จากภาพสถานการณ์ ว่าแต่ละภาพสามารถจัดหมวดหมู่ของปัญหาชุมชนได้ที่ประเภท และมีอะไรบ้าง ให้ทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นลงบนกระดาษโพสการ์ดหน้ากระดานดำ ซึ่งปัญหาจากสถานการณ์สามารถแบ่งออกได้จำนวน 4 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปัญหาวัยรุ่นนั่วมั่วสุมดื่มสุรา ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ปัญหาเด็กติดเกมส์และสื่อออนไลน์ ให้นักเรียนจับกลุ่มตามประเภทของปัญหาที่ตนเองสนใจ พร้อมทั้งกำหนดชื่อปัญหาลงใน ใบกิจกรรม 1. ปัญหาในชุมชนของเรา หลังจากนั้นให้ทุกกลุ่มบอกความสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่เลือก และบอกเหตุผลประกอบ ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าปัญหาชุมชนที่ตนเองเลือกมีความสำคัญอย่างไร
- หลังจากที่ได้ดูภาพสถานการณ์ นักเรียนรู้ได้อย่างไร ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาชุมชน

ทุกคนในชั้นเรียนร่วมกันสนทนาถึงการกำหนดปัญหาของกลุ่มตนเอง

5. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียนกำหนดปัญหาและสามารถบอกเหตุผลประกอบในการเลือกปัญหาได้แล้วนั้น ให้นักเรียนร่วมกันระดมความคิด จากประสบการณ์เดิมของตนเองเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหา ลงใน ใบกิจกรรม 1. ปัญหาในชุมชนของเรา เพื่ออธิบายสาเหตุและผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจแก้ปัญหามุมชน

6. นักเรียนทุกกลุ่มนำเสนอ ใบกิจกรรม 1. ปัญหาในชุมชนของเรา ในเรื่องสาเหตุและผลกระทบ และร่วมกันอภิปรายว่า ปัญหาที่กลุ่มตนเองเลือกนั้นมีความสำคัญ สาเหตุและผลกระทบอย่างไรต่อชุมชน และบอกความจำเป็นที่ปัญหานี้ควรได้รับการแก้ไข

7. ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน ดังนี้

- ในฐานะที่นักเรียนอาศัยอยู่ในชุมชน นักเรียนจะมีวิธีการตรวจสอบได้อย่างไร ว่าปัญหาที่ได้กำหนดขึ้นมา นั้นมีความถูกต้องและ ควรได้รับการแก้ไข

- นักเรียนคิดว่าการความร่วมมือจากบุคคลใด จะสามารถช่วยให้การแก้ไขปัญหามุมชนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

8. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า เมื่อเรียนจบในชั่วโมงนี้แล้ว ให้นักเรียนทุกกลุ่มไปศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน หรือประชาชนในชุมชน ถึงสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาที่ชุมชนต้องการ ทุกกลุ่มร่วมกันระดมสมอง เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาปัญหาเพิ่มเติมจากชุมชน ลงใน ใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน เพื่อเป็นการกำหนดกรอบในการศึกษา ว่านักเรียนจะต้องค้นหาข้อมูลใดบ้างในชุมชน โดยที่ครูเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาและชี้แนะเกี่ยวกับการวางแผนสำรวจและทำเครื่องมือสำรวจชุมชน

9. นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการศึกษาข้อเท็จจริงของปัญหาเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้อง
ในโดยกำหนดแนวทางในการหาข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

- เป้าหมายของการลงพื้นที่ศึกษาเพื่อแก้ปัญหาใด
- นักเรียนต้องการข้อมูลในชุมชนเพิ่มเติมเรื่องอะไร
- นักเรียนต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลใดบ้าง
- นักเรียนเลือกใช้เครื่องมือใดบ้างในการสอบถามและหาข้อมูลเพิ่มเติม

10. ครูชี้แจงการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม, แบบสัมภาษณ์, แบบสังเกต และให้
นักเรียนแต่ละกลุ่มทดลองสร้างเครื่องมือของตนเอง ลงในใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน
หลังจากนั้นนักเรียนทุกกลุ่มนำเสนอการวางแผนเพื่อศึกษาเพิ่มเติมจากชุมชนของตนเอง เพื่อ
แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะกับครูและสมาชิกกลุ่มอื่นในห้องเรียน และร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้จาก
กิจกรรมในครั้งนี้

11. นักเรียนร่วมกันแสดงรู้สึกโดยเขียนเหตุผลที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชน
"สิ่งที่อยากบอกเล่า" ในส่วนท้ายของใบกิจกรรม เพื่ออธิบายเหตุผลว่า เพราะเหตุใดนักเรียนและ
ประชาชนทุกคนจึงจะต้องมีการร่วมกับรับผิดชอบชุมชน

12. ครูประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อเตรียมพร้อมที่จะใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้
และชี้แจงการลงพื้นที่ของนักเรียน โดยให้นักเรียนทุกกลุ่มศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน และ
บันทึกผลการลงพื้นที่ชุมชน ในใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน

7. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพปัญหาในชุมชน จำนวน 10 ภาพ
2. ใบกิจกรรม 1 ปัญหาในชุมชนของเรา
3. ใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน
4. ชุมชนในตำบลไผ่รอบ ได้แก่

หมู่บ้านหนองหัวปลวก

หมู่บ้านสามปลัก

หมู่บ้านม่วงเฒ่า

หมู่บ้านหนองแห้วเจริญทรัพย์

8. การวัดผลประเมินผล

- ระหว่างเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน	ตรวจใบกิจกรรมที่ 1 ปัญหาในชุมชนของเรา	แบบประเมินใบกิจกรรมที่ 1 ปัญหาในชุมชนของเรา	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75
2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง	ตรวจใบกิจกรรมที่ 1 ปัญหาในชุมชนของเรา	แบบประเมินใบกิจกรรมที่ 1 ปัญหาในชุมชนของเรา	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน	ตรวจใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน	แบบประเมินใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75

9. แบบบันทึกหลังการสอน

9.1 ผลการเรียนรู้

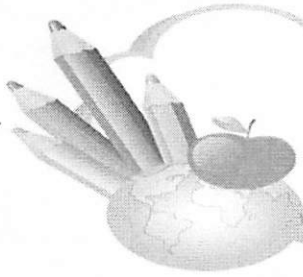
.....
.....
.....

9.2 ปัญหาอุปสรรค

.....
.....
.....

9.3 ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

จุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน
2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน

รายชื่อสมาชิก

1. ....ชั้น.....เลขที่ ...
2. ....ชั้น.....เลขที่ ...
3. ....ชั้น.....เลขที่ ...
4. ....ชั้น.....เลขที่ ...

ใบกิจกรรมที่ 1 ปัญหาในชุมชนของเรา

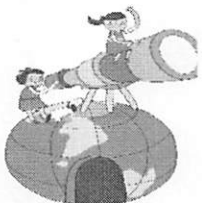
จุดประสงค์การเรียนรู้

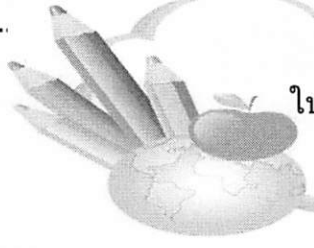
1. นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน
2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนกำหนดปัญหาชุมชนของตนเอง และยกตัวอย่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหา
2. ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันนำเสนอสาเหตุและผลกระทบปัญหาของกลุ่มตนเอง

ปัญหา	สาเหตุ	ผลกระทบของปัญหา
ชื่อปัญหา		
เพราะเหตุใดจึงเลือกแก้ปัญหา		
ปัญหานี้มีความสำคัญต่อนักเรียน อย่างไร		
ปัญหานี้สำคัญต่อชุมชนอย่างไร		

ใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน

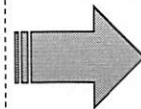
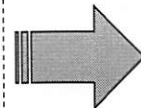
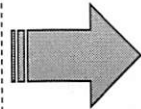
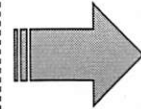
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนระบุสิ่งที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาจากชุมชน
2. ให้นักเรียนอธิบายเหตุผล ที่ต้องมีการร่วมกันแก้ไขปัญหาชุมชน

สิ่งที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม

แหล่งข้อมูล/ บุคคลที่ต้องการให้เป็นผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

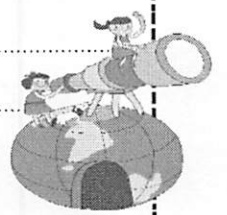
.....

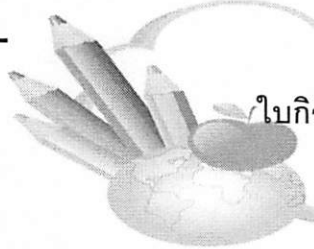
.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 2 ตามล่าหาข้อมูลจากชุมชน (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนจะเขียนตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนเองได้ทำมา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้แก่.....

ให้นักเรียนเขียนตัวอย่างเครื่องมือการศึกษาชุมชนอย่างง่ายลงในกรอบที่กำหนดให้

ตัวอย่างเครื่องมือที่กลุ่มเลือกใช้ และข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้รับมา

นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดนักเรียนทุกคนจึงต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชน

.....

ประชาชนทุกคนจึงจะต้องมีการร่วมกับรับผิดชอบชุมชน

.....

เกณฑ์การประเมิน กิจกรรมประจำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
<p>1.นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน</p> <p>1.1 กำหนดปัญหาได้ถูกต้อง</p> <p>1.2 บอกเหตุผลที่เลือกปัญหานี้จากประสบการณ์เดิม</p> <p>1.3 บอกความสำคัญของปัญหาต่อนักเรียน</p> <p>1.4 บอกความสำคัญของปัญหาต่อชุมชน</p>	<p>สามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนได้ทั้งครบทั้ง 4 ประเด็น มีความถูกต้อง และชัดเจน</p>	<p>สามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนได้ 3 ประเด็น มีความถูกต้อง ชัดเจน</p>	<p>สามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนได้ 2 ประเด็น มีความถูกต้อง</p>	<p>สามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนได้ 1 ประเด็น</p>
<p>2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง</p> <p>1.1 ระบุสาเหตุของปัญหาได้ 4 ประเด็น</p> <p>1.2 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลกระทบได้ถูกต้องทั้ง 4 ประเด็น</p>	<p>- ระบุสาเหตุของปัญหาได้ทั้งหมด 4 ประเด็น และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลกระทบได้ถูกต้องทั้ง 4 ประเด็น</p>	<p>- ระบุสาเหตุของปัญหาได้ 3 ประเด็น และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลกระทบได้ถูกต้องทั้ง 3 ประเด็น</p>	<p>- ระบุสาเหตุของปัญหาได้ 2 ประเด็น และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลกระทบได้ถูกต้องทั้ง 2 ประเด็น</p>	<p>- ระบุสาเหตุของปัญหาได้ 1 ประเด็น และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลกระทบได้ถูกต้องทั้ง 1 ประเด็น</p>

<p>3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน</p> <p>3.1 เพื่อความสงบเรียบร้อยของชุมชน</p> <p>3.2 เพื่อจัดปัญหาในการดำรงชีวิตในชุมชน</p> <p>3.3 เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน</p> <p>3.4 ทุกคนคือสาเหตุการเกิดปัญหาชุมชน</p>	<p>ระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชนได้ถูกต้องทั้ง 4 ประเด็น</p>	<p>ระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชนได้ถูกต้องทั้ง 3 ประเด็น</p>	<p>ระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชนได้ถูกต้อง 2 ประเด็น</p>	<p>ระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชนได้ถูกต้อง 1 ประเด็น</p>
---	--	--	--	--

แบบประเมินใบกิจกรรม

สมาชิกกลุ่ม

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนสามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน
2. นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน

คำชี้แจง ผู้ประเมินตรวจผลงานตามใบกิจกรรม ลงคะแนนในช่องคะแนน โดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน

ที่	รายการ	ระดับ			
		4	3	2	1
1	กำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน				
2	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชน				
3	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชุมชน				
รวม					

เกณฑ์ประเมิน

- 10 - 12 คะแนน ระดับคุณภาพ ดีมาก
 7 - 9 คะแนน ระดับคุณภาพ ดี
 4 - 6 คะแนน ระดับคุณภาพ ปานกลาง
 3 คะแนน ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินใบกิจกรรม

กลุ่ม.....ได้คะแนน.....ได้ระดับคุณภาพ.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวกิตติภา อันพิมพ์
วัน-เดือน-ปี เกิด	30 สิงหาคม 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน	5/7 ซอยบัวควง ตำบลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 63110
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ.1
ประสบการณ์ทำงาน	
พ.ศ. 2560	ครู โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
ประวัติการศึกษา	คบ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร